

Sait Almış – Mehmet İnanç Turan

Sait Almış'ın *Sevdama ve Kavgama* adlı şiir kitabı 2011 yılında, *Çocukluğumun Renkleri* adlı şiir kitabı 2013 yılında Etki Yayınevi tarafından yayımlandı.

Yazarların birlikte yayımladıkları çalışmaları vardır: *Özgür Bir Dünya İçin Direnen Kasabalılar* (Etki, 2009), *12 Eylül Karanlığında Ölüme Ateş Yakanlar* (Kalkedon, 2010), *Lenin'e Dönüş* (Ütopya, 2014), *Türkiye Komünist Partisi ve Marksizm* (Etki,2014).

İsveç Yazarlar Birliği üyesi Mehmet İnanç Turan'ın diğer kitapları şunlardır: *Nâzım'ı Anlamak* (Pêrî, 1998), *Hayat Aşk ve Kadın* (Etki, 2000), *Yıkıntının Tarihi ve Teorisi* (Etki, 2001; 2.Baskı, Özgür Üniversite Kitaplığı, 2011), *İnsan Olması Engellenmiş İnsan* (Etki, 2001), *Edebiyatla Örölmüş Aşk Mektupları* (Etki, 2003), *Nâzım'ı Nâzımca Anlamak* (Etki, 2004), *Shakespeare ile Tanışmak İster misiniz?* (Etki, 2006), *Shakespeare ile Tarihe Yolculuk* (Etki, 2006), *Küreselleşme* (Etki, 2006), *Aykırıhayat* (Etki, 2007), *Düşünmenin Felsefi Yolu* (Etki, 2007), *Siz de Filozofsunuz* (Etki, 2007, Doğanay Saygılı ile birlikte), *Bin Bir Aforizma* (Etki, 2008), *Yaşanmamış Sosyalizm* (Yordam, 2009), *Felsefenin Ateşi* (Kalkedon, 2009), *Marksizmin Doğuşu* (Kalkedon, 2010), *Tarihin Silinmez Mürekkepli Aşkları* (Kalkedon, 2010), *Felsefi Aşk* (Etki, 2011), *Felsefeyi Aşmış Marksizm* (Kalkedon, 2011), *Aşkın ve Sevginin Felsefesi* (Etki, 2012), *Ütopik Sosyalizmi Aşmış Marksizm* (Ütopya, 2013), *Mustafa Suphi'nin Partisi* (Etki, 2013), *Büyümüş Marksizm* (Ütopya, 2013), *Marx'ın Grundrisse'si* (Ütopya, 2015).

inancmehmet@hotmail.com saitalmis@yahoo.com

Etki Yayınları: 570

Asi Ruhlu
Kasabalı

Sait Almış
Mehmet İnanç Turan

Yayın Yönetmeni: Adem Kargı
Kapak Tasarım: İsmail Cem Özkan

1. Basım Eylül 2015

ISBN: 978-605-5117-.....

Kültür ve Turizm Bakanlığı
Sertifika No: 14956

Etki Yayınları:

Mürsel Paşa Cad. 1266 Sokak No. 4/A Basmane – İzmir

Tel: 0 232 482 09 00 e-mail:

etkiyayin@gmail.com

www. etkiyayin.com

Baskı Cilt: Etki Matbaacılık Yayıncılık Ltd. Şti.

1266 Sokak No: 4/ A Basmane – İzmir

© Tüm yayın hakları saklıdır

ASİ RUHLU KASABALI

Sait Almış

Mehmet İnanç Turan

Etika

Devrimci mücadeleye adadığım hayatımda birçok insanla arkadaş, dost, yoldaş oldum. Her birinden bir şeyler öğrendim. Bu yoldaşlarımın birçoğu ile hâlâ karınca kararınca devrim için mücadeleye katkı sağlamak için birlikte yürüyoruz. Onlara selam olsun! Birçoğu da devrim yolundan kopup başka yollara saptı. Onları hayatımdan sildim. Yolları açık olsun!

Bu anlatımıımı devrim için mücadelenin herhangi bir aşamasında yitirdiğim yakın arkadaşlarıma, yoldaşlarıma adıyorum. Başta İnanç Seçic yoldaşım olmak üzere, Emin İra, Laz İbrahim Karaoğlu, Nurettin Gürateş, Bedrettin Şırnak, Zafer Başsivri, İbrahim Akar, İsmail Çakır, Ali Aytaç, Hüseyin Acet, Seydi Akçan, Nihat Gökçe, Aydın Bahçeci, Rahim Kökçek, İlhan Dumanlı, Hasan Bakır ve faşistlerce katledilen fırın işçileri ile adlarını tek tek yazmaya kalksam bu sayfaya sığmayacak kadar çok olan diğer kavga arkadaşlarımı saygıyla anıyorum.

Hüseyin Demirdal

İzmir ve Turgutlu devrimci hareketinin önemli bir tarihsel dönemine ışık tutan sevgili **Hüseyin Demirdal**'a ve arkadaşlarına teşekkürlerimizle...

Sait Almış - Mehmet İnanç Turan

İçindekiler

Önsöz	9
KASABA	
YILLARIM.....	
16	

Çocukluğum	16
Devrimci	
Yönelimim.....	18
İlklerim	22
Partili Yaşamım	
Başlıyor	24
İbrahim Akar'a	
Ayar.....	27
"Öncü"	
Dönemi.....	28
GSB	
Kuruluyor	29
Lise	
Direnişimiz	30
GSB	
Kapatılıyor	34
İlerici Gençler Derneğine	
Geçiş	35

Öğrenim Hayatım Tehlikeye

Giriyor

38

Yüküm Yaşımdan

Büyük

40

TKP Üyeliğine

Doğru

42

Üniversiteliyim

43

En Genç TKP

Üyesiyim

46

Kanlı 1

Mayıs

48

Ölümle Burun

Buruna

51

Parti Çalışmaları

Yoğunlaşıyor

57

Beton-İş

Grevi

61

Balonlarımıza

Saldırdılar

64

“Yaz Tatili”	67
Kasabalı Devrimcilerin Gururu: Nurettin Gürateş	71
Faşistlerin Saldırı Planlarını Ele Geçirdik.....	74
Karakol Baskını	76
TKP İçinde Ayrışma Başlıyor	77
Yeni Örgütüm: İşçinin Sesi.....	87
Fırın İşçileri Katliamı.....	89
Fırın İşçileri Direnişi.....	94
Faşist Katilin Peşinde	98

Faşistlerce Katledilen Fırın İşçileri	
Unutulmadı	
101	
İşçinin Sesi Bayrağını	
Açtık	
102	
İGD İşçinin Sesi'ne Saldırmaya	
Başlıyor	
103	
Savcı	
Olayı	
108	
Çifte	
Sorgu	
112	
Yaz	
Taarruzu.....	
120	
Maden-İş	
Kongresi	
120	
Kan	
Düşmanlığı	
125	
Sürek	
Avı.....	
128	

Kandan	
Duvar	
131	
Kandan Duvarı Kim	
Ördü	
134	
TKP Kana	
Doymuyor.....	
135	
İZMİR	
YILLARIM	
147	
12 Eylül	
Faşizmi	
147	
Profesyonel Devrimcilik	
Günlerim	
153	
İNGİLTERE: İLK SÜRGÜN	
YILLARIM	
165	
Geleceğe	
Yolculuk	
165	
Londra’da Bir	
Kasabalı.....	
170	

Proleter	
Hüseyin.....	173
Parti İçi	
Sorunlar.....	179
Memnuniyetsizler	
Muhalefeti.....	181
Yürükoğlu'nun Muhalefetle	
Hesaplaşması.....	185
İSVEÇ: İKİNCİ SÜRGÜN YILLARIM VE	
BUGÜN	193

ÖNSÖZ

Bu çalışma 78 kuşağının yaşam öyküsünden bir kesittir. Anadolu'nun küçük bir kasabasından çıkmış bir

avuç devrimcinin gösterdiği özverinin ve kahramanlığın destanıdır.

12 Eylül faşizminin baskı, zulüm ve terörünü en yoğun şekilde yaşayan 78 kuşağı; teslim olmamanın, boyun eğmemenin sembolü olmuştur. İşkence odalarında, faşizmin zindanlarında direnişin inanılmaz örneklerini sergilemiştir.

Kitap, Kasabalı bir devrimcinin hayatını konu ediyor. Ama anlatılan sadece onun hayatı değil, birçok Kasabalı devrimcinin hayatıdır. Anlatılan sadece Kasabalı devrimcilerin hayatı da değildir aslında. Bir kuşağın devrimcilerinin inancı, cesareti, korkusu, özverisi, yengisi, yenilgisiyle örülmüş yaşamıdır.

Kasaba yaşamı ne köy, ne kent yaşamına benzer. Feodalizmden kapitalizme geçiş durağı gibidir kasabalar. Bir ayağı köyde, diğer ayağı büyük kenttedir kasabalının. Bu yüzden her iki toplumsal formasyonun karakteristik özelliklerini bir arada yaşar kasabalı. Kent küçük burjuvazisinin dışlayıcı, yarışçı, kıskanç özellikleri yoktur kasabalı insanda. Kasabalılar hâlâ feodalizmin dayanışma, yardımlaşma ruhunu bir yanlarında yaşatan insanlardır.

Kasabalılığın bu dayanışmacı, yardımlaşmacı ruhu Kasaba'nın devrimcilerine de yansır. 70'lerde hiçbir yerde görülmeyen devrimci dayanışmanın örnekleri ile doludur Kasaba'nın devrimci yaşamı. Bu yönüyle, "Kasabalılık ruhunun" farklı devrimci grupları birleştiren bir tutkal işlevi gördüğünü de anlatıyor bu öykü.

Olayların anlatıcısı Kasabalı devrimci Hüseyin Demirdal'dır. Biz yaşananları onun anlattığı şekilde, özüne dokunmadan aktarmaya çalıştık.

Hayatın anlamı nedir? Yaşamın hakkını vermek, mutlu olmak değil mi? İnsanlar bu dünyada geçireceği kısacık süreyi mutluluk içinde yaşamak ister. Çoğunluk kişisel mutluluk peşinde ömürlerini tüketir. Çoğunluğun bu kişisel isteği ve çabası ile devrimci öncülerin ayrıştığı bir nokta vardır. Devrimci öncüler mutluluğu sadece kendileri için istemez; tüm insanlığın mutluluğunu ister. Kişisel mutluluklarını, toplumun mutluluğu ile birleştirirler. Hatta toplumun mutluluğunu, kendi mutluluklarının önüne koyarlar. Sıradan insan, devrimcilerin özverisini, gerektiğinde toplumun mutluluğu için yaşamını ortaya koymasını kolay kolay anlayamaz.

Okuyucu merak edecektir. 40 yıl önce yaşanmış olayları bugün yeniden hatırlamanın, hatırlatmanın ne önemi vardır? Devrimci hareket, devrimci kuşakların birbirine devrettiği miras üzerinde yükselir. Bu gerçeği, ezilenlerin sınıf düşmanları çok iyi bilir. Bu yüzden kuşaklar arasına aşılmaz duvarlar örerler. Bu çalışmanın bir amacı kuşaklar arasına örülen görünmez duvarları, görünür kılmak; yıkılmasına hizmet etmektir.

“Her kitap bir günah çıkartmadır.” “Anılar kitabı ise uydurma kahramanların arkasına gizlenmeye çalışmadan yapılan bir günah çıkartmadır,” der İlya Ehrenburg.

Hüseyin Demirdal yoldaşın anılarından hareketle yazdığımız bu kitap da, bir çeşit doğrudan günah çıkartmadır. Daha ötesi *TKP* tarihinde işlenen suçların sorumlularını “günah çıkartmaya” yani siyasal özeleştiriyeye çağıran bir davetiyedir.

Gelecek, gıdasını her zaman geçmişten alır. Devrimci geleneğin yaşatılması gelecek kuşaklar için can alıcı önemdedir. Türkiye devrimci hareketi 12 Eylül faşizminin ve ardından 1991’de gerçekleşen Sovyetler Birliği’nin yıkılışının olumsuz etkilerini hâlâ üzerinden atamamıştır. Türkiye solunun teorik yenilenmeye ihtiyacı olduğu kadar, direngen “Kasabalılık ruhuna,” 78 kuşağının fedakârlığına, cesaretine ihtiyacı vardır.

Bu çalışmanın geçmişten gelen umudun, gelecek kuşaklara taşınmasına katkı sağlaması dileğiyle...

KASABA YILLARIM

Çocukluğum

1959 Turgutlu doğumluyum. 5 yaşında ağır bir hastalık geçirdiğimden zayıf ve narin bir çocuktum. Babam bu yüzden okula ve askere geç gitmem, ezilmemem için mahkeme kararıyla yaşımı küçülttü. Tanık olarak Fiat traktörleri tamircisi Niyazi Usta ve oto elektrikçisi Mehmet Usta'yı gösterdi; hep birlikte mahkemeye gittik. Hâkim, babama ve tanıklara mahkemeye iş elbiseleriyle geldikleri için fırça çekti. Mahkemeye söve söve geri döndük. Hep beraber Koca Hamama gittik; iş kirinden, pasından arındık. Temiz elbiseler giyerek tekrar mahkemeye gittik. O günün tarihi doğum günüm kabul edilerek yaşım bir yıl küçültüldü.

İlçemiz Turgutlu, İzmir ve Manisa yöresinde "Kasaba" adıyla anılır. Babam kaynakçı Ali Usta, Girit göçmeni, ilkokul mezunu, Bektaşî bir ailenin çocuğudur. Annem Kasaba'nın yerlilerindendir, ilkokul ikinci sınıfta babası tarafından okuldan alınıp, Kuran Kursu'na gönderilmiş. Ben yurt dışına gidince, bana mektup yazabilmek için okuma yazma kursuna gidip, heceleyerek de olsa okuma yazmayı öğrendi. Çizgili defter yaprağına büyük harflerle yazdığı tek mektubunu hâlâ saklarım. Bir erkek kardeşim var. Engin yalnız kardeşim değil, arkadaşımıdır, dert ortağımdır aynı zamanda.

Çocukluğum okul dışında babamın Torna ve Kaynak atölyesinde geçti. Hafta sonları ve yaz tatillerinde hep çalıştım. Karşılığında dükkânda çalışan diğer çıraklar ne

ücret alıyorsa ben de onlar kadar aldım. Yani bir öğrenci olarak hakkım olan harçlığı çalışarak aldım babamdan.

Bu dükkân babamla ergenlik çatışmalarımın beşiği olduğu gibi, onunla yaşadığım güzel anılara da yer sahipliği yaptı. Babam bir “Renault 12” marka otomobil almıştı. Her hafta sonu, işyerini, torna tezgâhını temizlediğim gibi, otomobilin temizliğini de yapıyordum. Amcaoğlum Hüseyin benim yaşıtım olmasına karşın otomobil kullanmasına izin veriliyordu, ama babam bana izin vermiyordu. Bir gün babam uyurken, cebinden anahtarları aldım ve arabaya bindim. Vitesi boşa almayı unuttuğum için araba çalışır çalışmaz duvara tosladı.

Babam çok kızdı, ağzına geleni söyledi. Ona cevap vermedim, ama içimden kendi kendime bir söz verdim: “Bir daha senin arabana binmeyeceğim,” dedim. Bu kararımı yıllar boyu uyguladım. Her iş çıkışında babam arabaya binmem için yalvarıyordu, ben yaya gitmeyi tercih ediyordum. Bazen “ben işçiyim, patronların arabasına binmem,” diyerek onu kızdırıyordum.

Babam kendisiyle kavga ettiğim, işe gitmeyip anneannemde kaldığım günlerde beni merak eder, bakmak için Zeki’yi gönderirdi. En yakın çocukluk arkadaşım ve ömür boyu yoldaşlık yaptığım Zeki Çetinkoç babamın çırağı idi. Bazen onu da ayartır, beraber işi kırıp devrimci etkinliklere giderdik.

Devrimci Yönelimim

Devrimci hareketle tanışmam Deniz Gezmiş ve yoldaşlarının idamı ile oldu. 13 yaşındaydım. Babamın elinde *Günaydın* gazetesi vardı. Gazetenin manşetinde Denizlerin resimlerini gördüm. Babama: “Onları neden astılar?” diye sordum. “Haksız yere astılar, bir gün gelecek anlaşılacak,” dedi.

Siyasetle tanıştığım bir diğer olay da, 1973 yılında katıldığım *Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)* İzmir Konak mitingidir. *CHP*’nin Karaoğlanlı yıllarının başıydı. Coşkulu bir mitingdi. Mitingdeki kalabalık ve sloganlar beni çok etkilemişti.

O yıl ortaokul ikinci sınıftaydım. Erman ve Yusuf adlı arkadaşlarımla birlikte ders çalışan, sohbet eden küçük bir gruptuk. Erman’ın babası *MHP* İlçe Yönetim Kurulu üyesiydi. Erman babasının etkisinde kalarak anti-komünist söylemlerde bulunuyordu. Öğretmenlerimiz Fikri Çalışkan ve Dinçay Peker’in komünist olduğunu, onlardan uzak durmamızı öneriyordu. Bu öğretmenlerin çevresinde olan Hayri Bökü, Necdet Ayma ve Nurettin Gürateş gibi öğrencilerin komünist olduklarını, başlarının ezilmesi gerektiğini söylüyordu. Hayri Bökü’ nün kardeşi Recep ile arkadaşım. Ayrıca evlerimiz çok yakındı onlara. Erman’a “onlar söylediğin gibi kötü insanlar değil,” dedim. O günden sonra onunla arama mesafe koydum, ama tartışmalarımız devam etti.

Erman’la tartıştığımız konuların başında din konusu geliyordu. Bir gün Erman tartışmayı kişiselleştirdi, babamın camiye gitmemesine laf etti. Ben annemin her Cuma, Kur’an okuduğunu söyleyerek savunmaya geçtim.

Ancak babamın neden camiye gitmediğini açıklayamadım.

Akşam eve gittiğimde babama sordum. Babam dizleri ağrıdığı için namaz kılamadığını, bu yüzden camiye gitmediğini söyledi. Daha sonraki yıllarda öğrendim ki, babam Bektaşî bir aileden geliyordu, camiye gitmezdi. Ama kendisi Bektaşî değildi, hatta abisine “Bektaşîliğin de bir ayağı dinde, kendinizi kurtarmaya çalışıyorsunuz,” diyordu. Yaşlandığında sormuştum ona: “Baba artık yaşlandın, hiç mi camiye gitme isteği duymuyorsun?” O da: “Hayır oğlum, dibime kadar cami yaptılar, ama gitmeyeceğim. Cennet-cehennem hepsi burda, ölünce toprak oluyorsun; torunlarım iyi bir dedemiz vardı desinler, beni hatırlasınlar bana yeter;” dedi. O gün beni etkilememek ve henüz anlayamayacağımı düşünerek dizlerinin ağrısını bahane etmişti.

Daha sonraları, ben yolumu çizdikçe yanımda her şeyi çekinmeden anlatır oldu. Bir gün kahvede oturuyorduk. Yüz kızartıcı bir suçtan gözaltına alınıp bırakılmış; bu yüzden halkın tecrit ettiği, kimsenin selam vermediği bir komşumuz geçiyordu önümüzden. Babam ona selam verdi. Babamın selamından cesaret alan adam, babama “erik bahçesine dadanan zararlı böceklerle nasıl baş edebilirim,” diye sordu.

Babam adamı buyur etti, çay söyledi. Zararlı böceklerle nasıl baş edeceğini, hangi ilacı kullanması gerektiğini uzun uzun anlattı. Adam çayını içti, babamın anlattıklarını can kulağı ile dinledi. “Allah razı olsun,”

dedi ve kalkmaya yeltendi. Babam: “Dur bakalım komşum, sana böceklerle nasıl baş edeceğini Allah mı anlattı, ben mi?” dedi. Adam:” Sen anlattın Ali Usta,” dedi. Babam: “Çayı da ben ısmarladım değil mi?” dedi. “Evet,”dedi adam. “O halde niye Allah’ı sokuyorsun aramıza, bana sağ ol demen yetmez mi?” diye söylendi. Adam ne diyeceğini bilemedi.

Babam Bektaşî olmasa da, Bektaşîliği özümsemiş bir insandı. Yobazlığa hiç tahammülü yoktu. Arkadaşları ile arada toplanıp, demlenmek onun için ibadet gibiydi. Nitekim bana öldüğünde arkadaşlarını toplamamı ve onlara içki ısmarlamamı vasiyet etmişti. Vasiyetini yerine getirmek çok keyifli oldu. Arkadaşları ile toplanıp “Dem Sofrası” kurduk babamın anısına.

Ortaokul üçüncü sınıfın sonlarına doğru sokakta futbol oynuyorduk. Hayri Bökü, Nurettin Gürateş, Mehmet Sami oradan geçerken oyunumuza katıldılar. Maç sonrası sohbet sırasında, o günlerde kafamı sürekli meşgul eden soruyu Hayri’ye sordum. O da dilinin döndüğünce anlattı. Sorum din ve tanrının varlığı-yokluğu konusundaydı.

Sohbet sırasında Hayri kitap okuyup okumadığımı, ne tür kitaplar okuduğumu sordu. Bu arada Nurettin Gürateş, “Hayri işi buldun, uğraşacağın bir adam oldu, kolay gelsin,” dedi ve gitti. Az sonra Hayri evlerinden bir kitap alıp geldi. Bana getirdiği kitap Fakir Baykurt’un

Yılanların Öcü adlı kitabıydı. Okuduğum ilk “sosyal içerikli” kitap o oldu. Daha sonra Orhan Kemal’in, Yaşar Kemal’in, Aziz Nesin’in kitapları girdi sıraya.

Nurettin Gürateş’in dediği oldu; Hayri Bökü ile kırk yılı aşan arkadaşlığımız, dostluğumuz, yoldaşlığımız böyle başladı. Kardeşi ile arkadaşlığım nedeniyle Hayri Bökü’ye saygım sonsuzdu. Benimle ilgilenmesi bu dostluğun pekişmesi demekti.

O yıl sol dergi ve kitapların satıldığı *Dost Kitapevi* açıldı Kasaba’da. Bu kitapevi çok geçmeden biz gençler için bir uğrak yeri oldu. Sahipleri Halil ve Mehmet Tekindağ kardeşler akrabam olduğundan hem onlara yardım ediyor, hem oradaki dergi ve kitaplardan yararlanıyordum. Orası benim için bir kütüphane gibiydi. Para verip alamasam da yeni çıkan dergileri, kitapları orada okuma olanağım vardı.

İlklerim

1974 yılında *Devrimci Halk Kültür Derneği (DHKD)* kuruldu. 15 yaşında, orta üçüncü sınıf öğrencisiydim. *DHKD*, Kasabalı devrimcilerin tümünü kucaklayan bir dernek olarak kuruldu. O yıllarda henüz devrimciler arasında bir ayrışma yoktu.

Dernek ilk etkinlik olarak, Tarla Sineması’nda “Halk Ozanları Gecesi” düzenledi. Âşık İhsani, Ceylani, Zamani, gecenin ozanlarıydı. Sinema hınca hınç doluydu. O zamana kadar gördüğüm en yığinsal gösteriydi. Çok görkemliydi. O gecede Necdet Ayma, Ahmet Arif’in

“Akşam Erken İner Mahpushaneye,” diye başlayan şiirini okumuştı. Şiir ve Ayma’nın okuma tarzı beni çok etkilemişti.

Hayri Bökü ile kurduğum bağ ve halk gecesinin etkisiyle derneğe gidip gelmeye başladım. İlk kez bir örgütüm oluyor, örgütlü yaşamla tanışmış oluyordum. Dernek içinde Zafer Başsivri, Metin Sert, Abdullah Deveci ve Osman Yurdakuler ile bir arkadaş grubu oluşturmuştuk.

İlk dayacağımı o günlerde yedim. Okula, Mustafa Kemal’in sol eliyle selam verdiği resminin bulunduğu rozetle gidiyorduk. O rozet devrimciliğin simgesiydi o yıllarda. (Daha sonraki yıllarda devrimciliğin simgelerinin başka olduğunu öğrenecektim.) Ülkücü öğrenciler bu rozete gıcık oluyorlardı. Rozetimi çıkartmak istediler. Direndim, kavga çıktı. Hayri’nin kardeşi Recep Bökü kurtardı beni ellerinden.

Bu olay nedeniyle ilk kez okul disiplin kurulu ile tanıştım. Ve düzenin ilk cezasını aldım: Uyarı!

İlk demokrasi deneyimimi bu dernekte yaşadım. 1975 yılı başlarında, Türkiye devrimci hareketindeki ayrışmalar ve gruplaşmalar, kasabamıza yansımaya başlamıştı. Derneğin ilk kongresinde yönetime aday iki ayrı liste çıktı. Birinci listedekiler *Türkiye Sosyalist İşçi Partisi (TSİP)* olarak örgütlenen arkadaşların listesi; ikinci liste ise *Devrimci Kurtuluş* olarak örgütlenen arkadaşların listesiydi.

Dernek çalışmalarına katılan, üye olsun olmasın, hangi taraftan olursa olsun herkes seçime katıldı, oy

kullandı. Ben Hayri'ye olan güvenim nedeniyle onun listesine oy verdim. Birlikte olduğum liseli arkadaşlarım Zafer Başsivri, Metin Sert ve Osman Yurdakuler; Zeki Bulut başkanlığındaki diğer gruba oy verdiler. Ve onlar kazandı.

Siyasi olarak yollarımız ayrılmıştı, dernekten ayrılıp *TSİP*'de çalışmaya başladık. Ama çocukluk arkadaşlarımla ve dernekte kalan diğer gruptan arkadaşlarımla yine beraberdik. Bu birlikteliğimiz ömür boyu sürecek, hayatlarımızın her dönemecinde birbirimizi aramaya devam edecektik. Hayri'nin deyimiyle "Kasabalılık ruhu" bunu gerektiriyordu.

Örgütlerimiz, savaş yollarımız ayrıldı; ama gönüllerimiz hiç ayrılmadı birbirinden. Ayrılıktan kısa bir süre sonra Hayri'nin *TSİP* Kongresi için delege olarak Ankara'ya gitmesi gerekiyordu. Ama paramız yoktu. *Devrimci Halk Kültür Derneği (DHKD)* için maddi katkı sağlamak üzere aldığımız bir inek vardı. Biz dernekten ayrılıp, başka bir örgütlenmeye gitmemize rağmen; dernekte kalan *Devrimci Kurtuluşçu* arkadaşlar ineği satıp parasının tümünü bize verdiler. Bu devrimci dayanışma ruhu hiç ölmedi Kasabalı devrimciler arasında. Halen de yaşıyor.

Partili Yaşamım Başlıyor

Liseli grubumuzdan Zafer Başsivri, Metin Sert ve Osman Yurdakuler, *Devrimci Kurtuluş* grubuna dahil

oldular. Ben Hayri Bökü'nün önderliğinde Ağuş Kısmetli (iŖçi), Ramazan Gezgin (iŖçi), Savcı Aksoy (köylü), Sami Aksoy (köylü) tarafından kurulan *Türkiye Sosyalist İŖçi Partisi (TSİP)* içinde yer aldım. Savcı Aksoy Ŗube baŖkanı, Hayri Bökü Ŗube sekreteri idi. Henüz 16 yaŖındaydım. Partiye üye olamıyordum, ama bir parti üyesi gibi aktif çalışıyordum.

Parti içinde üç kiŖilik bir gençlik komisyonu kuruldu. Komitede ben, Hüseyin Ketenci ve Aydın Bahçeci vardı. Aydın daha sonra Ankara'da faŖistler tarafından katledildi. Komitenin ömrü uzun olmadı. Kısa bir süre sonra dağıtıldı. Ama ben parti üyesi gibi çalışmaya devam ettim. Partiye yeni kiŖiler kazandırma işine ağırlık verdik. İlerde *İlerici Gençlik Derneği (İGD)* Ŗube baŖkanı olacak olan Ahmet Serdar Akkaya'yı partiye kazandırdık. Onun dışında İhsan Değirmenci, Müstecep Ballandı, İrfan Özdiri, Semih Ira ve Rahim Kökçek de gençlik çalışmalarına kazandığımız arkadaşlardı. Serdar Akkaya Meslek Lisesi'nde, İhsan Değirmenci ile ben normal lisede çalışmalara hız verdik. Çok geçmeden hatırı sayılır bir grup olduk. *Devrimci KurtuluŖçu* gençler kadar güçlenmiŖtik. *TSİP*'in gençlik örgütlenmesini oluŖturduk. Okullarda en az 40-50 tane *Genç Sosyalistler Birliği*'nin (*GSB*'nin) yayın organı *Sosyalist Gençlik* dergisi dağıtmaya baŖladık.

O dönemde *TSİP* Kasaba'da bir yürüyüş ve miting düzenledi. Kasaba'nın devrimci yaşamında ve benim kiŖisel yaşamımda önemli bir eylemdi o miting.

Turgutlular ilk kez sosyalistlerin öncülüğünde böyle bir yürüyüş ve mitinge tanık oluyordu.

Polis yürüyüşün başlarında *TSİP* ilçe yöneticimiz Hayri ve İzmir'den gelen *Genç Sosyalistler Birliği (GSB)* yöneticisi Behzat Kocavardar'ı gözaltına aldı. Yürüyüş korteji karakolun önüne gelince İzmir *GSB* başkanı Muhammed Aşık korteji durdurdu. Polis amirine: "Arkadaşlarımızı almadan, buradan ayrılmayacağız!" diye bağırdı. Polisler arkadaşlarımızı serbest bırakmak zorunda kaldı.

Yürüyüşün sonunda alana toplandığımızda, *TSİP*'in ünlü ajitatorü Veli Gürcan bir konuşma yaptı. Ne söylediğini anımsamıyorum, ama tüyleri diken diken eden bir konuşmaydı. Çok etkilenmişim. Ayrıca İzmir *GSB* şubesinden Cihan Tulunay, Dünya Komünist Gençler Birliği'nin kuruluş yıldönümü bildirgesini okudu.

Bu yürüyüşün benim özel yaşamım açısından da ayrı bir önemi var. Bu mitingden sonra babamla ciddi bir çatışma içine girdik. Babam devrimci faaliyetlerden uzak durmamı istedi. Saygımdan cevap vermedim, sessiz kaldım. Ertesi gün yatağımın altına gizlediğim *Sosyalist Gençlik* dergilerini bulmuş. "Bunlar ne?" dedi. "Okuyorum," dedim. "Aynı gazeteden kırk tane birden mi okuyorsun?" diyerek, bir güzel girişti bana. Elimi kaldırmadım. Aynı olay ikinci kez tekrarlandığında evi terk ettim. Bulamasınlar diye anneannem ya da diğer akrabaların evine gitmedim. Orta Park dediğimiz Cumhuriyet Parkı'nın banklarında yatıyordum. Böyle

davranarak babama meydan okuyor ve onu cezalandırmaya çalışıyordum.

Üç gün sonra *TSİP* ilçe başkanı Ramazan Gezgini gördü beni parkta yatarken. Babam ona gitmiş, beni sormuş. O da Parti'den çıktıktan sonra beni takip etmiş. Nerde yattığımı anladı. Geceleri yatağım olan bankta oturduk, konuştuk. Yaşadıklarımı anlattım. Beni evine götürdü. Nasihat etti. Babamı çağırıp, ona teslim etti. Eve döndüm.

İbrahim Akar'a Ayar

İbrahim Akar siyasi yaşamımda tanıdığım en renkli kişiliklerden biridir. Cana yakın bir insandı. Cıvıl cıvıl, arkadaş canlısı bir hayat yaşadı; hayatına girdiği her insanda derin iz bırakarak göçüp gitti.

1975 yılı yazında Çanakkale Öğretmen Okulu'nda okuyan İbrahim yaz tatiline gelmişti. Omuzlarına dökülen uzun kıvrık saçları, eskitilmiş kot pantolonu, ipten bilekliği ile tam bir hippie görünümündeydi. Okulda *Kitle* ve *İlke* dergilerini okumuş, *TSİP*'li olmuştu. Kasaba'da aynı görüşten insanları arıyordu. Amacı, doğup büyüdüğü yoksul Kır Mahalle'deki arkadaşlarını partiyle tanıştırmaktı.

Bizi Hayri tanıştırdı. "Bu arkadaşla ilgilen, törpülenmesi gereken yanları var," dedi. Mesajı almıştım. Hayri, İbrahim'in kılık kıyafetinden rahatsız olmuştu.

İbrahim'le konuştum. Saçlarını kestirmesi gerektiğini, devrimcilerin halk tarafından

yadırganmayacak kılık kıyafette olması gerektiğini anlattım. İbrahim söylediklerimi dinlemekle yetindi.

Aslında çok yakın zamana kadar hepimiz İbrahim gibi uzun saçlı, uzun favorili gençlerdik. O yaz gösterime giren Yılmaz Güney'in *Arkadaş* filmi bizi derinden etkilemişti. Saçlarımızı o filmten sonra kesmiştik.

İbrahim'i *Arkadaş* filmini seyretmek için, Eski Otogar'ın oradaki yazlık Şehir Sineması'na götürdüm. Film izledikten sonra İbrahim'in söyleyecek bir şeyi kalmamıştı. Bir dahaki görüşmemizde kısa saçlı, sevimli genç bir çocukla karşılaştım.

"Öncü" Dönemi

1975 yılının sonlarıydı. Hayri, *TSİP* içindeki ayrışmadan haberdar etti beni. *TSİP*; "doktorcular" denilen Dr. Hikmet Kıvılcımlı taraftarlarıyla, *THKP-C*'den ayrılan, işçi sınıfına ulaşmaya çalışan bir grubun birlikteliği ile kurulmuştu. Şimdi bu ittifak çatırdıyordu. 1976 yılı başlarında, *THKP-C* geleneğinden gelen grup *Bağımsızlık, Demokrasi, Sosyalizm Kavgasında Öncü* adlı bir dergi çıkarmaya başladı. Partinin gençlik derneği *GSB* ile vücut bulan bu grup *Öncü Hareketi* adını aldı.

Hayri bu ayrışmadan bahsetti bana. Bir de görev verdi. "İzmir'e, *TSİP*'e gideceksin, orada 'Göbek' lakaplı, konuşması hafif pepe olan Mehmet Ali Tazedal sana bir paket verecek, o paketi kaptırmadan getir," dedi.

Mehmet Ali Tazedal'ı buldum. Bana sıkı sıkı tembih ederek bir paket verdi. Paketi açmadan Hayri'ye

ulaştırdım. Pakette, daha sonra öğrendiğime göre, *Öncü* grubunun hazırladığı *Ulusal Sorun* başlıklı broşür vardı.

Bu arada partide görmediğim, *Öncü* hareketinden başka gençlerle tanıştım. Onlar semtlerde çalışan genç işçilerdi. Ali Uğur, Latif Yılmaz, Ahmet Süzük, Suat Meraklı, Halil Arpatlı, Tuncer Sayiner o dönemde edindiğim arkadaşlarımdır.

GSB Kuruluyor

Genç Sosyalistler Birliği (GSB), *TSİP*'in gençlik örgütlenmesiydi. Ayrışmada *Öncü* grubunun yanında yer aldı. *GSB* Turgutlu şubesi *TSİP*'den ayrıldıktan sonra açıldı. Başkan Ali Uğur, sekreter Suat Meraklı idi. Yönetim kurulundan hatırladığım isimler ise Sami, Hasan Bakır, Ahmetli'den Alpaslan'dır.

Ben yaşıam tutmadığından resmi olarak derneğin yönetim kurulunda yer alamadım. Ancak fiilen yönetim kurulu üyesi gibi çalışıyordum. Söz ve oy sahibi olarak yönetim kurulu toplantılarına katılıyordum. Dernek yönetiminin liselerden sorumlu üyesiydim. Normal lise, Meslek Lisesi ve Ticaret Lisesi benim sorumluluğumdaydı.

GSB yasal bir dernekti, ama aynı zamanda illegal örgütlenmesi de vardı. İllegal örgüt çalışmasını ilk kez *GSB*'de öğrendim. Ali Uğur'un başkanlığında, İhsan Değirmenci, Müstecep Ballandı ve ben bir gençlik hücresiydik. Kendi içimizde eğitim çalışmaları, birlikte kitap okuma çalışmaları yapıyorduk. Politzer'in felsefe kitapları, Lenin ve Stalin'in Türkçe yayımlanmış kitapları, *Bolşevik Parti Tarihi* okuduğumuz belli başlı kitaplardı.

Lise Direnişimiz

Okulda çoğaldığımızı gören ülkücü faşistler üzerimize daha çok gelmeye başladı. O günlerden birinde faşistlerin lisedeki elebaşısı Muharrem Baysak, teneffüste bizim grubun içine daldı ve omuz atarak aramızdan geçmeye kalkıştı. Kavga başladı, Muharrem'in yanındaki birkaç kişi kaçtı. Onu epey bir benzettik. Bu kavga bana disiplin cezasına, İhsan Değirmenci'ye ise misilleme dayacağına mal oldu.

İhsan'ın dövülmesinin altında kalamazdık. *MHP*'lilerin devrimcilere karşı giriştiği silahlı saldırılar bizde de silahlanmamız gerektiği yönünde düşünceler oluşturmaya başlamıştı, ama henüz bu konuda adım atmamıştık. Ateşli silahı olmayan 5-6 kavga grubu oluşturduk. O akşam ülkücülerden 4-5 kişiyi çok kötü bir şekilde dövdük.

Devrimci Kurtuluşçu arkadaşlar ülkücü faşistlerin silahlı saldırılarına aynı şekilde yanıt vermeye devam

ediyorlardı. Bu çatışmalardan birinde *MHP* İlçe Sekreteri Recep Şirvan öldü. Ben bu olaya tesadüfen, yüz metre kadar uzaklıktan tanık oldum. Ama ayrıntılarını bilmiyorum.

Bu arada lisenin eğitici kolları Sinema ve Konferans salonunda bir panel düzenledi. “Düşünüyorum O Halde Varım” konulu felsefî bir paneldi. Tüm okul oradaydı. Faşistlerle çok hararetli bir tartışma oluyordu. Marş sesleri salonun dışına taşınca, faşist müdür muavini geldi. “Böyle saçmalık mı olur?” diyerek toplantıyı dağıtmaya kalkıştı. “Çekil git, odanda otur!” dedik ona. Sonra salonun kapısını içerden demir sürgüyle sürgüledik. Panel bittiğinde galip taraf bizdik! “Bu meydanda cengimiz var, er olan meydana gelsin”, “gelin canlar bir olalım” ve “Çanakkale” marşlarını söyleyerek çıktık salondan. Türkülerin ve marşların başını saz çalan arkadaşımız İhsan Candesteci çekiyordu.

Arkasından Ahlâk ve Mantık ders kitaplarındaki; işçileri, yoksulları aşağılayan ifadelerin kitaplardan çıkartılması için tüm Türkiye çapında eylemler yapıldı. Biz de Kasaba’nın liselerinde bu eylemlere katıldık.

Bu dönemde, lisede ulusal basına dek yansıyan bir kavga oldu. Bir pazartesi günü okul çıkış saatine yakın, faşistlerin dışarıdan destek alarak okul önünde yığınak yaptıklarını gördük. O sıralar okula devrimci öğrenciler olarak birlikte gelip gidiyorduk. Faşistlerle, devrimciler

arasında bir güç dengesi vardı. Faşistler bu dengeyi bozup, okulda egemenlik kurmak istiyorlardı. Biz de dışarıya haber gönderdik, yardım istedik.

Lisede, Kars'tan göç etmiş bir ailenin Şahin adlı oğlu vardı. Şahin *MHP*'liydi. Abisi ise *CHP* gençlik kollarında çalışıyordu. Şahin kavgacılığı ile ün salmıştı. Bu ünü kavgada herkes üzerinde etkili oluyordu. Okul kapısına doğru yöneldik. Grubun başlarındaydım. Şahin bana doğru bir hamle yaptı. O anda ileride kavga yoldaşlığı yapacağımız İhsan Candesteci ona çelme attı. Şahin havalandı, ben de pası değerlendirip voleyı vurdum!

Şahin bir hafta okula gelememi. Kötü yaralanmıştı. Benden şikâyetçi oldu. Bu şikâyet üzerine götürüldüğüm karakolda polislerden iyi bir dayak yedim. Büyükler araya girdi, Şahin'in *CHP*'li abisine ulaşıldı, yarı rica yarı tehdit şikâyetini geri alması sağlandı. Böylece cezaevine girmekten kurtuldum.

Bu olay lisedeki güç dengesinin devrimcilerden yana kırılmasını sağladı. Faşistlerin saldırıları son buldu. Aynı kavgalar Meslek Lisesi'nde devam ediyordu. Orada bir güç dengesi vardı. Lisede sağladığımız üstünlüğün verdiği cesaretle Meslek Lisesi'ndeki dengeyi devrimcilerin lehine çevirmek için, oradaki arkadaşlara destek olma kararı aldık.

Tüm liseli devrimciler (*GSB* ve *Devrimci Kurtuluş* militanları) birleştik, 40 kişilik bir grup oluşturduk. Marşlar söyleyerek Meslek Lisesi'ne gittik. Bu güç gösterimiz sayesinde oradaki güç dengesi devrimciler lehine bozuldu.

Tüm bu kavgalara GSB üyesi olarak katılıyordum. GSB olarak liselerde bir güç haline gelmiştik.

O eylemlerde ilk gözaltılarımdan birini daha yaşadım. Benimle birlikte gözaltına alınanlar arasında Tekel müdürünün oğlu Sefa da vardı. *Devrimci Kurtuluş* grubundandı. Sefa'yı Karakoldan ablası ve eniştesi aldı. Beni karakoldan amcamın alması için Sefa ile haber gönderdim. Amcam hoşgörülü bir insandı; geldi, beni aldı. Babamla ortak oldukları kaynakçı dükkânına gittik. Babam kızgındı. Amcam onu sakinleştirdi.

Amcam bana çay ısmarladı. Dükkânın önüne oturduk. O sırada traktörlerle pamuk işçileri geçiyordu önümüzden. Amcam: "Bu pamuk işçilerini görüyor musun, gün boyu çalıştılar, yüklerini boşalttıktan sonra birlikte dışarıda yatacaklar. Belki kalabalık içinde gizlice sevişecekler. Bunların dünyası çok küçük, hallerinden memnun ve mutlular," dedi. "Sen bu dünyası küçük insanlar için sosyal davalara katılıp, dünyalarını büyültmeye çalışırsan, mutsuz olursun," dedi.

Oysa amcamın bahsettiği zorlu kavgaya çoktan girmiştim. Sosyal mutluluğun, bireysel mutluluktan daha önemli olduğunu bilerek!

Yine o gözaltılardan birinde Müstecep Ballandı ile birlikteyiz. Ben o zamanlar karakol polisi olan Madigan Ahmet'e ifade veriyorum. O zamanlar televizyonda oynayan bir diziden etkilenerек bu adı vermiştik ona. Müstecep, Hamza polise ifade veriyordu. Hamza polis, Müstecep'e doğum yerini sordu. O da "Aralık," diye yanıt verdi. Polis "doğduğun ayı değil, yeri soruyorum," diyerek bir daha sordu. Müstecep yine "Aralık," dedi. Hamza polis "benimle dalga mı geçiyorsun," diyerek Müstecep'e bir tokat vurdu. Müstecep benim üzerime, ben de Ahmet polisin üzerine düştüm. Sonra bizi iki çelik dolabın arasına sıkıştırıp iyice dövdüler.

Sonradan öğrendim ki Müstecep, Iğdır'ın Aralık nahiyesi doğumlu imiş. İfademizi verip çıkacağımız gözaltından, gereksiz yere temiz bir dayak yiyerek çıkmıştık. "Niye öyle yaptın, açık açık söyleseydin ya doğum yerinin adının Aralık olduğunu," dedim Müstecep'e. Cevabı," gıcıklık olsun diye yaptım," oldu. Müstecep'in gıcıklığı yüzünden bir ton dayak yemiş olduk!

GSB Kapatılıyor

Kasaba genelinde devrimci hareketi *Devrimci Kurtuluş* ve *GSB* grupları oluşturuyordu. Hemen hemen eşit güçlerde ve dayanışma içindeydik. Kasaba'nın devrimci geleneğinde bu dayanışma hiçbir zaman bozulmadı. 12 Eylül işkencelerinde, zindanlarında devam

etti. Bu dayanışma ve birliktelik anlayışı yani “Kasabalılık ruhu” günümüzde de sürüyor.

GSB kitle gücünü göstermek için bir “Halk Ozanları Gecesi” düzenleme kararı aldı. Ancak geceyi düzenleyemedi dernek kapatıldı. Üyelerimizi semtlere dağıttık. Subaşı Mahallesi, Kır Mahalle ve Yeni Mahalle’de, *Öncü Hareketi*’nin semt komiteleri vardı. GSB’li gençler olarak ilk kez dernekte gördüğümüz gençler dışında başka güçlerimizin olduğunu gördük.

1 Mayıs 1976 kutlamaları için kalabalık bir grup halinde İzmir’e gittik. *Öncü Hareketi* İzmir’de, Tepecik civarında bir sinemada kapalı salon toplantısı düzenlemişti. İlk kez 1 Mayıs kutlamalarına katıldım. 17 yaşındaydım. Salonda heyecan ve coşku zirvedeydi. O yıldan sonra nerde olursam olayım, her 1 Mayıs’ta aynı heyecanı duymaya devam ediyorum.

İlerici Gençler Derneğine Geçiş

1976 baharında *Öncü Hareketi*’nin, *Türkiye Komünist Partisi*’ne (TKP’ye) katılması gündeme geldi. Örgüt Haziran ayında bir Konferans toplayarak TKP’ye katılma kararı aldı.

Yaz başında İbrahim Akar, Çanakkale’den geldi. İstanbul ve İzmir’de TKP’ye katılımlar olduğunu ondan duydum. Fikrimi sordu, “ben antenci olmam!” dedim. O sıralar sol kamuoyunda TKP *Hareketi*’ne “antenciler” deniyordu. Bunun nedeni, TKP’nin yurt içinde bir örgütlü gücünün olmaması, Doğu Almanya’dan yaptığı radyo

yayınları ile varlığını devam ettirmesiydi. Verdiğim cevap karşısında, “o kadar kesin konuşma,” dedi İbo.

O günlerde Öncü Hareketi’nin dergi, gazete yayınları aksamaya başladı. Hayri’ye “ne oluyor?” diye sordum, ama net bir yanıt alamadım. Bu arada Ürün Yayınları, *Komünist ve İşçi Partilerinin Dört Toplantısı* adlı bir broşür yayımladı. Bu broşürde, 1969 yılında yapılan Uluslararası Komünist ve İşçi Partileri toplantısında TKP adına İsmail Bilen’in yaptığı konuşma vardı. Bu konuşma insanları ikna etmek için kullanılıyordu.

Bu broşürden sonra Hayri: “Türkiye İşçi Sınıfı hareketini, uluslararası planda TKP temsil ediyor,” dedi. Hayri’ye “Benim kafam basmıyor, bu broşürde net bir şey yok,” diye yanıt verdim. Herkes ikna oluyordu, ama ben kararsızdım. Uluslararası temsiliyetin TKP’ye katılmak için tek başına yeterli bir neden olup olmadığı sorusu kafamı meşgul ediyordu. Aslında karar yukarıda verilmişti, broşür üyeleri ikna etmek için kullanılan bir araçtı sadece.

Konuya çözüm getirmek için Aguş abinin evinde bir toplantı yapıldı. Toplantıya İzmir’den “Göbek” lakaplı Mehmet Ali Tazedal geldi. Toplantıda Hayri Bökü, Tuncer Sayiner, Ali Uğur, Aristo İlhan, Suat Meraklı, İhsan Değirmenci, Ahmet Serdar Akkaya, Müstecep Ballandı, Ahmet Tetik ve adını hatırlamadığım birkaç işçi vardı.

M. Ali Tazedal bir saate yakın bir konuşma yaptıktan sonra toplantıya ara verildi. Hayri’ye sordum: “Ben bir

şey anlamadım, sen bir şey anladın mı?” M. Ali’nin pepeleyerek ve hızlı konuşmasından bir şey anlamak mümkün değildi. Hayri: “İlerliyoruz işte,” dedi. O dönemde *TKP*’ye takılan bir diğer ad da “ilerlemeciler” idi. Bu ad onlara “toplumsal ilerleme” tezinden dolayı verilmişti. Aramızda “ilerleyelim beyler,” diye espriler yaparak *TKP*’ye katılıyorduk.

Toplantının ikinci bölümdeki tartışmalardan çıkardığım sonuca göre, *Öncü* grubu tamamen dağıtılacak; *TKP*’ye geçiş grup olarak değil, tek tek olacaktı. Yani *TKP* bizleri sınavarak, deneyerek, seçerek alacaktı partiye. Belki de doğrusu buydu, ama sonradan öğrendiğime göre bizden önce katılanlar grup olarak katılmışlardı.

Toplantıda alınan kararlara göre, her şey yeni baştan başlayacaktı. Çalışmalar genel olarak işçi ve gençlik alanlarında iki ayrı koldan yürütülecekti. Turgutlu *İGD* kurulacaktı. Bunun için İstanbul’dan gelen *İGD* sorumluları ile görüşmek üzere İzmir’e gittik. Öncelikle eğitim çalışmaları yapılmasına karar verildi.

Eski adı Parsa olan, Bağyurdu’nda *Kültür ve Dayanışma Derneği* vardı. 3-4 hafta sonu 40 kişilik bir gençlik grubu ile eğitim çalışmaları yaptık. O dönemde *İlerici Yurtsever Gençlik* bürosu sorumlusu olan Necmettin Meriç, İstanbul merkezden bir eğitimci ve İzmir’den Behzat Kocavardar’ın verdiği seminerleri dinledik.

-

İGD tüzük sorunu nedeniyle şube açamıyordu. Me nemen’de ve Turgutlu’da şube olmayan, bağımsız *İlerici Gençler Dernekleri* açıldı. Yaşım küçük olduğundan ve lise öğrencisi olduğumdan dolayı benim yönetim kuruluna girmem söz konusu olmadı. *Turgutlu İlerici Gençler Derneği* yönetim kuruluna GSB’den Hasan Bakır alındı. Başkanlığa Serdar Aslan Keçeoğlu, sekreterliğe Tuncay Sayiner atandı. Abidin Kozak, Fatih Erol ve Jale Miri ise diğer yönetim kurulu üyeleriydi. Eş zamanlı olarak işçi çalışmaları başlatılmıştı. Beton-İş sendikasının Turgutlu temsilciliği açıldı. Turgutlu İGD çalışmaları o binadan yürütülüyordu.

Öğrenim Hayatım Tehlikeye Giriyor

Lise son sınıfa başladık. Sınıf başkanıyım. Dersimiz boştu. Voleybol takımında oynayan arkadaşlarla, Beden Eğitimi öğretmeninden top alıp, voleybol oynamaya çıktık. Sınıfı boş gören Hüseyin Tezcan isimli faşist öğretmen, sınıf başkanı olarak beni çağırdı ve sınıfı toplamamı istedi. “Beden Eğitimi öğretmeninden izin aldık,” dedim. “Topla sınıfı, içeri getir lan!” dedi.

Arkadaşlara sordum: “Gitmeyelim,” dediler. Faşist öğretmen arkamdan bahçeye geldi: “Gel lan buraya!” diye bağırarak, bana bir tokat attı. İkidir “lan” demesine sinir oldum, refleks olarak hayalarına bir tekme vurdum.

Bana destek olan Abdullah Deveci ile birlikte öğretmeni bir güzel dövdük.

Bu arada teneffüs olmuş, bütün okul bahçeye çıkmıştı. Herkes bizi seyrediyordu. Sevdiğim, saygı duyduğum bir öğretmen bizi ayırdı. Müdür geldi. Beni disiplin kurulu odasına çağırdı. Koridordayız. Ben, “o odaya girmem!” dedim. Biliyordum ki, o odaya girsem temiz bir sopa yiyecektim. Tüm devrimci öğrenciler beni korumaya aldılar, “onu vermeyiz!” dediler. Koridor marşlar ve sloganlarla inliyordu. İçeriye alamadılar.

Derse girdik, ders İngilizce idi. İngilizce öğretmeni bana laf atmaya kalkışınca, ona da küfrettim. Bu küfür İngilizce dersinin karneme sıfır olarak yansımaya neden oldu.

Bu arada okuldan atılmalar başlamıştı. Faşist müdür muavini Musa Çoban her pazartesi bayrak töreninde bir liste ile kürsüye çıkıyordu. Listedeki kimlere ne cezalar verildiği duyuruluyor, okuldan uzaklaştırma cezası alanlar okula alınmıyordu. İlk olarak Müstecep Ballandı ve Cengiz Cebe atıldı. İkinci partide Kâzım Adak, İrfan Huyutemiz ve ben okuldan atılacaktık.

Sıra bana gelmişti. Manisa Milli Eğitim Müdürlüğü, il disiplin kurulu kararı ile okulla ilişkimi kesti. Tasdiknamemi elime verdiler. Polis gözetiminde okuldan atıldım.

Eve geldim. İşin asıl zor kısmı burasıydı. Olanları ve sonucu aileme nasıl anlatacaktım? Odama çekildim, kıvranıyordum. Babam bendeki acayıplığı hissetmiş, annemi göndermişti yanıma. Anneme anlattım. Babam yanıma geldi ve “yarın iş elbiselerini giy, dükkâna gel,” dedi. Ben de okumak istediğimi, liseyi başka bir yerde bitirebileceğimi söyledim. “Okumamı istiyorsan, bana 500 lira ver, gerisine karışma,” dedim.

İzmir’deki liseleri araştırdım. Namık Kemal Li sesi’ne başvurdum. Hal ve Gidiş notun düşük dediler, kabul etmediler. Dernekteki arkadaşlar Aydın ve Nazilli’yi önerdiler. Aydın da kabul etmedi.

Benden önce bizim liseden atılan Müstecep, Nazilli Lisesi’nde okuyordu. Onun akrabası olan Musa öğretmen velim oldu, liseyi Nazilli’de bitirdim.

Hafta sonları Kasaba’ya gidiyordum. Babamla yaptığım anlaşma gereği daha özgürdüm. Üzerimden aile baskısı kalkmıştı. Babam, “ne yaparsan yap, ama bize evlat acısı yaşatma,” demişti.

Yüküm Yaşımdan Büyük

1976 yılı Kasım ayında Hayri askere gitti. Köy çalışmalarını bana devretmek istedi. Çepnidere, Çepni Bektaş ve Hamzababa-Sarıçalı köylerinde ilişkilerimiz vardı. “Senin motosikletin var, gidip gelmen kolay olur,” diyordu Hayri. Köylülerin davranış tarzları, kurnazlıkları

hakkında t yolar verdi. Bir arkadaşının dikip hediye ettiği deri ceketini emanet etti bana. "Sakin kaybetme, askerlik dönüşü alacağım," diye tembih etti. Ama o askerden gelmeden Çepnidere köyünden Ahmet'e kaptırdım ceketi.

Bir dönem sonra, Ali Uğur, Abidin Kozak ve *Turgutlu İGD* yönetim kurulundan Serdar Aslan Keçecioğlu da askere gitti. Bizden bir yaş büyük olan *İGD* Yönetim Kurulu üyesi Ali Aytaç ise ODTÜ'ye gitmişti. Ali Aytaç uzun boylu olduğu için yüksek duvarlara yazacağımız duvar yazılarımızı o yazdı. Karanlık bir trafik kaza-

sında erken yitirdik Ali Aytaç'ı. Aynı okulda okuduğumuz kız kardeşi Rengin, İGD üyesi bir arkadaşımızdı. Halen de bir aktivist olarak mücadele ediyor.

Ali Uğur'un askere gitmesinden sonra TKP İzmir Bölgeye karşı Turgutlu'daki hareketi ben temsil etmeye başladım. İGD'nin gençlik, işçi ve köylü ilişkilerinin tümü bana bağlandı. Henüz 18 yaşındaydım. Benden yaşça çok büyük insanlar örgütsel olarak bana bağlandı. Örneğin 35-40 yaşlarındaki Halk Eğitim Müdürü ile görüşüyor, onun örgütsel çalışmalarını denetliyordum.

Görevim, arkadaşlar askerden gelene dek ilişkilerin, çalışmaların devamını sağlamaktı. Her hafta sonu okumakta olduğum Nazilli'den, Kasaba'ya geliyordum. Oldukça zor bir süreçti.

Yeni üyeler kazanmaya devam ediyorduk. Bu sıralarda Ahmet Tetik, Semih İra, Latif Yılmaz, Ahmet Süzük, Halil Arpatlı gibi arkadaşlar öne çıkmaya başladı. Bu arkadaşlarla yeni bir yapılanmaya gittik. İzmir Bölge'den sadece eğitim seminerleri için destek alıyorduk. O dönemde Halil İbrahim Nizam eğitim seminerleri konusunda bize çok katkı sağladı.

TKP Üyeliğine Doğru

Turgutlu sorumlusu olmamla birlikte partileşme sürecim başladı. Önceleri Mehmet Taş ile görüşüyordum. Daha sonra İbrahim Nizam'la görüşmeye başladım. Bu

arkadaşlarla Turgutlu'nun örgütsel sorunlarını tartışıyor, gelişmeleri onlara aktarıyordum. Onlardan düzenli olarak *TKP*'nin yayın organları olan *Atılım* ve *İşçinin Sesi* dergilerini alıyordum. Parti üyesi olmaya doğru ilerlediğimi görüyor, daha bir heyecan ve sorumlulukla sarılıyordum çalışmalara.

Benim altımda üçerli gruplar halinde on beş kişilik bir kadro çalışması başlattık. Onlara *Atılım* ve *İşçinin Sesi* dergilerini veriyor, birlikte okumalar yapıyorduk. Bu çalışmalar *İGD* faaliyetlerine paralel yürütülen parti çalışmalarıydı aslında.

Bu arada *İGD*'ye Nazilli'den yeni arkadaşlar kazandırıyordum. Bunların ilki Celal'di. Onları *İGD* İzmir Bölge yönetimi ile tanıştırdım. Böylece orada *İGD* çalışmalarının başlamasını sağladım.

Üniversiteliyim

TKP ve *İGD*, 1977 üniversite sınavlarına giren üye ve sempaticanlarına, Ege Üniversitesi'nin fakültelerini tercih etmeleri yönünde karar aldı. Maksat; "Maocuların" Kampüsteki egemenliğini kırmaktı.

Sözel alandan girdim sınava. Puanım Ankara Dil Tarih ve Coğrafya fakültesinin birçok bölümünü tutuyordu. Parti kararı gereği oralara kayıt yaptırmadım. Oldukça yüksek puanla *Buca Eğitim Fakültesi Sosyal Bilimler* bölümüne kaydoldum.

Buca Eğitim’de faşistlerle, devrimciler denk güçteydiler. Faşistler erken gelip, bizden önce okula konuşlanıyordu. Biz devrimciler Heykel denilen meydana toplanıp okula geldiğimizde polis önümüzü kesiyor, bizi okula sokmuyordu. Bu polis-faşist işbirliğini kırmak için, okula onlardan önce girme kararı aldık. Ancak biz erken geldikçe, faşistler bizden daha erken gelmeye başladı, bir türlü onlardan önce okula girmeyi başaramıyorduk.

Bizim sınıfta *İGD*’li olarak iki kişiydik. Benden başka Manisa’dan Selma adlı bir arkadaşımız vardı. *Devrimci Yol*’dan 4 kişi vardı. Toplam 12-13 kişiydik. Aramızda Atilla adlı, hiçbir fraksiyona dahil olmayan bir arkadaşımız vardı. Kıvrıkcık saçlı, vücut geliştirme çalışması yapan güçlü kuvvetli bir arkadaşımızdı. Bize güven veriyordu.

Yanımızdaki sınıfta *Sosyalist Gençlik Birliği (SGB)* üyesi iki arkadaş vardı. Gerisi *MHP*’liydi. Aldığımız karara uyarak okula erken gittik, sınıflarımıza yerleştik. Ancak Atilla bir ders geç kaldı. Gelirken faşistlerin saldırısına uğramış. Güçlü, kuvvetli yapısıyla onları benzetmiş.

Atilla’nın kavgasını duyan yanımızdaki sınıfın faşistleri onu arıyordu. Faşistlerin ders arasında bizim sınıfa girdiğini gördük. Hemen sınıfa koştuk, ama 15-20 faşist tarafından bir güzel dövüldük. Daha çok Atilla’ya yükleniyorlardı. Atilla ağır yaralandı. Ambulansla hastaneye götürüldü. Benim kafam 3-4 yerinden yarıldı.

Hastanede dikiş atıldı, pansuman yapıldı.

Polis hepimizi toplayıp Emniyet Müdürlüğüne götürdü. Biz devrimciler (Tarsuslu İzzet, Şükrü Ulucanlar...) 3-4 kişiydik. Faşistler 15 kişiden fazlaydı. Emniyet müdürü uzun uzun nasihat etti. Buca'da sağ-sol çatışması istemediğini söyledi. Birbirimizden şikâyetçi olmamamız için bir saat süre verdi. Bir saat sonra şikâyetimizden vazgeçmediğimizi söylediğimizde, polisler hepimize birden coplarla girişti.

Gece saat 12'de savcılığa çıktık. Haber yurtlara ulaşmış, binlerce öğrenci Konak Adliyesi önünde toplanmış bizi bekliyordu. Sloganları, çıkarıldığımız mahkeme salonuna kadar ulaşıyordu.

Gece yarısından sonra serbest bırakıldık. Belediye otobüslerine el koyup, İnciraltı Yurtlarına gittik. Gecenin o saatinde bir forum toplandı. O forumda Buca Eğitimdeki faşist işgalin kırılması kararı alındı. Faşist saldırılara karşı birlik olmak için, tek bir slogan belirledik: "Buca Faşistlere Mezar olacak!" Okulun neresinde faşist saldırı olursa, bu slogan atılacak, bu sloganı duyan herkes olduğu yerde faşistlere cevap verecekti. Böylece kavga bütün okula yayılacaktı.

Bizim sınıfın devrimcileri olarak kendi aramızda karar aldık. Yediğimiz dayağın yanıtını verecektik. Nitekim ertesi gün okuldaki kavga bizim sınıftan başladı. O gün sınıfa girdiğimizde faşistlerin hepsi yanlarına birer sandalye alıp, çıkışa yakın oturmuşlardı. Biz de sınıfın en arkasına gittik, yanımıza birer sandalye aldık oturduk.

Eğitim Psikolojisi dersi vardı. Güngör Hoca yoklama yapıyordu. Benden sonra Atilla'nın adı okundu. Ben ayağa kalktım: "Atilla arkadaşımız faşistler tarafından ağır yaralandı, hastanede yatıyor," dedim. Faşistlerden biri: "Arkadaş, bizi tahrik etmesin," dedi. Bunu duyan Tarsus'lu İzzet: " Ne arkadaşşı lan, akşam beraber mi yattık," deyip, sandalyesini faşistin kafasına geçirdi.

Faşistler kaçmaya yeltendi. Kapıyı kapadık, faşistlerden öcümüzü aldık. Başladık slogan atmaya: "Buca Faşistlere Mezar Olacak!". Aynı anda tüm okulda kavga başladı. Faşistler sınıflarda esir kaldı. Polis geldi. Pazarlık yapıldı. Kimsenin gözaltına alınmaması karşılığı faşistleri bıraktık.

Tüm devrimciler okulun bah sesine toplanıp, marşlar söyledik. Bizim sınıftan başlayan bu kavga sonucu, Buca Eğitim'de faşist işgal kırılmış oldu.

En Genç TKP  yesiyim

1977 yılı Nisan ayı başlarıydı. Mehmet Taş'la olağan İGD g r şmelerimizden birine gittim. Fuar Kahramanlar kapısında buluştuk. Yine sabah vakti ve günlerden Pazar'dı. M. Taş'la buluşmalarımızda önce bir süre yürüyerek konuşur, sonra bir yere otururduk. Yine  yle yaptık. Kültürpark içinde tur atmaya başladık. Genelde Turgutlu'da olan bitenleri anlatmakla başlardı görüşmemiz. Bu kez öyle olmadı, adet bozuldu. Mehmet Taş doğrudan s ze girdi, bana hiç söz vermedi.

Ekim devrimini anlatmakla başladı. Arkasından sözü *TKP*'ye ve İ.Bilen'e getirdi. Ve birden başını bana çevirdi, göz göze geldik. "Seni *TKP* saflarında görmek istiyoruz, gönüllü isen, bundan sonra seninle çalışmalarımız parti çalışması şeklinde olacak," dedi. Pelür kâğıdın dörtte birine küçük, ama okunaklı harflerle özgeçmişimi ve *TKP*'ye katılma isteğimi belirten bir dilekçe yazmamı istedi.

Çok heyecanlandım. Kendimi bambaşka bir dünyada görmeye başladım. Mehmet Taş yaşımı sordu. Resmi olarak 17 yaşındaydım. Mehmet Taş parti üyeliği için 18 yaşın önemli olduğunu, 18 yaşından küçüklerin tüzük gereği partiye üye olamadığını söyledi. Ben de ana yaşımın 18 olduğunu, babamın mahkeme yoluyla yaşımı bir yaş küçülttüğünü söyledim. "Öyleyse sorun yok, önemli olan ana yaş," dedi. Gizli bir partide 18 yaş kuralına ne gerek vardı, sorgulamak aklıma gelmedi o zamanlar.

Bir daha ki görüşmemizde dilekçemi verdim. Mehmet Taş da *TKP* aday üyesi olduğumu, parti adımın Şeref Sadık olduğunu söyledi.

O dönemin *TKP* Ege Yöre Sekreteri Haluk Yurtsever, çok uzun yıllar sonra parti üyesi olarak Mehmet Taş'la Konak'ta yaptığım bir görüşmeyi yakından izlediğini söyledi bana. "Kim bu 17 yaşında parti üyesi yaptığımız genç?" diye merak etmiş. Biz Mehmet Taş'la görüşürken bizi izlemiş. "O günkü görünümün resim gibi belleğimde

duruyor; incecik bir delikanlıydın,” dedi. O zamanlar Haluk’u, çoğu parti üyesi gibi ben de tanımıyordum.

Parti üyesi olduktan sonra, Parti’ye Kasaba’dan yeni üyeler kazandırmayı hedefledim. İki kişiyi partiye üye yaptım. Bunlar Latif Yılmaz ve Ahmet Serdar Akkaya idi. Onlarla *TKP* Turgutlu Bölge Komitesini oluşturduk.

Bölge Komitesinde görev bölüşümü yaptık. Latif işçi çalışmalarından, Ahmet gençlik, ben köylülük ve diğer meslek kesimlerden sorumlu oldum. Birinci amacımız, askere giden tecrübeli arkadaşların yokluğuna rağmen *TKP* hareketini ayakta tutmak, geriye düşürmemekti.

Kanlı 1 Mayıs

1 Mayıs 77, dönemin tüm devrimcileri gibi benim belleğimde de özel bir yer kaplar. Turgutlu’dan tam bir otobüs, 42 devrimci genç İzmir’e hareket ettik. Orada İzmir İGD’nin otobüslerine geçtik.

Heyecanım doruktaydı. İlk kez bir yıl önce katılmıştım 1 Mayıs kutlamasına. Ama o kutlama alanda değil, Tepecik’te kapalı bir sinema salonunda olmuştu. O zaman *GSB* üyesiydim. İlk kez 1 Mayıs’ı Taksim alanında ve *TKP* üyesi olarak kutlayacaktım.

1 Mayıs sabahı Beşiktaş’a vardık. İzmir’den gelen arkadaşlar perişandı. İki gün önce afişleme sırasında istenmeyen bir olay yaşanmıştı, İGD ile *Halkın Kurtuluşu* grubundan afişleme yapan iki ekip Konak Meydanı’nda

çatışmıştı. Çatışmada *Halkın Kurtuluşu* grubundan Diş Hekimliği Fakültesi öğrencisi İdris Türkoğlu ölmüştü.

Arkadaşların çoğu, günü Tepecik Polis Merkezi'nde sorguda geçirmişti. Dinlenemeden yola çıkmışlardı. O gece ben de afişlemedeydim. Mustafa Top'la birlikte afişleme yaparken yakalandığımızda, henüz İdris'in ölüm olayı olmamıştı. Polis: "Yere yatın!" diye bağırdı. Yere yattık. O sırada metalik bir ses duyuldu. Bir arkadaşın yanında sustalı çakı varmış, çakıyı fırlattığında çöp bidonuna çarpıp yola düştü. Polis bizi ekip arabasına aldı, çakının sahibini bulmak için epeyce bir dövdü. Hiçbirimiz çakıya sahip çıkmayınca, karakola götürmeden yolda bıraktılar bizi.

İşte 1 Mayıs öncesi böyle olaylı geçmişti. İstanbul'a varınca, Turgutlu grubundan 15-20 kişiyi kortejin gü-

venliğini sağlamak üzere miting'in güvenlik sorumlu suna devretti. Beşiktaş'tan Gümüşsuyu yoluyla alana vardığımızda çok geç değildi. Alanda yerini alan ilk gruplardandık. Kürsünün sol yanında, Atatürk Kültür Merkezi tarafında, ünlü zincire vurulmuş işçi pankartının altında yerimizi aldık.

Akşam olmuş, hava kararmaya başlamıştı; alana hâlâ akın akın gruplar geliyordu. Miting bitmek üzereyken, Şipşak Doğan dediğimiz Doğan Çizmeci, Turgutlu grubu olarak bizim fotoğrafımızı çekiyordu. Tam o sırada, *DİSK* genel başkanı Kemal Türkler'in konuşmasının sonuna doğru birkaç el silah sesi duyuldu. Arkasından ardı ardına silah sesleri geldi. Yüz binlerce kişi ekin tarlası gibi bir o yana, bir bu yana savrulmaya başladı. Miting meydanı ile Gezi Parkı arasında yaklaşık bir metrelik bir yükseklik farkı vardı. Bu yüksekliği birbirimize el vererek aştık ve İzmir grubu olarak Gezi Parkı'nda toplandık. Oradan toplu olarak, Gümüşsuyu yolundan Beşiktaş sahiline, oradan da vapurla, teknelerle karşıya, Harem'e geçtik.

Biz vardığımızda otobüsler yerinde değildi. İlk gelenleri almış, dolmadan hareket etmişlerdi. Telefonlar edildi. Otobüsler bekleme yerine geri getirildi. Otobüslerden boş bulduklarımıza bindik. Manisa bölgesinden Alpaslan Savaşır ile küçük bir tartışmamız oldu. O haklı olarak kendi bölgesinden sorumlu olduğu insanları aynı otobüste toplamaya çalışıyordu. Ben ise

-

Cemal Kıral ve Mehmet Çavuş'un dediği şekilde boş bulduğum otobüse yerleştirmek istiyordum arkadaşlarımı. Üç ya da beş Turgutlulu arkadaşımız yoktu aramızda. Polise düşmüş ya da yaralanmış olabileceklerini düşünerek Ahmet Ser dar Akkaya ve Serdar Aslan Keçecioğlu arkadaşlarımızı kayıpları bulması için İstanbul'da bıraktık.

Otobüslere bindiğimizde bir savaştan çıktığımızı biliyorduk; ama savaşın yarattığı tahribatın büyüklüğünü bilmiyorduk. Sabah haberlerinde ölü ve yaralı sayısını öğrendiğimizde ve ajansların saldırıyı "sol içi çatışma" şeklinde vermesi karşısında kahrolduk.

Kasaba'ya geldiğimizde kayıp saydığımız arkadaşlarımızın bizden önce geldiklerini ve dernek binasını açmış olduklarını gördük. Çok sevindik. Eksiksiz dönmüştük. Anne ve babalarımız dernek önünde bizleri bekliyorlardı. Haberleri dinlemişler, çok korkmuşlardı.

Ölümle Burun Buruna

Yazları babamın torna-kaynak atölyesinde çalışıyordum. 1977 yazının sıcak bir günüydü. Kamyon akislerinin kaynağının nasıl yapılacağını öğrenecektim. Bu iş çok nazık bir işti. Babamın yardımıyla işi öğrendiğim için çok mutluydum. Babam da öyleydi.

İş bitiminde Semih Ira ile birlikte futbol takımı kurmak için Çepni Dere köyüne gittik. Dönüşte

anneanneme gittim. Gözlerim kaynak ışığından dolayı yanıyordu. Anneannem gözlerime patates koydu.

Babam merak etmiş, beni aramak için oraya gelmiş. Anneannem gözlerimin kötü olduğunu, patates koyduğunu, uyuduğumu söylemiş. Babam, “madem öyle, yarın işe gelmesin, halasının kızı geldi, onu gezdiresin,” demiş.

Sabah İGD’ye gittim. Dernek kapalıydı. Geri döner ken çelimsiz bir faşistle karşılaştım. Tuhafiyecide çalışıyordu. Gözleri ağlamaktan şişmişti. “Kana kan, ödeşeceğiz!” dedi. Anlamadım ve bu bölgede bana posta koymasına bir anlam veremedim.

Çarşının arka sokağından dolaştım. Ersoy Pide Salonu’nun yanındaki kireç dükkânının önüne geldim. Bu iki dükkânın sahipleri kardeşti. Kireç dükkânın sahibinin iki oğlu da benim arkadaşlarımdı. *Türkiye Sosyalist İşçi Partisi (TSİP)*’in gençlik örgütü *Sosyalist Gençlik Birliği (SGB)* üyesiydiler. Küçük kardeş Oktay Ersoy kireç dükkânından çıktı: “Oğlum sen manyak mısın, niye dolaşıp duruyorsun buralarda?” dedi. Ben iyice şaşırmıştım: “Ne oldu Oktay, ne demek istiyorsun?” dedim.

Meğer Turgutlu *MHP* ilçe başkanı Osman Öztaş bubi tuzağı ile öldürülmüş. Bölgenin tüm faşistleri Turgutlu’ya akın etmiş, devrimcilere ait her yeri basmışlar. Benim bu olaydan haberim yoktu. Tam bu sırada 80-100 kişilik bir faşist güruhun bana doğru geldiğini gördüm.

Oktay'ın amcasının pideci dükkânına daldım. Dükkân sahibi *Milli Selamet Partisi (MSP)* Yönetim Kurulu üyesiydi. "Ne oluyor oğlum?" dedi. Oktay: "Amca dokunma, arkadaş burada kalsın," dedi. Faşistler dükkânın önüne geldi, beni istediler. Hacı amca onları yatıştırmaya çalışıyordu. Ancak faşistlerin yatışacağı yoktu. "Kana kan!" diyorlar, başka bir şey demiyorlardı. Çoğu sağcı olan çarşı esnafı sokağa dökülmüş, sokak çok kalabalıklaşmıştı.

Üst kata hamurcunun yanına çıktım. Hamurcu bana bir tane hamur bıçağı verdi. Cebimde *Yeni Çağ* dergisi vardı. Dergiyi hamurcuya verdim. "Abi bunu al, ölmez sem gelir senden alırım," dedim. O gün *Atılım* gazetesini dağıtacağtım. Belimde, kuşağıma sarılmış durumda 1520 tane gazete vardı. Ama onlar aklıma gelmemişti.

Hacı amca beni dışarı çıkmaya zorluyordu. "Çık oğlum, ben yanındayım, sana bir şey yapamazlar," diyordu. Aslında benden kurtulmak, dükkânını kurtarmak istiyordu. Onun zorlamasıyla çok dar olan giriş kapısının eşiğine çıktım. Yüksek sesle, "ben yapmadım, kimin yaptığını da bilmiyorum!" diye bağırdım. Sesim titriyordu. O sırada faşistin biri kolumu çekti ve bıçağını savurdu. Bıçak göğsümün sol yanını sıyırdı geçti. Tekrar içeri çekildim. Başkanlarını kimin öldürdüğü umurlarında değildi faşistlerin. Onlar kan istiyordu, devrimci kanı! Devrimci birilerini öldürelim, öcümüzü alalım diye düşünüyorlardı.

Aklıma polis çağırmak geldi. Hacı amcaya: "Görüyorsun bunlar beni öldürecekler, telefon yok mu? Polisi çağırırsana!" diye bağırdım. Biraz sonra polis geldi. Faşistler polise rağmen, ben arabaya gidinceye dek sopa, tekme ve yumruklarla saldırdılar. Polislerin yanında linç edilmekten zor kurtuldum. Polis arabasına bindik, faşistler arabayı sallıyor, ters çevirmeye çalışıyorlardı. Polisler havaya ateş açtı, öylelikle kalabalıktan sıyrılabilirdik.

Polislere: "Benim bu olaylarla ilgim yok, şikâyetçi değilim, yaram önemsiz, beni eve götürün," dedim. Beni dinlemediler, Emniyet Müdürlüğü'ne götürdüler. Emniyet'in önü ana baba günüydü. Beni girişteki bir banka oturtular. Demokrat polislerin derneği *Pol-Der*'li polisler, Abdullah Amca ve Zekeriya Abi yanıma geldi. Amaçları beni korumaktı. Bana su verdiler, sakinleştir diler. Kendime geldim, bir kâbustan uyanmış gibiydim.

O arada ölen faşistin ceset parçalarını torbalar içinde geçirdiler önümden. Adam bubi tuzağında param parça olmuş, parçalarını torbalarla taşıyorlardı. Öldürülen MHP'linin eşi faşist kalabalığı işaret edip "kocamı bunlar öldürdü!" diye feryat ediyordu. Kadının faşistleri suçlayan davranışına anlam verememiştim. Daha sonra, öldürülen MHP ilçe başkanının karanlık bir oyunun kurbanı olduğu anlaşıldı.

Biraz sonra beni, açık nezaret dediğimiz bahçeye aldılar. Orada *Devrimci Kurtuluşçu* Osman Karabulut, İrfan Huyutemiz ve Mustafa Ataklı vardı. Onlar hep beraber işe gitmek için buluşmuşlar. Yanlarında Semih Ira ve Can Duygulu da varmış. Semih Ira ve Osman Karabulut'un anlattığına göre; *CHP* Lokali civarında faşistlerle karşılaşmışlar. *CHP* binasına sığınmışlar. Onlar yüzünden lokalin basılmasından korkan *CHP*'liler onları arka kapıdan taksiye bindirmişler.

Faşistler taksiyi takibe almışlar. "İdi Âmin Zeki" lâkaplı Zeki Yamankara adlı faşist, motosikleti ile, bir başka faşist grup da krem renkli "Murat 124" marka otomobille arkalarından gelmiş. Şehir dışına çıkmadan taksiden inmeye karar verdiklerinde, İdi Âmin Zeki onlara yetişmiş ve silahla taramaya başlamış taksiyi. Arkadaşlar Turgutlu'dan çıkıp, Çepnidere köyüne gitmeye karar vermişler. Ama taksi şoförü korkmuş ve arabayı

Emniyet Müdürlüğü'nün önüne çekmiş. Semih ve Can kargaşadan yaralanıp yakında bulunan bir kitapçıya, oradan da Semih'lerin evine sığınmışlar.

Devrimci Kurtuluşçu arkadaşlar faşistlerden davacı olacaklarını, benim de davacı olmam gerektiğini söylediler. Bir süre geçti, hepimizi nezarethaneye aldılar. Biz davacı olmayı beklerken davalı olmuş, gözaltına alınmıştık.

Gözaltına alınınca üzerimdeki *Atılım* dergileri geldi aklıma. Tuvalete gitmek istediğimi söyledim polislere. *Atılım* dergilerini küçük parçalara bölüp, alaturka tuvaletin deliğine attım. Sifonu çektiğimde büyük abdestimi yapmış olmaktan daha çok rahatlamıştım. Akşamına sorguya başladılar. *MHP* ilçe başkanının öldürülmesini bize yıkmaya çalışıyorlardı.

Ertesi gün cenaze töreni vardı. Korteji Emniyet Müdürlüğü önünde durdurup, slogan attılar. Kendi aralarındaki hesaplaşmanın sorumluluğunu bizim üzerimize yıkmaya çalışıyorlardı.

Ev aramasına götürdüler. Ellerim kelepçeliydi. Kelepçeli ellerimle yüzümü saklamaya çalıştım. O halde çekilmiş bir fotoğrafımı, "zafer işareti yaptı!" diye verdi *Tercüman* gazetesi. Olay büyüktü. İlk kez bir *MHP*'li bubi tuzağı ile öldürülüyordu. *Tercüman* gazetesi olayı manşetten duyurdu, "24 saat geçmeden yakalandılar!" diye yazdı.

Polislerle eve gittiğimizde, annem bayıldı. "Oğlumu hırpalamayın, ne olur!" diye ağlıyordu. Babam çok

heyecanlandı. Kekeleyerek konuşmaya başladı. Çok sinirlendiğinde ve heyecanlandığında böyle olurdu. 11 yaşındaki kardeşim, anneannemin arkasına saklanmış, bana bakıyordu. O ürkek bakışlar belleğimden hiç silinmedi.

Evin altını üstüne getirdiler. Bir şey bulamadılar. Zulamın anneannemin evinde, hayvan damında olması işe yaramıştı.

İkinci gün teşhis görüşmesi yaptılar. Şık Mobilya'nın kalfası, Verem Savaş Dispanseri'nin karşısındaki bir kahvede dört kişinin konuşmasına tanık olmuş. İçlerinden biri, "bu iş bu akşam bitecek," demiş. Kalfa her türlü yönlendirmeye, baskıya karşın, "bunlar değildi," dedi bizim için. Bir de kitapçı Hüsnü aleyhimize tanıklık yapmaya kalkıştı, ama savcı anlattıklarını inandırıcı bulmadı. Buna rağmen hakkımızda mahkeme açıldı. Mahkeme daha sonra beraatle sonuçlandı.

Parti Çalışmaları Yoğunlaşıyor

Parti sorumlusu olmam bende daha çok koşturma isteği dışında bir değişiklik yapmamıştı. Her eyleme, kavgaya yine en önde katılıyordum. Bu konuda parti sorumlum Mehmet Taş'tan çok fırça yedim. O beni geri plana çekmeye çalışıyordu. Ortalıkta fazla görünmemi, siyasetten uzaklaşmış gibi bir hava vermeme istiyordu. Üniversite öğrencisi olmama karşın, Konak İGD'ye gitmemi yasaklamıştı.

Bölge Komitesi oluşturulduktan sonra Manisa Bölgesine bağlandık. Mehmet Taş son görüşmemizde bundan sonra başka bir yoldaşla çalışacağımı söyledi ve randevu ile ilgili bilgileri verdi. Vedalaştık. Yeni sorumlumla Manisa Horozköy’de bir kahvede buluştuk. Sorumlum Nâzım Şafak’tı. Kendini *TKP* Manisa İl Sekreteri olarak tanıttı.

İki yıla yakın Nâzım’la çalıştım. 15 günde bir Manisa’ya bağlı Horozköy ya da Muradiye’de buluşuyorduk. Görüşmelerden sonra yanımda *Atılım* gazetesi ya da başka örgütsel dokümanlar oluyordu. Kasaba’ya trenle dönmem daha güvenli olduğundan, tren yolu güzergâhında bulunan bu köyleri seçiyorduk randevu yeri olarak.

Turgutlu *İGD*’nin tüm Yönetim Kurulu toplantılarına katılıyordum. Yönetim Kurulu üyesi olmamama karşın, kimse toplantılara katılmamı sorgulamıyordu. Yönetim Kurulu üyeleri kendi aralarındaki sorunları bana danışıyorlardı.

Dimitrov’un *Gençlik İçin Notlar* kitabı elimizden düşmüyordu. Bu kitaptan öğrendiklerimizi pratiğe uygulamaya çalışıyorduk. Gençlerle, yoksul köylüleri kaynaştırmayı planladık. 10 kişilik gruplar oluşturduk. Hafta sonları Çepnidere, Çepni Bektaş ve HamzababaSarıçalı köylerine tütün kırmaya gittik.

İlk kez tütün kırma işine gidiyordum. Bu işin uzmanı İbrahim Akar'dı. Ailecek tütün işi yapıyorlardı. Tütün kırmayı ondan öğrendim. Ben iki üç kök tütün yaprağı kırıncaya kadar, o makine gibi çalışıyor, bir karık tütünün yapraklarını toplamış oluyordu.

Apolitik gençlik kesimi ile de ilişki kurmak istiyorduk. Bu gençlere ulaşmanın en kestirme yolunun spor olduğuna karar verdik. *Turgutlu Gençlik Gücü* adıyla amatör bir spor kulübü kurduk.

Yönetiminde ben de vardım. Parti sorumlusu olarak legal alanda yer aldığım tek örgütlenme çalışması buydu. Yönetim kurulunda benim dışımda iki İGD sempatzanı vardı. Bu arkadaşlardan biri yüncü, diğeri de briketçi idi.

12 Eylül faşizmi döneminde, spor kulübünün yönetim kurulunda benim adımlı gören sıkıyönetim sorumluları çılgına dönmüş. "Bu komünistin burada ne işi var?" demişler. Olağanüstü kongre toplattırıp beni yönetimden atmışlar.

Toplumun her alanında hızla çoğalıyor ve örgütleniyorduk. En zayıf olduğumuz alan öğretmen, mühendis ve diğeri aydın kesimler alanıydı. Devrimci öğretmenlerin derneği TÖB-DER içinde *Birlik Dayanışma* grubunu oluşturmaya başladık. Öğretmenler arasında örgütlenme yapabilmek için yaşım küçüktü, ama partinin en yetkili kişisi olmam bu dezavantajımı kapatıyordu. 40 yaşındaki bir öğretmen ya da müdür, 19 yaşındaki parti sorumlusundan görev almaya itiraz etmiyor, bu

durumdan gocunmuyordu. Sorumlunun yaşı, kim olduğu değil, Parti içindeki statüsü önemliydi.

İşçi kesiminde ilk parti örgütümüzü Betoya Beton Direk fabrikasında gerçekleştirdik. İlk üyemiz Nihat Gökçe oldu. Latif Yılmaz, İzmir Tariş fabrikasına alınınca, Çaylak Tuğla fabrikasında çalışan Ahmet Tetik'i Parti'nin işçi sorumlusu yaptık. Ahmet aynı zamanda Bölge Komitesine üye oldu. Üye sayımız 11 olmuştu. En az beş üye işçiydi. İdeolojimiz gereği çalışmalarımızı işçi kesimine kaydırmaya çalışıyorduk.

Genç bir kadro olarak çok yoruluyorduk. 1978 Nisan ayında Hayri Bökü askerden döndü. Yükü kendimden büyük ve tecrübeli biriyle paylaşacağımı düşünüp seviniyordum. Parti sorumlum Nâzım'la görüştük. Hayri'ye ayrı bir randevu verildi. Hayri ile yükü paylaşma hayallerim suya düştü. Hayri'yi *Ege KöyDer* çalışmaları için İzmir'e çektiler. Murat Dilli ve Talip Arslan'la birlikte TKP'nin Ege Bölgesi Köy Komitesini oluşturdular. Ancak Hayri Kasaba'nın sendikal örgütlenmesine katkı sunacaktı. Hayri ile *Beton-İş* sendikasının kurulması sürecinde birlikte çalıştık. Bu çalışmalarda Hayri ile aramızda parti bağı yoktu. Legal düzeyde, sendikal çalışmalar yapıyorduk. Aramızda Parti ile ilgili hiçbir sohbet olmadı.

Bu dönemde geniş halk yığınlarını harekete geçiren eylemlere imza attık. Ankara asfaltı üzerine üstgeçit yapılması için binlerce imza topladığımız ve sonuç aldığımız eylem bunlardan biriydi.

Bu yığinsal eylemlerden bir başkası da MHP genel başkanı Alpaslan Türkeş'i Turgutlu'ya sokmamamızdı. 1977 seçimleriydi. Kasaba'nın tüm devrimci güçleri MHP'nin miting yapacağı alanın etrafında toplandık. Büyük olaylar çıkmasından korkan polis aramıza tampon oluşturdu. MHP'lilere Türkeş gelirse güvenliğini alamayacaklarını bildirdi. Bunun üzerine Salihli'de miting yapan Türkeş, Turgutlu'ya girmeden doğru İzmir'e geçti.

Bu olay gazetelerde büyük ilgi gördü. Turgutlu, Diyarbakır'dan sonra Türkeş'in giremediği ikinci yer ilan edildi.

Beton-İş Grevi

Betoya fabrikasında toplu sözleşme dönemi yaklaşıyordu. İşçiler *Türk-İş*'e bağlı *Çimse-İş* sendikasıdan memnun değillerdi. Sendikal mücadele için bir şeyler yapmamız gerekiyordu. Fabrikada parti üyelerimiz vardı. *DİSK*'e bağlı *Keramik-İş*'te örgütlenme yapmamız gerekiyordu. *Keramik-İş* sendikasının yönetiminde *Türkiye İşçi Partisi (TİP'li)* sendikacılar vardı. Onlarla birlikte çalışamadık.

İzmir *TKP* yönetimi, *Beton-İş* adında bağımsız bir sendika kurdu. İşin başında *DİSK* 3. Bölge Temsilcisi Cemal Kırıl vardı. Cemal Kırıl bu konuyu Hayri'ye iletmişti. Kurulacak sendikanın *TKP*'nin yönlendirdiği bir sendika olacağını söylemişti Hayri'ye. *TKP* İzmir

yönetimi parti adının *Beton-İş* sendikasına karışmasını istemiyordu. Büyük bir olasılıkla *TİP*'le arasının bozulmasından çekiniyordu.

Beton-İş sendikasının genel merkezi Turgutlu'da olacaktı. Genel başkanı Mustafa Ayan, sendika danışmanı Mustafa Aydın'dı. Sendikanın hedef çalışma alanı Turgutlu'da bulunan tuğla ve kiremit fabrikalarıydı.

Hayri ile parti çalışmalarından bağımsız olarak Betoya işçilerini *Beton-İş* sendikasında örgütlemeye başladık. Sendika temsilcimiz Ahmet Tetik'ti. Nihat Gökçe ise işyerinde örgütlenmeden sorumlu olarak görev yapıyordu.

TKP, *Beton-İş* sendikasını kurarak, işçi hareketi açısından tarihsel bir yanlış yapıyordu. Öncelikle Lenin'in, "en gerici sendikalar içinde bile çalışmalı!" anlayışına uygun olarak, *Çimse-İş* içinde çalışıp, işçileri bölmeden sendikanın yönetimini almaya çalışmamız gerekiyordu. Ya da sınıf sendikacılığı gereği *DİSK* içinde örgütlememiz gerekiyordu işçileri. İki yol da denenmedi, küçük olsun bizim olsun anlayışı ağır bastı.

İşçileri *Çimse-İş* sendikasından istifa ettirdik. Çoğunluk bizim tarafa geçti. Ancak patron, *Beton-İş* sendikasının toplu sözleşme yetkisini tanımadı, toplu sözleşme masasına oturmadı. Bu arada işçileri tekrar *Çimseİş* sendikasına çekmeye çalışıyorlardı.

Beton-İş olarak sendikal çalışmamızı ünitelerin ustabaşları üzerinden götürüyorduk. Ustabaşılardan Arap Mehmet Usta bizden uzak durmaya başladı. Toplantılara katılmıyordu artık.

Bir akşam Mehmet Usta'yı alıp sendikaya getirmek için Ahmet Tetik'le birlikte, ustanın oturduğu Kır Mahalle'ye gittik. Kır Mahalle faşistlerin kontrolündeydi. Biz gitmeden önce faşistlerin oturduğu kahve taranmış. Bizi görünce saldırıya geçtiler. Üzerimize salvo atışı yaptılar. Ahmet abi bir yandan koşuyor, bir yandan da geriye dönüp küfrediyordu. Elektrikler kesikti. Arap Mehmet Ustayı evinden aldık. Karanlıktan yararlanarak, kurşun yağmuru altında mahalleden çıktık, sendikaya geldik.

İşçiler Mehmet Ustayı kıyasıya eleştirdiler. Biz hiç konuşmadık. İşçilerin eleştirileri karşısında Arap Mehmet yerin dibine girdi, işçilere söz verdi. Daha sonraları da sözünde durdu, işçilerle birlik oldu. Halen de görüştüğümüz dürüst bir işçidir Mehmet Usta.

Patronu toplu sözleşme masasına oturtmak için grev kararı aldık. Grev 105 gün sürdü. *Beton-İş* herhangi bir konfederasyona bağlı olmadığından maddi gücü sınırlıydı. Maddi olarak dayanamadı, işçilere yardım edemez duruma geldi. Grev kırıldı.

O dönemde en önemli çalışmamız bu grevdi. Tüm güçlerimizi seferber ettik. Grevin güvenliğini biz sağlıyorduk. Köylüleri, öğrencileri, öğretmenleri, işçilerle dayanışmaya sevk ettik. Bu grev Turgutlu işçi hareketinin

önemli işçi eyleminden biriydi. Diğer işçi eylemi, daha sonra anlatacağım fırın işçilerinin direnişidir.

Balonlarımıza Saldırdılar

1 Mayıs 78'e hazırlık için 23 Nisan 1978'de bir korsan eylem düzenledik. "1 Mayıs 77'nin Hesabı Sorulacak!" sloganı yazılı pankartı balonlara bağladık. Tam balonları uçuracağımız sırada faşistler tarafından silahla tarandık.

60 kişilik bir gruptuk. Çevremizde halktan insanlar toplanmıştı. Silah sesleri duyulunca büyük bir panik oldu. Koşarken İGD şube saymanı Hüseyin Uyarağlar, "bacaklarım tutmuyor," dedi. Vurulmuştu. Onu hastaneye götürdük. Hastanede öğrendim ki, Hüseyin'den başka iki yaralımız daha vardı. İGD şube sekreteri Halil Arpatlı ve lise sorumlumuz Hakkı Taşkiran arkadaşlarımız da yaralanmıştı.

Hastane bahçesinde toplanan kalabalık giderek artıyordu. Hayri: "Birimizin bu kitleye bir konuşma yapması, onlara güven vermesi gerekiyor," dedi. Hastane duvarına çıktım. "Bu faşist saldırının hesabı mutlaka sorulacak, devrimcilerin kanları yerde kalmayacak!" diye özetleyebileceğim kısa bir konuşma yaptım. Arkasından devrim andı içirdim. Hayatımda ilk kez bir kalabalık karşısında konuşma yapıyordum. Heyecandan ve öfkeden sesim titriyordu.

Bu arada yaralı arkadaşlarımızın tedavisini takip ediyorduk. Onların yanına girip çıkan başhekime

durumlarını soruyorduk sık sık. Halil Arpatlı topuğundan vurulmuştu, hayati tehlikesi yoktu. Hakkı Taşkiran da ayak bileğinden yaralanmıştı.

Yaralanan arkadaşlarımızdan Hüseyin Uyarağlar'ın durumunu tam bilmiyorduk. Doyurucu bilgi vermiyorlardı. Hüseyin'in *TİP*'li öğretmen eniştesi Sami abi, Hayri ve ben bir değerlendirme yaptık. Hüseyin'i buradan alıp, İzmir'e götürme kararı aldık.

Polis bizi hastanenin dışına çıkarmaya çalışıyordu. Polise "siz karışmayın!" dedik. Başhekim yakaladık, duvara dayadık. Polis ve başhekim öfkemiz ve kararlılığımız karşısında duramadılar. Hüseyin'i aldık, Ege Üniversitesi hastanesine götürdük.

Hüseyin iki kurşun yemiş, her iki bacağında atar ve toplardamarlar kesilmişti. 12-13 saat süren bir operasyon geçirdi. Ve ayakları kurtuldu. Oradaki doktorlar bize, Hüseyin'in çok kan kaybetmiş olduğunu söylediler. Turgutlu'da damarlar dikilmediği için kanamayı durduramamışlardı. "Biraz daha geç kalsanız, hastanız kan kaybından ölebilirdi," dediler.

Yarasının en hafif olduğunu sandığımız Halil Arpatlı'nın yarasının ciddi olduğunu sonradan anladık. Topuğunda sinir kesisi olmuştu. Yürümekte zorlanıyor, ayağını sürüklüyordu. Doktorlar "düşük ayak" dediler. Kesilen sinirin tamir edilmesi gerekiyordu.

Tedavisi için Partiye baskı yaptık. Tedavi için sosyalist ülkelere gönderileceği konusunda söz verdiler. Ama bu söz hiçbir zaman tutulmadı. Arpatlı sakat kaldı.

Bu faşist saldırı sürecinde *İGD* şubesi ve bizim ev tarandı. *İGD* üyeleri faşistler tarafından her gün taciz ediliyordu. Artık bıçak kemiğe dayanmıştı. Bu saldırılar karşısında duramazsak, *TKP* ve *İGD* olarak ayakta kalmamız mümkün değildi. *Devrimci Kurtuluş* grubu başından beri faşistlerin silahlı saldırılarına silahla yanıt veriyordu. İzmir'e benzemiyordu, faşistlerle keskin bir kavga vardı Kasaba'da.

Kasaba'nın devrimci mücadele koşulları bizi silahlanmaya yönlendiriyordu. Örgütümüzü ayakta tutmak, üyelerimize güven vermek zorundaydık. İzmir parti örgütünün haberi ve bilgisi olmadan, kendi olanaklarımızla 2-3 silah aldık. Parti üyelerinin silahlı eğitimine başladık.

Sıra hastane bahçesinde verdiğimiz sözü tutmaya gelmişti. O gün yaralanan arkadaşlarımızın kanının yerde kalmayacağını, oçlerinin alınacağını söylemiştim. Bu sözü nasıl yerine getireceğimizi düşünmeye başladık.

Bu düşüncemizden sadece Hayri'ye söz ettim. Hayri hiç düşünmeden, “yanlış bir şey yaparsanız, partiye hesap veremezsiniz,” dedi. Tereddüte düştüm. Ama bir şekilde arkadaşlarımızın intikamını alıp tabanımıza güven vermenin yolunu bulduk; faşistler gereken yanıtı aldı.

Manisa İl Komitesi Sekreteri Nâzım Şafak olaylardan bir şekilde haberdar olmuştu. Nâzım beni “goşistlikle” suçladı. Bu düşüncelerimden ve yaşanan olaylardan dolayı Parti tarafından uyarıldım.

1 Mayıs öncesi faşistlerle yoğunlaşan bu çatışmalar, mitinge katılımımızı etkiledi. Hedefimiz İstanbul'a iki otobüsle gitmekti. Bir otobüsü ancak doldurabildik. Ancak bu olumsuz etki bizim tavrımızı değiştirmedii. Çünkü bu tavır koşulların dayattığı bir tavidir.

“Yaz Tatili”

1978 yazında Ali Uğur askerden geldi. Parti İzmir'e çekti onu. Coca Cola fabrikasına işçi olarak girdi. Merkezi İGD öncesi kurulan, yerel *Turgutlu İGD*'nin başkanlığını yapan Serdar Aslan Keçecioğlu ise BMC fabrikasına çekildi.

Askerden dönen hiçbir parti üyesi Turgutlu'da kalmadı. Turgutlu *TKP Hareketi* genç kadroların elinde kaldı. 19 yaşındaydım, bu genç yaşma karşın, hareketin başında ben vardım. Partinin istediği gibi bir sorumlu olup, kendimi kavganın dışına çekmedim. Her kavgada en önde olmaya çalışıyordum. Bu kavgaların eseri olarak, vücudumun üç dört yerinde yara izi, burun kökümde ve değişik yerlerde darp izleri hâlâ varlığını sürdürüyor.

Bu genç kadro Manisa'nın en önemli ilçelerinden birinde *TKP Hareketini* ayakta tuttu. Toplumsal mücadelenin her alanında *TKP*'nin varlığını hissettirdi. En zayıf olduğumuz alan kadın hareketiydi. İşçi hareketinde, öğrenci hareketinde, köylülükte, sportif çalışmalarda, Kooperatif çalışmasında (*Halk-Koop*) hep vardık.

1978 yazına doğru faşist saldırıların artması, can güvenliğimizi iyice tehdit eder olmuştu. Daha sistematik önlemler almak zorundaydık. *TKP* İzmir ve bağlı bulunduğumuz Manisa parti örgütünden habersiz olarak üyelerimizin can güvenliğini sağlayacak tedbirler düşündük. Üyelerimizin dövüşmeyi ve silah kullanmayı öğrenmesi gerektiğine karar verdik. Varlığımızı sürdürmenin başka çaresi kalmamıştı Kasaba'da.

Devrimci Kurtuluş, silahlı propagandayı esas alan *THKP-C (Türkiye Halk Kurtuluş Partisi- Cephesi)* kökenli

olduğu için, onların silahlanması ve silahlı eylemleri ideolojileri gereği idi. Bizim ideolojimiz ise bu tür örgütlenmeyi ve eylemleri kabul etmiyordu. Bizim silahlanmamız koşulların dayatması, faşistlerin silahlı saldırıları karşısında ayakta kalma ihtiyacından kaynaklanıyordu.

Turgutlu'nun sıcak anti-faşist mücadelesi bizi silahlanmaya itiyordu, ama *TKP* ve *İGD* merkezine bu durumu kabul ettiremiyorduk. Onlar silahlı örgütlenmeye ve mücadeleye karşıydılar. O yüzden silahlı eğitimleri ve eylemleri merkezden gizli yapmaya çalışıyorduk. 1978 yazında gerçekleştirdiğimiz “silah eğitimi kampını” bu nedenle merkezden gizli planladık.

Balıklıova'ya ailecek piknik için gittiğimizde, boş olduğunu gördüğüm bir evin bahçesini kestirdim gözüme. Bir zaman sonra yoldaşlarımla tekrar Balıklıova'ya gittik. Evin bahçesine tatilci gibi çadır kurduk. Zeki'nin dediğine göre sınırları aşıp, başkasının bahçesine de girmişiz; adam bizden kira istedi. Kamp masraflarını karşılamak için 5-6 kişi tuğla fabrikalarında çalıştık.

Parti üyelerini on kişilik gruplar halinde “tatile” gönderdik. Emin İra yakın dövüş eğitimi yanı sıra silah eğitimi veriyordu. Konak *İGD* Eğitim Bürosunda çalışan İbrahim Akar ideolojik eğitim veriyordu.

Geceleri sırayla ikişer saat nöbet tutuyorduk. Bir gece İbrahim Akar nöbetinde yakınımızda bir kirpinin dolaştığını görmüş. Üzerine tencereyi kapatarak kirpiyi

etkisiz hale getirmiş. İbrahim'den sonraki nöbetçi, kirpinin tencereye sürtündükçe çıkardığı tıkırtı sesini duymuş. Sesin nereden geldiğini anlayamayınca, alarm verdi, bizi uyandırdı. İbrahim olanı biteni duyunca, "yatın uyuyun yahu, tencerenin altında kirpi var, onun sesidir," dedi ve uyumaya devam etti.

Ertesi gün kirpiyi suyun içine attık, açıkta kalan karnından kesip, derisini yüzdük ve "kirpi çevirme" yaptık. Hiç lezzetli olmayan kirpi etinden herkes birer parça "eğitim gereği" yedi.

Ben arada kamp yerine geliyor, arkadaşların "tatiline" katılıyordum. Bu gidiş gelişlerim sırasında yakınımızda, *TÖB-DER* kampında ideolojik eğitim yapan Konak *İGD*'lilerden Sadrazam Arif, Mehmet Utku ya da Bayram Yıldırım'dan biriyle karşılaştım. Balıklıova'da tatil yaptığımı söyledim. *İGD*'li arkadaşlar gülümseyerek, "o taraflardan geceleri silah sesleri geliyor, demek ki sizdenmiş," dediler. "Hayır, bizden değil," dedim. Ama inanmamışlar ve Mehmet Taş'a yetiştirmişler.

Mehmet Taş parti üyesi olarak ona bağlı olmadığım halde, Nâzım'ı bypass ederek benimle görüştü. Bana parti adımla hitap ederek kampa son vermemizi emretti. Daha sonra Nâzım tarafından da eleştirildim ve tekrar goşistlikle suçlandım. Bu sorumlu arkadaşlara bir türlü Kasaba'nın özgün durumunu anlatamıyordum. Kafalarında bir kalıp vardı: *TKP* ve *İGD* silahlı eylemlere karışmayacaktı!

Durumu kamptaki arkadaşlara nasıl anlatacağımı bilemiyordum. Onlara hiçbir gerekçe söylemeden, “hadi toparlanın, gidiyoruz, kamp bitti!” dedim. İsyân ettiler. Durumu anlamışlardı, bana neden diye sormadılar bile. “Tatili” yarıda keserek Kasaba’ya geri döndük.

Kasabalı Devrimcilerin Gururu: Nurettin Gürateş

Nurettin Gürateş, hangi sol fraksiyondan olursa olsun Kasabalı devrimciler için bir idoldür. Devrimci harekete yakınlık duyduğum ilk yıllarda onu ve Hayri Bökü’yü izledim hep. Yakın arkadaşlardı. Birlikte gezerlerdi. İki de efendi insanlardı. O zamanki çoğu devrimcinin aksine dağınık, pasaklı bir görünümü yoktu. Tertipli ve temiz giysilerle dolaşırlardı. Nurettin, Mehmet Sanal’ın hatırladığına göre açık mavi renkte gömlek giymeyi severdi. Babasının Java marka motosikletini alır, yoksul köylüleri örgütlemek için köylere giderdi.

Bu iki Kasabalı devrimcinin arkadaşlığı, yoldaşlığı hepimize örnek oldu. Onların attığı devrimci dayanışmanın temelleri halen sapasağlam duruyor. Bu yüzden Kasabalı devrimciler hiçbir zaman birbirine düşman olmadı, hep dost kaldı.

Dediğim gibi Nurettin Gürateş, Kasaba devrimci hareketinin idol ismidir. Onu daha yakından tanımak için ortaokul ve lise arkadaşı Necdet Ayma’yla konuştum. Ayma arkadaşı, yoldaşı Nurettin Gürateş’i şöyle anlattı:

“Nurettin’le ortaokul ve liseyi birlikte okuduk. Sakin, yumuşak huylu, esprili bir çocuktur. Okumayı ve sporu severdi. Lisenin voleybol takımında oynardı. Liseden sonra çoğu zaman ayrı yerlerde olsak da, birlikteliğimiz aynı siyasi hareket içinde devam etti.

Nurettin Gürateş siyasi hareketimiz içinde en entelektüel, kalemine hâkim, düşüncelerini çok çabuk kâğıda aktarabilen, teorisyenimiz gibi bir şeydi. Olabildiğince alçakgönüllü bir insandı. Turgutlu *Devrimci Kurtuluş* hareketinin temeli onun önderliğinde 6-7 kişilik bir ekiple başlatıldı.

Nurettin, liseden sonra Diyarbakır Eğitim Enstitüsü’ne girdi. Çok okuyan, zeki bir insandı; devrimci gençlik hareketleri içinde sivrildi. Okulu bitirince atama için Ankara’ya birlikte gittik. Eskişehir’in Nasrettin Hoca köyüne öğretmen olarak atandı. Öğretmenlik yaşamı uzun sürmedi. Örgüt kararı ile Adana’ya yerleşti, orada *Devrimci Kurtuluş* hareketini örgütledi.

Gürateş, utangaç, küfür bilmeyen biriydi. İnsan ilişkilerinde hiç kırıncı değildi. Arkadaşlar arasında çatışma, anlaşmazlık olduğunda ona başvururduk. Yoldaşlarına çok bağlıydı. Onları çok sever, kendinden çok onları düşünürdü. Bir keresinde bana ‘senin için çok endişeleniyorum,’ demişti. Samimiyeti gözlerinden okunurdu. Baktığınızda ‘evet bu adam benim yoldaşım, ona güvenebilirim,’ derdiniz.

Bir keresinde Gürateş’in kayınbiraderi, Tarsus *Devrimci Kurtuluş* sorumlusu Bedrettin Şırnak polisle

çatışmış ve ertesinde Adana'ya Gürateş'in yanına gitmişti. Çatışmanın olduğu gece ben de Tarsus'taydım, yanlarına gittiğimde gözleri parlıyordu Gürateş'in. Çatışmadan sağ çıkmamıza çok sevinmişti. Bize Adana'nın en kaliteli pastanesinde spangile ısmarladı.

Yıl 1978. Gürateş Hoca giriştiği eylemde polisle çatışmış ve sol boşluğuna bir kurşun yemiş, ama öldürücü bir yarası yokmuş. Polisler Gürateş'i ayaklarından sürüyerek hastaneye götürmüşler.

Gürateş Hoca hastanede sorgulanmış. Sorguya vali gelmiş, vali ile tartışmışlar. Vali, Hoca'nın yakasından tutup silkelemek istemiş, o da 'sen kim oluyorsun,' diye bağırarak valiye bir tokat atmış. Ankara'dan bir ekip gelmiş, yarasını kalemle kurcalamışlar. 48 saat boyunca işkence yapmışlar hastanede. Hoca adını bile söylememiş. İşkence sonrasında bile bile ölüme terk edilmiş. Gürateş Hoca öleceğini hissettiği anda hemşireyi çağırmış, 'ben Nurettin Gürateş'im, Turgutluyum, babam Kemal Gürateş, ölürsem haber verirsiniz,' demiş.

Nurettin Gürateş devrime inancı, savaşkanlığı ve teorik birikimiyle Türkiye Devrimci Hareketine katkı sağlamış bir insandır. Ölürken işkence de gösterdiği direnç, düşmanı alay etmesi hepimize örnek olmuştur. Daha sonra 12 Eylül faşizminin işkencelerinde bize dayanma gücü vermiştir. Bence ona sadece Kasabalılar, ya da *Devrimci Kurtuluş Hareketi* değil, Türkiye Devrimci Hareketinin sahip çıkması gerekir."

İşte, Nurettin Gürateş böyle bir insandı; devrimci hareketin “onur sembolü” olan bir insandı.

1978 yazında Nurettin Gürateş’in cenazesi devrimci dayanışmanın tepe noktası oldu. Hayri Bökü’nün dediği gibi o tarihte *Devrimci Kurtuluş* örgütü üzerine polis operasyonu yürütülüyordu, üyelerinin çoğu kaçak durumdaydı. Kasabalı *TKP*’liler olarak Gürateş’in cenaze törenine kitlesel katılımı sağladık. Onu Kasaba devrimci hareketinde hak ettiği yere uygun bir şekilde uğurladık.

Gürateş’in cenazesi, Adana’dan Turgutlu’ya olimpiyat ateşi gibi ilden ile polis denetiminde iki günde getirildi. O gün Kasaba polis terörü altındaydı. Polis cenazeye katılımı engellenmeye çalıştı. Polis yetersiz kaldı, askeri birlikler devreye girdi. Yoldaşları mezarı başında konuşmalar yaptılar. Cenaze devrimci geleneklere göre toprağa verildi.

Faşistlerin Saldırı Planlarını Ele Geçirdik

1979 yılı başları. Faşistler Turgutlu’da yaşayan devrimcilerin evlerinin ve dükkânlarının işaretlendiği bir şehir krokisi çıkarmışlar. Hangimizin evi, işyeri bombalanacak, hepsi kroki üzerinde belliydi. Sarıbey köyünden Kadir adlı arkadaşımızın abisi *MHP*’liydi. Faşistler tüm gizli belgelerini, silahlarını onların çiftlik evinde saklıyorlarmış. Söz konusu krokiyi *Ülkücü Gençlik Derneği* (ÜGD) başkanı Ahmet Tuncel getirmiş çiftlik evine.

Kadir bize bu belgelerden söz ettiğinde, onları ele geçirmeye karar verdik. Kadir'in yanına Emin Ira ile birlikte üç kişi verdik, belgeleri gizlice aldık. Aldığımız belgeleri gazeteci Celal Başlangıç'a gösterdik. Beraber Emniyet Müdürlüğü'ne gittik. CHP dönemi idi. Yeni Emniyet Müdürü *Pol-Der*'liydi. Belgelerden bahsettik, *MHP* ilçe başkanı Osman Öztaş'ın öldürölme olayını sorduk. Müdür: "O iş çok karanlık, size yıkmaya çalışmışlar," dedi.

Faşistler belgeleri geri istediler. Vermezsek hepimizi öldürmekle tehdit ettiler. Belgeleri bir hafta süren bir yazı dizisi halinde *Politika* gazetesinde yayımladık. Gecikmeden harekete geçtiler. Emim Ira'ların dükkânını bombaladılar ve bizim evi taradılar.

Bizim ev tarandığında geceydi. Evde yalnızdım. O gece hiç oturmadiğim misafir odasında oturmuş, kitap okuyor, müzik dinliyordum. Silah seslerini duyunca kendimi yere attım. Koltuğun altına girdim. Sonra perdeleri kapatıp, kapıları kilitledim. Av tüfeğini yanıma alıp, annemlerin evin iç kısmında yer alan odasında yattım. Sabah derneğe gittiğimde Emin'lerin dükkânlarının da bombalanmış olduğunu öğrendim.

Annemle babam ertesi gün eve dönmüşler. Annem eve girdiğinde yerdeki sıva döküntülerini görünce, "sıvalar patlamış," demiş babama. "Olur mu yahu, bunca sene sonra sıva mı patlarmış," demiş babam. Perdeyi açtıklarında camların paramparça olduğunu, yerlerin cam kırıkları ile dolu olduğunu görmüşler. O zaman

durumu anlamışlar. Babam doğru Emniyet Müdürlüğü'ne gitmiş. Bağırmuş, çağırmış, şikâyetçi olmuş.

Polisler eve gelmiş, babamla annemin ifadesini almış ve tutanak tutmuşlar. Polis benim de ifademe başvurdu. Evde değildim, anneannemdeydim dedim. Anneannemi tanık gösterdim. Sorunu polisle değil, kendimiz çözecektik.

Nitekim bir süre sonra faşistler anladıkları dilden yanıtlarını aldılar.

Faşistlerin belgelerini dizi halinde yayımlayan *Politika* gazetesinin Kasaba'daki satışı on kat arttı. Gazete bayii, "sizin gazetenin satışı iyi gidiyor, yetiştiremiyoruz," diyordu. Bu belge olayında Emin Ira başı çekti.

Belgeleri almaya o gitti. Kadir sorguda onun adını verdi. Bu nedenle Emin'in başı polisle derde girdi.

Karakol Baskını

1979 Nisan ayında Turgutlu polis karakoluna silahlı baskın düzenlendi. Baskından sonra polis Kasaba'da geniş çaplı bir operasyon başlattı. Siyasi görüş farkı gözetmeksizin tüm devrimcileri toplamaya başladılar. Tam bir insan avıydı yaşanan. Evler, dernekler, partiler basılıyor, kimi bulurlarsa gözaltına alıyorlardı.

Bizim ev de polis tarafından basıldı. Ben yakalanmadım. Yakalananlara acımasızca işkence

yapılıyordu. Bu işkencelerde İrfan Özdiri adlı arkadaşımızın çene kemiği kırıldı. Devlet Hastanesine gittik. Röntgen filmi istediler. Film dispanserde çekiliyormuş, oraya gittik. Arkamızdan polis de geldi. Şikâyetçi olmamamız için tehdit ettiler. Tekmelediler. Boğazıma copla bastırdılar. İrfan'a, "fındık yerken kırıldı, diye ifade ver," dediler. Beni de, "sen bu olaydan yırttın, ama bu olayın arkasını kurcalıyorsun, vazgeç, yoksa kötü olur," diye tehdit ettiler. Polis arabasına alıp, küfürler ettikten sonra şehir merkezinde bıraktılar bizi.

İrfan'ı İzmir'e Çene Cerrahisine götürdüm. Çenesinde kırık olduğu saptandı. Beslenmesi için, bir dişini çekip, sifon taktılar. Çeneyi sabitlediler. Darp raporu aldık. Dilekçe yazıp savcılığa başvurduk. Savcılık dilekçemizi kabul etmedi. Bu yaptıklarım nedeniyle polisin hedefi oldum. "Ayağını denk al, en küçük bir olayda seni içeri alırlar!" diye yeniden tehdit ettiler.

TKP İçinde Ayrışma Başlıyor

1979 yazında Manisa parti örgütü sorumlumuz Nâzım Moskova'ya, Parti Okulu'na gitti. Aybey Takan, Manisa İl Sekreteri oldu. Aybey çok eskiden, *Öncü Hareketi* döneminden tanıdığım bir yoldaşımdı. Turgutlu Bölge Komitesi sorumlusu olarak Aybey'le görüşmeye başladım. Görüşmelerimiz daha çok İzmir'de oluyordu.

O sıralar Parti içinde Nihat Akseymen'in, R. Yürükoğlu adıyla yazdığı *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye* adlı kitabı dağıtılmaya başlandı. *İşçinin Sesi*

gazetesini de *Atılım*'la birlikte dağıtmaya başladık. Aybey, *Zayıf Halka* kitabının tüm parti üyelerince mutlaka okunmasını, üzerinde tartışılmasını istedi.

O günlerde Aybey'le aramızda ilginç bir konuşma geçti. Aybey, Parti'nin çok uzun yıllardır kongre toplamadığını, Beşinci Kongre'nin toplanması için bir imza kampanyası başlatıldığını söyledi. Bana katılıp katılmayacağımı sordu. İmza kampanyasının yazılı metnini görmedim, bir yere de imza atmadım, ama desteklediğimi sözel olarak belirttim. Yıllar sonra bu olayı bir vesile ile dönemin Yöre Sekreteri Haluk Yurtsever'e sordum, "Evet böyle bir girişim oldu, Manisa ilindeki parti üyeleri ile Aybey Takan görüştü," dedi.

Parti içinde *İşçinin* Sesi'nin ortaya attığı görüşler tartışılmaya başlanmıştı. Parti sorumlum olarak bu tartışmaları Aybey'e sorduğumda, bana açık bir yanıt vermiyordu. Hâlbuki o yaz İzmir'de *İGD* içinde tartışmalar ayyuka çıkmıştı. Konak *İGD*'ye uğradığım bir gün Cüneyt Yurtsever'in, Çiğli *İşçinin Sesi* ekibiyle birlikte, Konak *İGD*'nin önünde, *TKP* Bölge Gençlik Komitesi üyesi İlhami Mısırlıoğlu'nu kenara kıştırıp, uyardığını gördüm. Cüneyt, "Arkadaşlarımıza bir zarar gelirse, seni sorumlu tutarım!" diye bağıırıyordu.

Yanlarından geçerken İlhami beni gördü, *Temel Dağıtım*'a çağırdı. Emin'le birlikte gittim. İlhami ve 4-5 güvenlik görevlisi ile biz iki kişi *Temel Dağıtım*'da buluştuk. Biraz önce Cüneyt'in ona söylediklerini, bu kez İlhami bana söylüyordu: "Turgutlu'da arkadaşlarımızın

birine zarar gelirse, bu iş iyi yerlerde bitmez!” diye beni tehdit etti. Bu görüşmeyi parti sekreterim Aybey’e anlattım. Böyle bir görüşme yapmasının örgütsel olarak yanlış olduğunu söyledi, ama kızmadı ya da bunu parti organlarında gündeme getireceğini söylemedi.

Bir süre sonra rüzgâr ters yönden esmeye başladı, parti kanalıyla dağıtılan Yürükoğlu’nun *Zayıf Halka* kitabı toplatıldı. Biz Turgutlu’da toplamadık. Aybey’e sorduğumda, Yürükoğlu’nun parti disiplinini çiğnediğini söyledi. Anlaşılan İzmir’de çoğu TKP üyesinin yaptığı gibi, Aybey de önce sempati ile yaklaştığı *Zayıf Halka* kitabının okunmasına, tartışılmasına sırt çevirenlerden biri olmuştu. Mutlaka okunsun dediği, kendi elleriyle dağıttığı *Zayıf Halka* kitaplarını geri istiyordu. Vermedik.

Yürükoğlu *Zayıf Halka* kitabıyla TKP’ye ideolojik bir eleştiri getirmişti. Bu eleştiri TKP’nin sağ politikalarına karşı soldan yapılmış bir ideolojik eleştiriydi. Bu ideolojik eleştiri en çok İzmir ve Ege bölgesi örgütlerinde yankı bulmuştu. Bunun nedeni bölgemiz TKP kadrolarının ezici çoğunluğunun *Öncü Hareketi* ve GSB kökenli olmasıdır. Yıllardır TKP’nin reformist politikalarını savunmak zorunda kalan bu kadrolar, Yürükoğlu’nun kitabında devrimci benliğini bulmuştu.

Başlangıçta İzmir’deki kadroların büyük çoğunluğu *İşçinin Sesi*’nin savunduğu görüşlere sempati ile

yaklaşmakta, bu görüşlerin Parti ve İGD içinde yayılmasına çalışmaktaydı. TKP Merkezi, İzmir'deki gidişatın farkına vardı. Harekete geçtiler, önlem almak için en ağır toplarını İzmir'e gönderdiler. Sonradan öğrendim, TKP Merkez Komitesinden Nabi Yağcı ve Aydan Bulutlugil İzmir'e gelmiş ve Ege Yöre Komitesi ile bir toplantı yapmışlar.

Yürükoğlu'na karşı böylesine kitlesel bir şekilde sırt çevrilmesinin altında yatan neden buydu. İzmir TKP kadrolarının önemli bir kısmı, aylarca okuyarak, tartışarak, *İşçinin Sesi*'nin görüşlerini öğrenmişler ve desteklemeye başlamışlardı. Ancak sadece merkezden gelenlerin yaptığı bir toplantıdan sonra, bir gecede bu görüşlerinden ve tutumlarından vazgeçtiler.

TKP merkezi hiçbir zaman Yürükoğlu'nun getirdiği ideolojik eleştirilere yanıt veremedi. Vermek istemediler değil, veremediler. Birkaç kez Yürükoğlu'nun görüşlerine yanıt olarak bir broşür hazırlandığı söylentisi yayıldı, ama böyle bir broşür hiçbir zaman yayımlanmadı.

TKP merkezinin *İşçinin Sesi*'ne karşı tek argümanı parti disiplini oldu. İzmir'de yaptıkları toplantıdan sonra kadroların *İşçinin Sesi*'ne sırt çevirmesinin ve Merkez tarafında yer almasının tek nedeni buydu. Bir gün öncesine kadar *Zayıf Halka* kitabını ve *İşçinin Sesi* gazetesini dağıtan, okutan, parti sorumlum Aybey

Takan'ın şimdi kitap toplamaya çıkmasının altında yatan neden buydu.

Bu arada benim kararım da netleşmişti. Bu netleşme sürecinde *İşçinin Sesi*'nden kimse ile görüşmedim. Mesela *İşçinin Sesi* bayrağını en önce çeken İGD Konak Şubesi Eğitim Bürosu'ndan kimse ile görüşmedim. Bu konuda İlhami'nin benimle yaptığı gibi parti içi yatay ilişki kuran *İşçinin Sesi* üyesi olmadı. Hâlbuki o dönemde *KöyDer*'e gidip geliyordum. Oradaki arkadaşlar, Hayri Bökü, Murat Dilli ve Talip Öztürk *İşçinin Sesi*'nden yana tavır belirlemişlerdi. Ancak bu konuda benimle hiçbir görüşme yapmadılar.

Son görüşmemizde, Aybey kararımı sorduğunda, *İşçinin Sesi*'ni desteklediğimi söyledim. Turgutlu TKP üyeleri ile tek tek görüşmek istediğini söyledi. İtiraz etmedim. 11 Parti üyesini tek tek İzmir'e taşıdım. Basmane kahvelerinde Aybey'le buluşturdum. Götürdüğüm yoldaşı Aybey ile tanıştırıyor, sonra yanlarından ayrılıyordum. Baş başa görüşüyorlardı. Bu süreç 15 gün sürdü. Görüşmelerin sonunda 9 yoldaş *İşçinin Sesi* tarafında, 2 yoldaş da TKP merkezi tarafında tavır aldılar.

Aybey'in üyelerle görüşmeleri bittiğinde üzerimdeki parti aidatlarını ve bağışları teslim ettim. Aybey, "Yanlış yoldasın, Parti düşmanlığı yapıyorsun," diyerek üstü örtülü bir şekilde beni tehdit etti. Bunca baskıya ve

tehdide karşı görüşlerimden vazgeçmeyişimi, otoriteye boyun eğmeyişimi anlayamıyordu. Bu görüşme son görüşmemiz oldu, *TKP* merkezi ile bağımlı koptu. Parti üyeliğinden atılsak da, kendimizi *TKP Hareketi* içinde bir muhalefet hareketi olarak kabul eden bir konuma geldik.

TKP merkezi *İşçinin Sesi* tarafına geçen Kasabalı komünistlere karşı bir güç oluşturmak için harekete geçti. Bir zamanlar Kasaba'dan başka bölgelere çekilen Turgutlulu parti yandaşları, Turgutlu'da toplanmaya başladılar. İbrahim Akar İzmir'den, Serdar Aslan Keçecioğlu Manisa'dan, Tuncer Sayiner Balıkesir'den, Hayri'nin ortanca kardeşi Diyarbakır'dan Turgutlu'ya getirildi. Toplam 10 kişi civarında bir grup oluşturdular.

Beton-İş binasını boşaltmamızı istediler. Ahmet Tetik bize özel nedenlerini açıklayarak sendika temsilciliğini sürdüreceğini söylemişti. Binayı terk etmedik. *Beton-İş* temsilcisi Ahmet bir odada oturuyor, biz çalışmalarımızı diğerk odalarda sürdürüyorduk.

Bir gün *Beton-İş* organizatörü Mustafa Aydın geldi. Arkasından İbrahim Akar, Rahim Kökçek, Abdullah Köker ve yanlarında 7-8 kişilik Turgutlulu *İGD*'liler geldi. Mustafa ile Hayri konuştu. "Bu binada bizim emeğimiz var, çıkmayız," dedi.

İGD'liler bizi sendika binasından zorla çıkarmaya karar vermişler.

İGD'liler bizi sendika binasından atmaya gelirlerken İbrahim, Rahim ve Abdullah Köker(Apo) faşistlerin silahlı saldırısına uğramışlar. İbrahim Akar ve Abdullah Köker yaralanmış. Apo'nun üzerinde bize karşı kullanmak için getirdiği silah çıktığı için tutuklanıp cezaevine kondu. Abdullah Köker'in pansumanlarını o sıralarda cezaevinde yatan bizim arkadaşlarımız Semih Ira ve Zeki Çetinkoç yaptı. *TKP* merkezinin üzerimize saldırdığı silahlı *İGD* militanları "derslerini" böyle alıyordu

Neden İşçinin Sesi Dedim?

Aybey'le son görüşmemize kararlı gitmiştim. *İşçinin Sesi* tarafını seçmemin ideolojik, örgütsel ve pratik tarafları vardı. Pratik olarak biz Kasabalı *TKP*'liler çoktan fakılaşmıştık. Kasaba'nın sert anti-faşist savaşıını bizi *TKP*'nin "barışçıl" çizgisinden koparalı çok olmuştu.

İşçinin Sesi'nin faşizme karşı *TKP*'nin pasif, savunmacı politikası yerine aktif politika önermesini benimsemek biz Kasabalılar için zor olmadı. *İşçinin Sesi* faşizme karşı "Can Güvenliği Komiteleri" kurulmasını savunuyordu. *İşçinin Sesi*'nin bu politikası sloganlarda da kendini belli ediyordu. *İşçinin Sesi*, *TKP*'nin yıllardır faşizme karşı kullandığı "Faşizme Geçit Yok" sloganı yerine "Faşizmi İninde Geberteceğiz!" sloganını kullanıyordu. İzmir'deki çıkış mitingimizde de bu slogan pankartımız olmuştu.

İşçinin Sesi'ne katıldığımızda faşist saldırılara karşı ayakta kalabilmek için daha serbest hareket etmeye başladık. Daha önceden TKP merkezinden gizli gerçekleştirdiğimiz silahlı eğitim ve öz savunmamızı, şimdi örgüt kararı ile yapıyorduk. Bir gün Tariş İsyanı için silah tedarik etmek üzere *İşçinin Sesi* Ege Bölge Sekreteri Kasaba'ya geldi. Geceydi. Turgutlu dağlarının İnce Memed'i Laz İbrahim'e gittik.

Silahları temin edip, döneceğimiz sırada aracımızın lastiğinin patlamış olduğunu fark ettik. Laz İbrahim krikoyu takıp, lastiği sökmek için eğildiğinde arka cebindeki *İşçinin Sesi* dergisini gören bölge sekreteri yoldaş çok etkilendi. Böyle halk kahramanı üyelerimiz, destekçilerimiz varken sırtımız yere gelmez diye hayretler içinde bir şeyler söyledi bize. İşimiz bitip yola çıkacağımız sırada Laz İbrahim, "ben siyasetten fazla anlamam, ama siz bu Yürük'e fazla güvenmeyin yoldaşlar," demez mi? Hepimiz birbirimize baka kaldık. Laz İbrahim, R. Yürükoğlu'nu gerçekten "yürük" zannediyordu. Barındığı dağlarda Çepni köyleri yanı sıra yürük köyleri de vardı, onlarla arası iyi değildi, birkaç kez Laz İbrahim'i ihbar etmişlerdi. O yüzden yürüklere güveni yoktu.

Aybey ile yaptığım son görüşmeler örgütsel olarak Merkez tarafında değil, *İşçinin Sesi* tarafında yer almamı

kolaylaştırdı. Kaç yıldır okuduğumuz, okuttuğumuz *İşçinin Sesi* gazetesi ve yayınlarını parti dışı yayınlar, *İşçinin Sesi* taraftarlarını da parti dışı kadrolar saymalarına anlam veremiyordum. Düne kadar parti içinde dağıttığımız parti yayın organı olan *İşçinin Sesi* gazetesi ve yayınları, nasıl birden bire parti dışı olmuştu. Merkez yöneticilerinin bu tavrı o zamana kadar kafamda geliştirdiğim *TKP* idealizasyonunu sorgulamama neden ol muştı.

İşçinin Sesi tarafında yer almamın asıl nedeni ise ideolojikti. Zaten uzun süredir Yürükoğlu'nun *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye* kitabını okuyordum. Aynı zamanda *İşçinin Sesi* gazetesinde çıkan teorik yazılar bana yol gösterici oldu.

Özellikle iki konuda kafam netti. “Kürt Ulusal Sorunu” ve “Devrimci Durum” konularında *İşçinin Sesi*'nin görüşlerini doğru buluyordum. Zaten *TKP*'ye katılmaya karar verirken 3.Programda Kürtler için “ulusal azınlık” denmesini kabul etmemiştim. Zamanla değişir, değişmesi için parti içinde mücadele ederiz diye düşünmüştüm. Ancak o sıralar *Ürün* dergisinde H.Erdal imzasıyla çıkan yazı her şeyin üstüne mum dikmişti.

Parti merkezi hâlâ programdaki çizgisinden vazgeçmiş değildi. Kürt ulusunu “ulusal azınlık” olarak tanımlamaya devam ediyor, Kürtlerin kendi kaderlerini tayin hakkını kabul etmiyordu. *İşçinin Sesi* ise bu konuda çok doğru düşünüyordu. İzmirli arkadaşlarımın Tahsin

Mert ve Feyiz Kızılbayrak imzaları ile H. Erdal'a verdiği yanıtları doğru bulmuştum.

“Devrimci durum var mı yok mu tartışması” İzmir ve Kasaba’da baş konumuz olmuştu o yaz. *İşçinin Sesi* Türkiye’de devrimci bir durum var diyordu. Devrimci durumdan kasıt devrim anı değildi, devrimin nesnel koşullarının olduğuydu. Yani Lenin’in tanımına göre, Türkiye’de yönetenler yönetemiyorlardı, yönetilenler de bu yönetimle yönetilmek istemiyorlardı.

TKP ve İGD Merkez yöneticileri *İşçinin Sesi*’nin bu saptamasına çarpıtarak yanıt veriyorlardı. Sanki devrim anı gelmiş, *İşçinin Sesi* herkesi devrimci ayaklanmaya çağırıyor gibi bir algı yaratmaya çalışıyorlardı. Hâlbuki *Zayıf Halka* kitabında ve *İşçinin Sesi* gazetesinde defalarca yazılmıştı: Devrimci durum devrim anı demek değildi! Devrimin olması için devrimin nesnel koşullarının olgunlaşması yetmez, subjektif koşulların da olgunlaşması gerekirdi. Yani devrimi yapacak güçlerin de hazır olması gerekirdi. O dönem Türkiye’inde devrimi gerçekleştirecek sınıflar ve örgütler devrime hazır değildi.

Nitekim 12 Eylül faşist darbesi bu tartışmayı tarihe karıştırdı. Hem de *İşçinin Sesi* tarafının haklı olduğunu göstererek. Devrimci bir durum vardı ki, 12 Eylülcüler karşı devrim yaptılar! Ulusal sorun konusunda da tarih *İşçinin Sesi*’ni haklı çıkardı. Kürtler bir ulus olduklarını ve ulusal hakları için savaştıklarını değil TKP’lilere, burjuvaziye bile kabul ettirdiler.

İşçinin Sesi'nin ulusal burjuvazi, ileri demokrasi, barışçıl devrim gibi daha bir dizi konuda *TKP* merkezine yönelttiği eleştirileri de doğru buluyordum.

Yeni Örgütüm: İşçinin Sesi

İşçinin Sesi İngiltere'deki kadrolarını Türkiye'ye göndermeye başladı. Aralarında birçok Kasabalı vardı. Çetin Çizmeci gibi İstanbul'da ya da başka yerlere yerleşip, ailelerini ziyaret etmek için Kasaba'ya gelenler çoktu. Hayri ile birlikte onlarla görüşüp, Nihat Akseymen'e (R. Yürükoğlu'na) yapılan haksızlıkları öğreniyorduk. Örneğin Yürükoğlu'nun yazdığı *Açık Mektup*'u Çetin Çizmeci'den öğrendik. Onlarla konuştuğça kara rımızın ne denli isabetli olduğunu daha çok anlıyorduk.

Yeni bir örgüt yapısı oluşturduk. Adını *Fırtına* koyduğumuz yeni bir Bölge Komitesi kurduk. Komite; Hayri, Semih ve benden oluşuyordu. Daha sonra, köy çalışmalarından sorumlu Mehmet Arun'un da katılımıyla dört kişi olduk. Bölge Komitesi Sekreteri Hayri oldu. Ben gençlik hareketi, kadın hareketi ve demokratik örgütlerden sorumluydum. Hayri işçi çalışmalarından, Mehmet de köy çalışmalarından sorumluydu. Semih ise semt ve güvenlik sorumlumuzdu.

Güvenlik konusunda ayrı bir örgütlenmeye gittik. Zaten illegal bir örgütlenmeydik, böylece gizli örgüt içinde ikinci bir gizli örgütlenme gerçekleştirmiş olduk.

Güvenlik sorunları parti komitesinde dahi konuşulmazdı, ilçe sorumlusu ve güvenlik sorumlusu arasında çözülürdü.

Kadın üyeler dahil tüm parti üyelerine silah kullanmayı öğrettik. Parti üyelerinin silah eğitimini ve bu alandaki görevlerini sadece güvenlikten sorumlu parti komitesi üyesi bilirdi. Bir parti üyesinin silah eğitimi aldığından diğer üyelerin, hatta bağlı olduğu örgüt sekreterinin dahi haberi olmazdı.

Yeni bir heyecanla örgütlenmeye hız verdik. Sendikal çalışmalarda eski hataları tekrarlamak istemiyorduk. *İşçinin Sesi*'nin gerici de olsa büyük sendikalarda çalışma ilkesi vardı. Bu Leninci bir ilkeydi aslında.

Bu anlayıştan hareketle beton ve tuğla işçilerini ayrı bir sendikada değil, *Türk-İş*'e bağlı *Çimse-İş* içinde örgütlemeye başladık. Bütün fabrikalarda komiteler kurduk. İlk kongrede yönetime aday olacak duruma gelmiştik. *Kurtuluş* grubu ile ortak bir liste çıkarmak gündeme geldi. Sendikal çalışmaya emek veren bizdik, daha önce ortalıkta olmayan *Kurtuluş* grubu birkaç kişiyle listeye ortak olmaya çalışıyordu. Onlarla ortak liste çıkarmaya yanaşmadık.

İşçinin Sesi olarak *Devrimci Sendikal Hareket* adıyla bir liste çıkardık. Başkan adayımız Cemal Alem'di. *Kurtuluş* grubu o günkü anlayışa uygun olarak, sağcılar karşısında

bizi desteklemeye yanaşmadılar, üçüncü bir liste çıkardılar.

Kongre günü 200-300 kişilik bir işçi grubu olarak parkta toplandık. Kongreye toplu olarak gidecektik. Polis etrafımız sardı. Bizi Emniyet Müdürlüğü'ne götürdüler. 100 kadar işçiyi gözaltına alıp, onların kongreye katılımını engellediler.

Seçimi çok az bir farkla kaybettik. Hata yapmıştık. *Kurtuluş* grubu ile birlikte davransak kazanabilirdik. Polis 100 işçiyi tutsak almasa yine kazanırdık. 5 Bin üyeli bir sendikanın yönetimini polis marifeti nedeniyle ve acemiliğimiz yüzünden kaçırmıştık.

İşçinin Sesi olarak kadın örgütlenmesine ayrı bir önem veriyorduk. Kadın hakları çalışmalarını ayrı bir komite yürütüyordu. Komitede Muazzez Ölgün (Bökü), Rukiye Küçüker, Fadime Çapas vardı. Kadın üyeler, kadın hakları ile ilgili çalışmaların yanı sıra, silahlı mücadele dahil örgüt bütünlüğü içindeki çalışmalarını da sürdürüyorlardı.

Fırın İşçileri Katliamı

1979 yılı 7 Eylül günü Çınar Ekmek Fırını'nda çalışan dört fırın işçisi faşistler tarafından katledildi. Bu olay, beton işçilerinin grevi ile birlikte Turgutlu devrimci hareketinin en önemli olaylarından biridir.

Fırın işçileri olayında kilit isim Mustafa Şahin'dir. Mustafa abi sessiz, öne çıkmayan, *CHP* Lokali'ne takılan bir işçi lideriydi. Sıradan bir fırın işçisi olarak biliniyordu. Aslında Turgutlu Tekel soygununa katılmış, *Devrimci Kurtuluş* üyesi bir devrimciydi. Faşistlerin onu hedef alması boşuna değildi.

Fırın işçileri gece çalışır. O gece fırında dört kişiydiler. Hamur karıyorlardı. Faşistler hamur odasına girdi ve ellerindeki ağır silahlarla üzerlerine kurşun yağdırdı. Mustafa Şahin, Yaşar Bilgin ve Osman Haznedar olay yerinde öldü. Mustafa Şenpınar yaralı olarak Üniversite Hastanesi'ne kaldırıldı. Mustafa Şenpınar işçi değil, Ticaret Lisesi öğrencisiydi. Evi fırının yakınındaydı, işçilerle sohbet etmek için fırına gitmişti. Ziyaretine gittim. Yoğun Bakım Servisi'ndeydi, uzaktan gördüm, bir hafta sonra o da öldü.

Cenaze törenleri Kasaba tarihinin en yığınsal eylemi oldu. Kasaba'da fırınların hepsi kapandı o gün. Fırın işçileri eksiksiz cenaze törenindeydi. En önde onlar yürüyordu. Beyaz iş önlüklerini, dökülen işçi kanını tem-

silen kırmızıya boyamışlardı. Yüzlerinde yılgınlık değil, öfke ve sınıf kini ifadesi vardı.

Turgutlu'lu devrimcilerin yanı sıra İzmir ve Manisa'dan da yığinsal katılımlar oldu cenaze törenine. Uzun bir anti-faşist kortej oluşmuştu. Tabutlar cenaze aracına konmadı, 3-4 kilometrelik yol boyunca omuzlarda taşındı. Yol kenarlarında birikmiş halkın yoğun bir ilgisi vardı. Yapı Kredi Bankası'nın önünden geçerken, kenarda cenaze kortejini izleyenler arasında babamı gördüm. "Baba, daha ne kadar seyredeceksiniz, hadi korteje katılın!" diye seslendim. Babam korteje katıldı. Daha sonraları, "beni de yürüttün, elim havada slogan attırdın ya, helal olsun sana!" diye takılırdı bana.

O cenaze yürüyüşünde İbrahim Akar ilginç bir ajitasyon yöntemi bulmuştu. Latif'in omuzlarına çıkmış, ajitasyon çekiyordu. Bir elinde hoparlör, diğer elinde bir somun ekmek almış, "bu ekmekte faşistlerin katlettiği fırın işçilerinin kanı var!" diye bağırıyordu. Turgutlu için böyle bir cenaze töreni ilkti. Cenaze törenlerinde slogan atılmaz, kortej sessizce ilerlerdi. İbrahim'in söylevleri çok etkileyici idi. Kasaba halkının hâlâ unutamadığı bir isim olmuştu İbrahim. İbrahim'in ajitasyonu tüm katılımcıları ve çevreden izleyenleri olduğu gibi beni de ağlattı.

O gün MHP'li faşistler Kasaba'yı terk etmişlerdi. Faşistler fırın işçilerini öldürme nedenlerini, Yenimahalle'de *Devrimci Kurtuluş* grubu ile girdikleri çatışmada 4 faşistin öldürülmesine karşı misilleme olarak açıklıyordu.

2. *Milliyetçi Cephe* (MC) dönemiydi, Necdet Menzir, Manisa Emniyet Müdürü oldu. Kasaba'da yoğun bir polis baskısı vardı. Kahveler, dükkânlar gece 11'de kapanmak zorundaydı. Necdet Menzir sıkıyönetim komutanı gibi davranıyordu.

Bu faşist polis baskısına karşı, devrimciler olarak eylem birliği yapma kararı aldık. 2 Şubat 1980 günü *İşçinin Sesi*, *Devrimci Kurtuluş* ve *Kurtuluş* siyasetlerinin etkin olduğu anti-faşist kitle örgütleri eylem birliği toplantısı yaptı. Toplantıya Kasaba'daki Kürt örgütleri de davetliydi.

Toplantıya katılan sendika ve demokratik kitle örgütleri şunlardı: Fırın-İş Sendikası Genel Merkezi, Çepnidere Köyü Kalkınma Kooperatifi, Yeniköy Kalkınma Kooperatifi, Ege Köy-Der Çepnidere Köyü üyeleri, İGD Turgutlu Şubesi (İ.S), Turgutlu Halk-Kooperatifi (İ.S), Turgutlu Genç-Der (Devrimci Kurtuluş), İnşaat Mühendisleri Odası (İMO) Turgutlu Temsilciliği, Bank-Sen, Anadolu Bank Temsilciliği, Turgutlu Kültür Derneği (Kurtuluş) ve Kürt Demokratlar.

Toplantı sonunda *İşçinin Sesi*, *Devrimci Kurtuluş* ve *Kurtuluş* örgütlerinden birer temsilcinin katıldığı üçlü koordinasyon kurulu oluşturuldu. Koordinasyon kurulu ilk toplantısında demokratik mücadeleye ilişkin bir dizi kararlar alındı, bir eylem programı oluşturuldu. Bu kararlardan biri ortak bir basın açıklamasının kaleme alınıp dağıtılması idi.

“Ülkemizde devrimci durum en derin ve açık olarak işçilerin bulunduğu yerlerde yaşanıyor,” diye başlayan ortak bir basın açıklaması hazırlandı. Emekçi halkın genel sorunlarının ve Kasaba’daki anti-demokratik baskıların anlatıldığı basın açıklaması şöyle bitiyordu:

“Halkımız bunalımdan çıkışı emperyalizmin Türkiye’deki işbirlikçilerinin, tekelci devlet kapitalizminin, toprak beylerinin belinin kırılmasıyla olacağını biliyor.

Faşizmi ezeceğiz!

Faşizme karşı omuz omuza!

Faşizmi ininde geberteceğiz!”

Bildirinin altında örgüt isimleri yoktu, sadece “Turgutlu’lu Devrimciler” yazılıydı. *TKP(İ.S) Devrimci Kurtuluş, Kurtuluş, Devrimci Yol, CHP’li yüzü aşkın devrimci Turgutlu sokaklarında bu bildiriye dağıttık. Polis aynı anda harekete geçti, ama uzaktan izlemekle yetindi. Yaklaştıklarında silahlı olduğumuzu belli ediyorduk. İstasyonaltı mahallesine geldiğimizde bir düğünle karşılaştık. Kürtlerin düğünüydü. Düğünden ve bizim arkadaşlardan havaya ateş açıldı. Polis ses çıkaramadı.*

Ertesi günlerde polis geri adım attı. Kahvelerin ve dükkânların erken kapatılması uygulaması kaldırıldı. Kasaba’nın günlük yaşamı normale döndü. Eylemlerimiz

başarıya ulaşmıştı. Necdet Menzir ilk raundu kaybetmişti.

Fırın İşçileri Direnişi

Dört işçi kardeşlerinin faşistler tarafından katledilmesinden sonra, fırın işçileri mücadelelerini yükselttiler. Öncelikle kendi can güvenliklerini kendilerinden başka kimsenin sağlayamayacağını gördüler. İlk önlem olarak gece çalışmasına son verdiler. Kasaba'da ilk kez ekmek gündüz çıkmaya başladı. İşe sabah altıdan önce başlamama kararı aldılar.

Tüm fırın işçileri karara uyuyor, hiçbir fırın gece çalışmıyordu. 2-3 fırın sahibi direnişi kırıp ekmek çıkarmaya kalkıştı. Bu fırınlar devrimciler tarafından uyarıldı. Uyarılara uymayanlara devrimci şiddet uygulandı. Direnişi kırmalarının önüne geçildi.

Fırın işçileri bir talep listesi oluşturdu ve bu listeyi Kaymakamlığa ilettiler. Fırın işçilerinin sendikası yoktu. Mücadele, sendikal örgütlenmeyi gündeme getirdi. *Türk-İş'e* bağlı *Gıda-İş* sendikasıyla görüşmelerimiz oldu, ancak *Gıda-İş* uzak durdu. Daha önce *TuKaş* fabrikasındaki işçilerin örgütlenmesinde de aynı tutumu takınmıştı. Sanırım biz devrimcilerin işçilerin yanında olması, sürecin bizim kontrolümüzde olması hoşlarına gitmedi.

Beton-İş örgütlenmesinde yaptığımız gibi bağımsız *Fırın-İş* sendikasını kurduk. Zorunlu olarak yine işçileri büyük sendikalar yerine küçük bir sendikada örgütleme

hatasına düştük. *Fırın-İş* sendikası Turgutlu merkezli, hiçbir konfederasyona üye olmayan, küçük bir sendikaydı. Ancak Kasaba'daki 29 fırının tüm işçilerini ve birkaç köy fırınındaki işçileri kapsıyordu. Yönetiminde direniş sırasında aktif olan işçiler görev aldı. Başkan Abidin Ek ve yönetim kurulu üyesi K r Salih hatırladığım isimlerdir.

O sıralarda İGD kapatılmıştı. Gençlik çalışmalarımız *Beton-İş* binasında gerçekleşiyordu. Bu bina bir anlamda Turgutlu TKP Hareketinin üssü olmuştu. *Fırın-İş* sendikasının tabelasını da *Beton-İş* binasına astık, bir oda ayırdık, çalışmalara başladık. O dönemde TKP içinde ayrışma büyümuştu. Hayri de Turgutlu'ya dönmüştü.

Kaymakam işçilerin taleplerini yerine getireceğine, işçilere baskı uygulamaya başladı. Savcılık gece çalışmama kararına uymayan bir fırın sahibinin şikâyeti üzerine 7 fırın işçisini gözaltına aldı. O gün fırın işçileri *Fırın-İş* sendikasında toplandı. Arkadaşları serbest bırakılınca ve gündüz çalışma istekleri işverenler ve Kaymakamlık tarafından kabul edilinceye kadar iş bırakma kararı aldılar.

15 şubat 1980 günü fırın işçileri direnişe geçti. 23 fırında çalışan 70 kadar fırın işçisi işbaşı yapmadılar. Ekmek çıkarmadılar. Direnişe aktif katıldık. Direnişin örgütlenmesini *Beton-İş* sendikasıdan yürüttük.

7-8 kişilik bir grup fırınları dolaşıp, direnişin gidişatını kontrol ediyorduk. Yeni Mahallede, top sahası civarında, bir kamyonetle ekmek satıldığını duyduk. Hemen oraya gittik. Kamyonete el koyduk. Ekmekleri halka parasız dağıttık. Orada faşistlerin oturduğu bir kahve vardı: Arnavutların kahvesi. Kahvedeki faşistler bize ateş açtılar.

Ateşe karşılık verdik. Bir faşist yaralandı ve kaçtılar. Jandarma peşimize düştü. İstasyonaltı Mahallesine geçtik. Kürt arkadaşların düğünü vardı. Oradaki *Doğu Devrimci Kültür Dernekleri (DDKD)* üyesi arkadaşlara, "jandarmayı oyalayın," dedik. Halay çekerek askeri araçların önünü kestiler. Biz de izimizi kaybettirdik.

Bir yandan polis takibi, bir yandan olayda yaralı olması, hepimizi germişti. Yaralının durumunun ciddi olduğunu düşünüyorduk. Yakalanırsak başımıza geleceklerden korkuyorduk. Hayri'nin deyişiyle, tavşan gibi korktukça kaçıyor, kaçtıkça korkuyorduk. Kaçarken ambulansın siren sesini duymuş, herhalde vurulan faşist ağır yaralı diye düşünmüştük. Halbuki elinden hafif yaralanmış.

Üzüm bağlarının arasından geçerek, Irlamaz Çayına geldik. Karşıya geçmemiz gerekiyordu. Dere suyu soğuktu. Taşlara basarak karşıya geçmeye çalıştık, ama ayağımız kaydıkça paçalarımızdan ıslandık. En sona Hayri kalmıştı. Hayri epeyce gerildi, bize gösteri yapmak istiyordu. Gençliğinde basketbol oynamıştı. Kendine güveniyordu. Atladı, ayağını yere bastığında, ayağının

altındaki taş ters döndü. Taşın dönmesi ile Hayri de havada döndü, parende atarak suya düştü. Bizim paçamız filan ıslanmıştı, ama Hayri'nin ıslanmadık yeri kalmamıştı. Kalktı, güldüğümüzü görünce, "bu olay konuşulmayacak, mavrası yapılmayacak, bu bir parti kararıdır!" dedi. Gülmemizi zor tutuyorduk, belli etmemek için ağzımızı elimizle kapattık.

Dereyi geçtikten sonra, Çepnidere köyüne doğru yürümeye başladık. Köye yaklaştığımızda, içimizden birinin önden gidip Çepnidere köyü parti komitesi sekreteri Ahmet abiyi bulmasına karar verdik. Hava soğuktu ve ıslaktık. "Hemen sobayı yakсын!" dedik. Eve gitmek için köyün girişinde, bir kuytuda havanın kararmasını bekledik. Ahmet abi yoksul bir köylüydü. Teneke bir sobası vardı, Soba kıpkırmızı olmuştu, ama ateş çabucak gelip geçiyordu. Isınmakta zorluk çektik. Bizim için elinden geleni yapmaya çalışıyordu. Bizim için patates haşladı.

Ertesi gün ben Zeki Çetinkoç'la birlikte güvenlik tedbiri olarak başka bir köye geçtik. Diğer arkadaşlar Kasaba'ya döndü.

Daha sonra aramızda konuşurken, Ahmet abiyi, bizi iyi ağırlamadığı için eleştirdiğimizi hatırlıyorum. Kendimizi, yaptıklarımızı çok önemsiyor, daha fazla ilgi bekliyorduk. Hâlbuki Ahmet abinin olanakları çok sınırlıydı. Ahmet abinin bizi o halde evine kabul etmesi bile büyük fedakârlıktı. Bizi kabul etmekle büyük bir risk

almıştı. O gün onu eleştirdiğimiz için şimdi utandığımı söylemeliyim.

Fırın işçilerinin direnişi 4 gün sürdü. Sonunda işverenler işçilerin gündüz çalışma taleplerini kabul ettiler. Direniş süresince tutuklanan 17 fırın işçisi serbest bırakıldı. *İşçinin Sesi* olarak bu işçi eylemine verdiğimiz etkin desteğin karşılığını almış olduk. Bu başarı hareketimizin işçiler içinde kök salmasına neden oldu.

Faşist Katilin Peşinde

Fırın işçilerinin katilleri Selçuk Duracık ve Halil Esendağ yakalanmış, cinayeti organize eden ÜGD başkanı Ahmet Tuncel kaçmıştı. “Ahmet Tuncel saklanıyor, bazı geceler evlerine geliyor,” deniyordu. Bir akşamüzeri

Ahmet Tuncel'i yanında 3-4 faşistle birlikte evine girer ken gördüm. Göz göze geldik. O da beni gördü.

O akşam *Devrimci Kurtuluşçu* bir arkadaşımın düğününe gittim. Düğün dönüşü evde oturuyorduk. Annem çay yapmış, elinde tepsi ile salona geliyordu. Tam o sırada yaylım ateşine tutulduk. Pencereden onları gördüm. Motosikletin üzerinden, küfrederek ateş ediyorlardı. Ben de onlara küfrediyordum.

Faşist saldırganlar çekip gittiklerinde, Annemin yalvarmasına rağmen sokağa çıktım. Saldırganlar akılları sıra faşist Ahmet Tuncel'i ele vermemem için bana gözdağı veriyorlardı. Semih Ira ve Hayri Bökü de aynı sokakta yaşıyorlardı, onlar da çıktı sokağa. Ayaküstü değerlendirme yaptık. Onlara Ahmet Tuncel'i gördüğümü, ihbar etmemem için gözdağı vermeye çalıştıklarını anlattım. Bu saldırının cevabını mutlaka vermemiz gerekir diye konuştuk.

O gece polisler geldi. Tutanak tutup, ifade aldılar. Bana kuşkulandığım birinin olup olmadığını sordular, olmadığını söyledim. İntikamımızı polise bırakmayacaktık. Nitekim aynı gece faşistlerin anlayacağı dilden bir misilleme gerçekleştirildi.

Ertesi gün *Tercüman* ve *Milliyet* gazetelerinin birinci sayfalarında haber olduk. Haber şöyleydi: "İGD üyesi Hüseyin Demirdal'ın evine yapılan silahlı saldırıya cevap olarak ÜGD başkanı Ahmet Tuncel'in arabası havaya uçuruldu!"

İşçinin Sesi örgütlenmesi ile birlikte faşist saldırılara bu türden yanıtlar vermemiz tabanımıza ve devrimci kamuoyuna güven verdi. *Devrimci Kurtuluş* çok eskiden beri faşist saldırılara karşı silahlı savunma yapıyordu. Bizim de *İşçinin Sesi* olarak silahlı saldırılara karşı aynı türden yanıt vermemiz, faşistlerin saldığı korkuyu yok etti. *Devrimci Kurtuluş* militanı arkadaşlar şaka yollu, “*İşçinin Sesi*’nin bu tavrından sonra, Kasaba’da bize gerek kalmadı, biz başka bölgelere gidelim,” diye takılmaya başladılar.

O gece bizi tarayanlardan birini yakından tanıyordum, ama adını polise vermemiştim. Annemlerin alışveriş yaptığı tuhafiyecinin oğluydu. Onu hâlâ görüyorum. Kasaba’da Hayri’nin başını çektiği Çaldağı Maden İşletmeleri’ne karşı çevreci mücadeleye katılıyor. Son gördüğümde, “çevre konusunda sizinkiler sağlam çıktı, bizimkilerden doğru dürüst kimse gelmiyor,” diye dert yandı.

Fırın işçilerini katleden tetikçiler, Selçuk Duracık ve Halil Esendağ 12 Eylül döneminde idam edildiler. Katliamı organize eden ÜGD İlçe Başkanı Ahmet Tuncel’in yaşını küçülterek az bir ceza ile kurtulmasını sağladılar. Aslında ancak 18 yaşından büyüklerin yapabileceği dernek başkanlığı yapıyordu. Kemik analizi yaparak yaşını küçülttüler. ÜGD başkanının yaşını küçültten 12

Eylül faşist mahkemeleri aynı tarihlerde, Erdal Eren için tam tersini yapıp aynı yöntemle yaşını büyüterek asmıştı onu.

12 Eylül faşizmi faşist katiller arasında da ayırım yapıyordu. Selçuk Duracık ve Halil Esendağ yoksul aile çocuklarıydı. Selçuk Duracık'ın babası at arabacılığı ya pıyordu. ÜGD başkanı Ahmet Tuncel'in ailesi ile Kenan Evren'in Alaşehir'den akrabalıkları olduğu söyleniyordu.

Faşistlerce Katledilen Fırın İşçileri Unutulmadı

Fırın işçileri Turgutlu'nun kurtuluş günü olan 7 Eylül günü öldürülmüşlerdi. 1980 yılında, öldürülmelerinin birinci yıldönümünde Belediye Başkanı'nın evine "Fırın İşçilerinin Hesabı Sorulacaktır!" yazılı bombalı pankart asıldı. Bomba, Kurtuluş Bayramı geçit töreni sırasında patlatıldı.

O günün akşamında Ortapark'ta bir eylem daha yapıldı. Amaç fırın işçilerinin anısını yaşatmaktı. Devrimciler yaptıkları bu iki ayrı eylemle, öldürülen fırın işçilerine cenaze törenlerinde verdikleri sözü tutmuş oldular.

Aradan yarım asra yakın bir süre geçmesine karşın, Turgutlu halkı ve devrimcileri, fırın işçilerini hiçbir zaman unutmadı. Her zaman anıyorlar. Anacaklar!

İşçinin Sesi Bayrağını Açtık

1980 Ocak ayında İzmir'e gittik. *İşçinin Sesi* olarak bir çıkış yapılacağı söylendi. Fuarda Menekşe Çay Bahçesi'nde İzmir'li *İşçinin Sesi*'nden arkadaşlarla buluştuk. *DİSK*'in yapacağı Demokratik Haklar Mitingi'ne katılımı konuştuk. Mitinge ayrı bir pankartla grup olarak katılma kararı alındı. Daha önce, 1 Ocak 1980'de Tarih işçilerine destek amacıyla yapılan mitingde, Menşevikler (*TKP* Merkezçiler), *İşçinin Sesi*'ne karşı "Hainlerden Hesap Soracağız" diye slogan atmışlardı. O güne kadar *TKP*'nin örgütsel bütünlüğü içinde kalıp mücadele etmeye çalışıyorduk. O mitingde gördük ki, artık birarada durmamız mümkün değil.

DİSK'in yapacağı mitinge gittik. "Faşizmi İninde Geberteceğiz!" yazılı bez pankartın arkasında toplandık. Turgutlu'dan gençlik kesiminden 40 kişi kadardık. İşçiler ve köylüler kendi demokratik örgütlerinde ve sendikalarında katıldı.

Çok kalabalık değildik, ama çok heyecanlı ve enerjik bir gruptuk. Sloganlarımız hiç dinmedi. *İGD*'liler yürüyüş boyunca bizi taciz etmeye çalıştılar. Atkılar ile yüzünü kapatan (onları tanımamak ne mümkünse!) *İGD* güvenlikçisi arkadaşlar işi fiziki sürtüşmelere vardiıyorlardı. *Köy-Der*'den Ufuk arkadaşımızın çok değerli bir fotoğraf makinesi vardı. O fotoğraf makinesine el koydular. Murat Dilli, İlhami ile görüştü. "Bunun

hesabını veremezsiniz,” dedi. Çok geçmeden fotoğraf makinesi geri geldi.

En büyük tahriki Ankara’dan gelen İGD’liler yapıyordu. Orada çatışmalara silah da karışmıştı. Tahir Albayrak kalçasından vurulmuştu. Ankara İGD’liler oradaki kızgın atmosferi İzmir’e de yansıtıyorlardı.

Yürüyüşü Alsancak Garı’nın önünde bitirdik. Cüneyt Yurtsever bir bidonun üzerine çıktı, hep birlikte devrim andı içtik. O anda yeni bir örgütümün olduğunun, yeni yoldaşlarımın olduğunun iyice ayırdına var dım. Önümde yepyeni bir yol açılmıştı. Bu yolun beni nerelere götüreceğini o anda bilmiyordum.

İGD İşçinin Sesi’ne Saldırmaya Başlıyor

1979 sonlarından itibaren *TKP* içi ayrışmalar netleşmeye başladı. Parti merkezi kadroları tutabilmek için önlemler almaya başladı. *TKP* Merkez Yönetimi, Yürükoğlu’nun getirdiği ideolojik eleştirilere karşı hiçbir yanıt üretmiyordu. Hâlbuki *İşçinin Sesi*’nin çıkışı ideolojikti. *TKP* Merkezi sorunu örgütsel bir sorun olarak gündemde tutmaya çalışıyordu. Yürükoğlu disiplinsizlik nedeniyle *TKP* Merkez Komitesinden atıldı.

Aynı tavır bölgelere de yayılmaya başladı. Daha önce söylediğim gibi iki *TKP Merkez Komitesi(MK)* üyesi İzmir’e gelip, duruma el koydu. Yöre Sekreteri Haluk Yurtsever görevden alındı. Parti kadrolarına *SBKP* 10. Kongresi

örnek gösterilerek, hizipçiliğin disiplin suçu olduğu söylendi. *İşçinin Sesi*'ne ideolojik yakınlık duyan birçok parti üyesi ve *İGD*'li "örgüt suçu" işlememek, hareketin dışına düşmemek için Merkez yanında tavır koydu.

Parti Merkezinin Yürükoğlu'nun tezlerine olumlu bakan herkesi örgütsel olarak dışlaması tabana olumsuz yansıdı. Yaz boyu süren ideolojik tartışmalar bıçak gibi kesildi. Bu tartışmaların yerini *İşçinin Sesi* üyelerine fiziksel saldırılar aldı. *İşçinin Sesi*'ni destekleyen *İGD* üyelerini dernekten uzaklaştırmaya başladılar, Örneğin *İGD* güvenlik ekibi Mehmet Bilgen'in emriyle dernek binası içinde oturan Kezban Ustabaş'ı kollarından bacaklarından tutup, karga tulumba dışarıya attılar. *İşçinin Sesi* üyeleri *İGD*'ye gidemez oldu.

İGD'nin güvenlik ekipleri okul okul, semt semt dolaşp *İşçinin Sesi* taraftarlarına saldırıyorlardı. Karabağlar semtinde *İşçinin Sesi*'ne güçlü bir katılım olmuştu. Semtte bulunan Teba Fabrikası işçileri *İşçinin Sesi*'ni destekliyordu.

İşçi sınıfının yolunu rehber edindiğini söyleyen *İGD* ve *İLD*'li 40 kişilik bir ekip, Teba fabrikasını bastı. İşçi temsilcisi Celal Yılmaz ve işçi arkadaşlarına saldırdı. Birçok işçi ağır şekilde yaralandı. Celal evine elbiseleri parçalanmış, her yeri yara bere içinde gitti.

O dönemde İzmir'de olan ve *İşçinin Sesi*'ne sempati duyan herkes ya okulunda, ya yaşadığı semtte bu şiddetten nasibini almıştır. Örneğin Tıp Fakültesi'nden o yıl mezun olan Konak *İGD* Yönetim Kurulu üyesi ve

Eğitim Bürosu sorumlusu arkadaşım Sait Almış bu saldırılardan nasibini en erken alanlardandır. 1980 şubat ayı başında, daha önce bir türlü fakülteye gidip alamadığı diplomasını almak için Fakülteye gitmiş. Dönüşte elinde diploması, yanında kayınbiraderi ile durakta otobüs beklerken, korktuğu başına gelmiş. İGD’lilere yakalanmış.

nlerinden geçen Bornova minibsnde bulunan İGD’li güvenlik ekibi onları fark etmiş ve dolmuşu durdurup inmişler. Sait ve kayınbiraderi farkında olmasa da patlayacak olayın farkına varan bir Roman vatandaş onların arkasından dolanmış ve “geliyorlar

aga, geliyorlar!” diye tüyo vermiş. Belli ki bir eyleme giden, ya da bir eylemden dönen Bayram Yıldırım ve Mustafa Ertan liderliğindeki 10-15 kişilik İGD’li ekip, Sait ve kayınbiraderinin etrafını çevirmiş.

İGD’li güvelik ekibi Sait’e küfürler ve yumruklarla saldırırlarken, kayınbiraderi arkalarında duran treni fark etmiş. “Abi trene binelim, koş!” demiş. İki de İGD’lilerin arasından sıyrılıp 5-10 metre arkalarında duran trene atlamışlar. İGD’liler bir an kararsız kalıp, hareket etmekte olan trene son anda binmişler. Onları gören Sait ve kayınbiraderi karşı kapıdan, hızlanmakta olan trenden inmişler. Ve pencereden onlara bakan İGD’lilere el sallamışlar! (Mustafa Ertan, yıllar sonra, ölmeden birkaç yıl önce Sait’in yanına gelmiş ve ondan özür dilemiş.)

Yine Tıp Fakültesinden 1979 yılında mezun olan Bülent Göl arkadaşımız da Karşıyaka’da, İGD’lilerin saldırısına uğradı. Bülent Göl tayin yaptırdığı Uşak’ta greve katıldığı için önce açığa alınmış, sonra da Siirt’e sürülmüş. O da 1980 Nisan ayında askere gitmeye karar vermiş, görevinden istifa edip İzmir’e gelmiş. Olay Mart 1980’de gerçekleşmiş. İGD’liler Bülent Göl’ün elinde *İşçinin Sesi* dergileri ile dolu çantası ile Muğla ve Denizli’nin ilçelerinde görev yapan sınıf arkadaşlarını *İşçinin Sesine* davet etmek için dolaştığından haberleri olmuş.

O gün onun yanında da Sait’in olayında olduğu gibi kayınbiraderi varmış. Karşıyaka Kız Lisesi bahçesinde futbol oynarken, 10-15 kişilik bir İGD’li grubun saldırısına

uğramışlar. Grubun başında İGD genel güvenlik sorumlusu Mehmet Bilgen varmış. Bülent Göl ve kayınbiraderi küfürleşmeler, yumruklaşmalar arasından sıyrılıp kaçarken İGD'liler arkalarından taş atmışlar. Bülent kafasından yaralanmış. 1 hafta rapor almış. Askere 1 hafta geç gitmiş.

Yine aynı günlerde Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencisi İGD'li 5-6 kız, aynı okuldan arkadaşları olan *İşçinin Sesi* taraftarı Kezban Ustabas'a saldırmışlar. (Yıllar sonra, Kezban'a saldıranlardan biri olan Nazan bu olayın utancını hâlâ taşıdığını, Kezban'a bir özür borcu olduğunu söyledi.)

Bu saldırılardan ben de payıma düşeni aldım. Buca Eğitim Fakültesinde, Sosyal Bilimlerde *İşçinin Sesi*'nin tek militanı bendim. Ben salçalı köfteyi çok severim. Bunu bilen Kasabalı çocukluk arkadaşım *Devrimci Kurtuluş* militanı Ertuğrul Kip, "bugün İktisat Fakültesinin öğle yemeğinde salçalı köfte varmış, hadi oraya gidelim," dedi. Gittik, salçalı köftemizi yedik. Yemekten çıktığımızda başında Zeki Dağ'ın olduğu 7-8 kişilik İGD'li grup beni sıkıştırdılar. Bu gruptan Mustafa Top ve Şükrü'yü anımsıyorum. Beni bir arabaya yasladılar, bıçağı da karnıma dayadılar. Beni tehdit ettiklerini gören Ertuğrul müdahale etti: "Hüseyin'in kılına zarar verirseniz, bir daha bu okula giremezsiniz!" dedi. Meğer İktisat fakültesinin mutfağında çalışan birçok *Devrimci Kurtuluşçu* işçi varmış. Bunu bilen İGD'liler söylene söylene gittiler.

Ertuğrul’la beraber Buca’ya, Eğitim Fakültesine döndük. Koridorda yurttan oda arkadaşım *Türkiye İşçi Partisi (TİP)* üyesi Müjdat Salih’le karşılaştık. “Hüseyin, senin için hoşist diyorlar, bırak bu işleri, yanlış yoldasın,” diye nasihat etmeye kalkıştı. Öfkeliydim; ama yine de sesimi çıkarmadım.

Eğitim Fakültesinde yirmiye yakın *İGD*’li vardı. Biz Emin Ira ile beraber iki kişiydik. Emin Müzik Bölümü’nde idi. Sosyal Bilimler Bölümü’ndekiler benim etrafımda dolaşmaya başladılar. İçlerinde İbrahim Akar da vardı.

Emin Ira, Zeki Çetinkoç ve birkaç arkadaş *TKP – İşçinin Sesi* ayrışmasından önce İbrahimlerin evinde saz çalmışlar. Emin’in sazı İbrahim’lerin evinde kalmış. Ayrışmadan sonra sazı almaya gittiklerinde İbrahim, Emin’in sazını vermemiş. Aralarında küçük çaplı bir kavga olmuş. İbrahim o kavga yüzünden Emin’e takmış durumdaydı. Doğrudan bana gelip herhangi bir söz söylemedi.

İGD’liler gözdağı vererek bizi korkutmak istiyorlardı. Bu türlü fiziksel baskı yöntemleriyle aramızdaki sorunun çözölemeyeceğini görmüyorlardı.

Savcı Olayı

1980 başlarında, Betoya fabrikası içinde bir kuyuda oksijen kaynağı yaparken, kuyunun dibinde biriken

metan gazı patlıyor ve kaynak yapan Osman adlı bir çırak ölüyor. Biz o sıralarda, çıraklarla ilgili çalışmalar başlatmıştık. Bu olay üzerine *İşçinin Sesi* olarak bir bildiri dağıtmaya karar verdik.

İşçi gençlik çalışmalarından sorumlu bir komitemiz vardı. Komitenin sorumlusu bendim. O komitede Ahmet Süzük ve bir arkadaş daha vardı. Benim hazırladığım bildiri taslağını görüştük. Taslağı ceketimin cebine koydum. Bizim ev sürekli tarandığından ve izlendiğinden, arkadaşlar eve, fabrikalara ya da köy çalışmalarına giderken beni yalnız bırakmıyorlardı. Zeki, Emin ya da Adnan yanımda yürüyerek veya yakın mesafeden izleyerek beni korumaya alıyorlardı. O gün bizim mahallede, alt sokakta silah atılmış. Olay yerine gelen polis beni tanıdı. Üzerimi aradı, beni gözaltına aldı.

Polis ifadesinden sonra Cumhuriyet Savcısı'nın karşısına çıkarıldım. Savcı odadaki kişileri ve polisleri dışarı çıkardı. Baş başa kaldık. Birden bire küfür etmeye, bana tokat atmaya başladı. *MHP* militanı gibi davranıyor, "Turgutlu'da komünistleri barındırmayacağım, hepinizin anasını belleyeceğim," diye küfrediyordu.

Bu olayı yoldaşlarıma anlattım. Savcının, Kasaba'nın devrimci hareketi önünde bir engel oluşturduğu kanısına vardık. Fırın işçileri direnişine önderlik eden işçileri gözaltına almış, Betoya grevinde zorluklar çıkarmıştı.

Kasaba'nın devlet bürokrasisi devrimci hareketi bastırmaya ant içmiş gibi davranıyordu. Kaymakam, Cumhuriyet Savcısı, Emniyet Müdürü, İlçe Jandarma

Komutanı ve Belediye Başkanı'ndan oluşan beşli bir çete bize karşı kurmay heyeti gibi çalışıyordu. Karargâhları da Şehir Klubü idi. Bu beşlinin içinde en öne çıkan kişi Cumhuriyet Savcısı idi. Bu engelin aşılması gerektiğini, savcıya bir gözdağı verilmesi gerektiğini düşünmeye başladık.

Düşündüğümüz gerçekleşti, savcı ayaklarından vuruldu. O sabah okula gitmiştim. Öğle üzeri Ertuğrul Kip ve Neşe ile Turgutlu'ya döndüm. Beni çarşıda gören Tuncay Sayiner koşa koşa yanıma geldi. "Ne arıyorsun sokaklarda?" dedi. "Ne demek istiyorsun?" diye tersledim. Zaten Menşevik tarafı seçtiği için ona kızgındım. "Haberin yok mu, sizinkiler savcıyı vurmuş, polis sizin dükkânı bastı," dedi. "Haberim yok, ben okuldan geliyorum," dedim. Şaşkın şaşkın baktı. "Vuranlar yakalanmış," dedi Tuncay. "Kimmiş?" dedim. "Zeki Çetinkoç ile Emin İra," dedi.

Tuncay gibi birçok kimse babamın dükkânının basılmasını, polisin beni aradığına yoruyordu. Hâlbuki dükkânın basılmasının nedeni Zeki'nin bir zamanlar babamın yanında çirak olarak çalışmasıydı. Zekinin babası ile babam okul ve asker arkadaşıydı. Bu dostluktan dolayı babası Zeki'yi babamın yanına çirak vermişti.

Ben Tuncay'dan haberleri aldıktan sonra, kaçmadım. Tam aksine polisçe en bilinen yere, devrimcilerin takıldığı Kukuli'nin kahvesine gittim. Kukuli beni görünce şeytan

görmüşçesine ürktü. “Oğlum ne arıyorsun burada, anamın... mını mı s.ktireceksin, s.ktir git burdan!” dedi. Beni bir dövmediği kalmıştı. Meğer polis az önce kahveye gelmiş, Kukuli’yi sıkıştırmışlar.

Polis, Fırın-İş sendikasını basmış, orada bulunan Nihat Gökçe’yi almış. Sonra sendika yöneticilerini evlerinden almış. Baktım Kasaba’da hava oldukça elektrikli, hem polise düşmemek, hem avukat işlerini ayarlamak için İzmir’e dönmeye karar verdim. Yengemden harçlık aldım. Garaja gitmedim, Ankara yoluna çıkıp bir yol otobüsüne bindim. *İşçinin Sesi* üyesi olan iki avukat yoldaşımız vardı; Vahap Doğu ve İbrahim İncial. Onları buldum. 3-4 gün İzmir’de kaldım.

Bu sırada Hayri, Kasaba’nın dağlık tarafındaki Selvitepe’ye çıkararak kurtulmuş. O zamanlar Selvitepe’de henüz tek tük evler vardı. Hayri yanındaki kuryelik yapan arkadaşı aracılığıyla gelişmeleri oradan yönlendirmeye çalışıyormuş.

Polis, Zeki ile Emin’i eylemden sorumlu olarak aramaya başlıyor. Yenimahalle’de yolda yürürken yanlarına bir polis yaklaşıyor, “Senin adın ne?” diye soruyor Zeki’ye. Zeki: “Zeki Çetinkoç,” diye cevaplıyor. Polis:

“Biz Zeki diye birini arıyoruz, sen olmayasın?” diyor. Sonra Zeki’ye evlerini gösteriyor polis, “Burada mı

oturuyorsunuz?” diye soruyor. Zeki: “Evet,” deyince, emin oluyorlar ve onları Emniyet Müdürlüğü’ne götürüyorlar.

Zeki ve Emin Turgutlu ve Manisa’da yapılan işkenceli sorgulamalardan sonra, eylemi üstleniyorlar. Zeki “bir an önce askere gitmek için yaşıma büyütmek istedim, savcı engel oldu, ben de kızdım ve onu vurdum,” diye savunuyor kendini. Zeki, “insanlık dışı işkencelerden geçerken” yoldaşlarını ele vermemek için bu senaryoya tutunuyor. Örgüt suçlamasını kabul etmiyor. Emin Ira da Zeki’nin arkadaşı olduğu için yanında gittiğini söylüyor. Olayı kendileri ile sınırlı tutmayı başarıyorlar.

Sonuçta, mahkeme Zeki’ye Cumhuriyet Savcısı’nı yaralamaktan 31 yıl, Emin’e de yardımcı olmaktan 24 yıl hapis cezası verdi. Bu olay faşist polis ve milis saldırılarının arttığı dönemde Kasaba’nın devrimcilerine güven verdi; *İşçinin Sesi*’ne itibar kazandırdı.

Çifte Sorgu

Merkez yanında tavır koyan Ahmet Serdar Akkaya, Gazi Eğitim Fakültesi’nde okuyordu. Ahmet Serdar Kasaba’ya geldiğinde, Adnan Ayan, amcaoğlum Özer, Halil Esen ve Recep Acet adlı genç arkadaşlarla sokakta karşılaşıyor. Aralarında ağız dalaşı ile başlayan kavga yumrulaşmaya dönüşüyor. Kavgaya müdahale eden

polis hepsini Emniyet M¼d¼rl¼ğ¼ne g¼t¼r¼yor. Ahmet Serdar'ın ¼st¼nde silah ¼ıkıyor. Hepsi sorgulanmak i¼in Manisa Emniyet M¼d¼rl¼ğ¼'ne sevk ediliyor.

Polis kavga nedenini ve silahın k¼kenini araştırıyor. Ahmet Serdar işkenceden kurtulmak i¼in, daha ¼nce İGD'de b¼yle bir ilişkimiz olduğ¼nu hatırlayıp, silahı benden aldığ¼nı s¼yl¼yor. "Kavga ettiğ¼m arkadaşlar silahı geri istediler, vermediğ¼m i¼in kavga ¼ıktı," şeklinde bir senaryo uyduruyor. Aslında ¼yle bir şey yoktu.

Polis, amcaoğlum ¼zer'i yanına alıp Manisa'dan Kasaba'ya geldi. Bize olayın b¼y¼d¼ğ¼ne dair haberler gelmişti. O sıralarda Semih cezaevine girdiğ¼nden g¼venlik içlerinden Ahmet S¼z¼k sorumluydu. Ahmet'in ¼alıřtığ¼ Bozkurt Kiremit Tuğla Fabrikası'na gittim. Ustabaşı b¼y¼k amcaoğlumdu, ondan Ahmet i¼in izin aldık. Birlikte fabrikadan ¼ıktık.

Ahmet'e, "işler b¼y¼yor, konuşmamız gerekiyor," dedim. Onun evine gittik, birlikte yemek yedik. Kahvehaneler, T¼rkiye-Polonya milli ma¼ı nedeniyle ¼ok doluydu. Bir pastaneye gittik. O sırada polis bizim evi basmış, d¼nerken i¼lerinden biri cam kenarında beni g¼rm¼ř. B¼y¼k bir hışımla pastaneye daldılar, başımı masanın ¼st¼ne eğip, ellerimi kelep¼elediler. Tekme, tokat g¼zaltına aldılar beni. Pastane kalabalıktı, kimin hangi masada oturduğ¼ belli değildi. Ahmet'i tanımadılar. O da sandalyesini diğ¼er masaya ¼evirip, benimle değilmiş havası vermişti. Aslında gen¼

arkadaşların ifadelerinde onun da adı geçmiş, o da aranıyormuş.

Turgutlu Emniyet Müdürlüğü'ne götürdüler beni. Merdiven başında bir banka kelepçelediler. Gelip geçen her polis küfrediyor, tükürüyor, tekme tokat atıyordu.

Gece 11'de sorguya aldılar. Ahmet Süzük'ü soruyorlardı. Polis arabasına bindik, Ahmet'lerin evine gittik. Evde Güler teyze vardı, onunla yüzleştirdiler. Güler teyzeden Ahmet'le beraber buraya gelip, yemek yediğimizi öğrendiler. Bana şimdi nerde olabileceğini soruyorlardı. Ben, "nerden bileyim, dünden bu yana sizinleyim, beni aldığınızda yanımdaydı," deyince iyice çıldırdılar. Daha büyük hırsla dövdüler beni.

O gün Manisa Emniyet Müdürlüğü'ne sevk edildim. Yolda bir sulama kenarında arabayı durdurdular.

"Şimdi konuş, yoksa seni kanala atar, kaçarken kanala atladı, boğuldu deriz; konuşursan Manisa'ya gitmene de gerek kalmaz," diye tehdit ettiler. Benden bir yanıt alamadılar.

Gece yarısından sonra saat üç gibi Manisa Emniyet Müdürlüğü Siyasi Şube'de sorguya alındım. Sorgucum daha önce Kasaba'da karakol polisliği yapmış olan, Siyasi Şube Komiseri Ahmet adlı polisti. Turgutlu'nun her devrimci militanı onu iyi tanır. Onun tezgâhından geçmeyen Kasabalı devrimci azdır. Adını bir TV

dizisinden esinlenerek Komiser Madigan koymuştuk. Önce iyi polis rolündeydi. Bana bir simit bir de çay getirdi. Ben buradan nasıl kurtulurum düşünçelerine dalmışım, ne çayı gördüm ne simidi.

Madigan: “İstersen zorluk çıkarma anlat, yoksa seni MHP’lilerle aynı koğuşa atarım, ne olacağı belli olmaz,” diye tehdit ederek başladı sorguya. Ben kafamda bir senaryo yazdım. “Hiçbir şeyden haberim yok, ben İGD bölününce iki tarafa da katılmadım, siyaseti bıraktım,” dedim. Tabi ki, inanmadı, dediğini yaptı. O sırada Emniyet Müdürlüğünde MHP’li bir grup vardı, beni onların yanına koydu. MHP’lilere sabah kahvaltısında dışarıdan pide geldi. Faşistler: “Buyur kardeş, ne olursan ol, burada ayırım olmaz,” dediler. Ben yemedim pidelerinden. Sonra sorguya gittiler ve geri dönmediler.

Faşistler gidince, bulunduğum hücrenin çaprazında amcaoğlum Özer olduğunu fark ettim. “Abi, bütün iş sende bitiyor, sıkı dur!” dedi Özer.

Daha önce karakola çekilip çok polis dayaağı yemiştim. Şimdi ilk kez sistematik bir sorguyla ve işkenceyle karşı karşıyaydım. Hücreden çıkarıp, gözlerim bağılı olarak bir odaya götürdüler. Gözlerimdeki bandı bile delip geçen kuvvetli bir projektörün ışığını hissediyordum.

-Anlat bakalım, dediler.

-Neyi? dedim.

-Bırak saf ayaklarını, silahlar nerde? dediler.

-Ne silahı? dedim.

Aniden ensemde bir tokat patladı. Arkasından meydan dayağı başladı. Komiser Ahmet iyi polisi oynamaya devam ediyordu. Hücreye getirip götürürken, “bak senin aileni tanıyorum, iyi bir ailenin çocuğusun, direnme,” diyordu. Meydan dayağından sonra, “Soyun!” dediler. Gözlerim bağlı olarak, üzerimdekileri çıkardım. Sadece külotla kalmıştım, “onu da çıkar!” dediler. Çırılçıplak kaldığımda, gayri ihtiyari kelepçeli ellerimle cinsel organımı kapatmaya çalışıyordum. İşkencecim: “Neyi koruyorsun lan, korunacak tarafımı kalmış bunun,” diyerek, beni aşağılamaya ve copla vurmaya başladı. Copla, kum torbası ile rastgele her yerime vuruyorlardı. Falakaya yatırdılar.

İşkence devam ediyor, ben hiçbir şeyi kabul etmiyordum. Ahmet Serdar’ın böyle bir ifade verdiğiğine inanamıyordum. Böyle bir şey söylemez, bana iftira atmaz diye düşünüyordum. Ahmet çocukluğumdan itibaren en yakın arkadaşımdı, Parti’ye aldığım ilk üyelerdendi.

Polis, “Ahmet çözüldü, sen niye direniyorsun?” diyerek direncimi kırmaya çalışıyordu. “Ahmet’in böyle ifade verdiğiğine inanmıyorum,” dedim. Beni Ahmet’le yüzleştireceklerini söylediler.

Konuşmamı engellemek için ağızımı bezle sıkı sıkı bağıladılar. İki polis kollarımdan tuttu. Gözlerimi açtılar. Ahmet'i işkence salonuna getirdiler. Gözleri bağılıydı. Benim yanımda sorguladılar. Daha önce verdiği ifadeyi gözümün önünde tekrarladı. Bizim gençler ise, Adnan Ayan, Recep Acet ve Özer direnmiş, silahla ilgimiz yok demişler.

Hücrede hiçbir şey yoktu. Soğuk betonda yatıyordum. Faşistlerle silahlı çatışmadan ötürü aranan Salihlilili arkadaşımız Ahmet Tekin Sungur'a ulaşmak için, arkadaşlarını ve nişanlısını gözaltına almışlar. Necdet Menzir'in asıl ünlü sorgucuları onu sorguluyorlardı. Ahmet Sungur'un nişanlısı Emine, dışarı çıkarken hücreindeki kartonu uzattı bana. Kartondan bir yatağı vardı artık. O karton için hâlâ teşekkür ederim gördükçe Emine'ye.

Bu arada hep Ahmet Serdar'ın verdiği ifadeyi düşünüyordum. Ahmet Serdar'ın attığı iftirayı kabul etmekten başka çare göremiyordum. En fazla silah bulundurmaktan ceza alırım diye düşünüyordum. Ama silaha güvenemiyordum. Ahmet Serdar Ankara'dan gelmişti, yakalattığı silahın geçmişinde ne olduğunu bilmiyordum. Bu yüzden kabul etmek başıma daha büyük işler açabilirdi.

İşkencenin 5. Günü Ahmet Serdar'ın verdiği ifadeyi kabul ettim. Kabul ettim, ama kabullenmekle işkence bitmedi. Bu kez nerden aldın sorgusu başladı. Aklıma Latif geldi. Latif, Tariş olaylarından dolayı içerdeydi. Ondan aldığımı söyleyip kurtulmak istedim. Bu yaptığım doğru değildi, ama nasıl olsa sonra gerçekler ortaya çıkar diye düşündüm. Bir an önce bu kâbusun bitmesini istiyordum.

Yıllar sonra bu olayı Latif'e anlattığımda, düşündüğüm gibi olduğunu gördüm. Polis benim ifadelerimden bir şey çıkmayacağını anladığından Latif'e bu konuda hiçbir şey sormamışlar.

10 gün sonra sorgu bittiğinde sıra dosya için fotoğraf çekimine geldi. Komiser Madigan fotoğrafçıya, "buna 1 numarayı ver, bu orospu çocuğu Turgutlu'nun 1 numarasıdır," dedi. Fotoğrafçı da 501 ile başlayan bir numarayı astı göğsüme.

Mahkeme için Turgutlu'ya getirildik. Savcıya çıkmak için yan yana bekliyorduk Ahmet Serdar'la. "Niye böyle bir ifade verdin?" diye sordum. "Oldu bir kere," dedi Ahmet. Bir buçuk ay Turgutlu cezaevinde kaldık. İkimiz de ateşli silahlar yasasına muhalefetten 6 ay ceza yedik. Ceza ertelendi ve salıverildik.

Tahliye olduktan sonra Kuşadası Kalamaki’de *İşçinin Sesi* grubu olarak piknik düzenledik. 4 otobüsle gittik. Temmuz ayıydı. Yaşanan olayları tartışacaktık. Çünkü poliste olup bitenler hakkında dedikodular almış yürümüşü. Bu yüzden örgüt organlarında yapmamız gereken değerlendirmeyi, eleştiri ve özeleştiriye tüm arkadaşlar önünde yapmaya karar verdik. Örgüt üyeleri olarak, kitleden ayrı, çalıların arasında bir toplantı gerçekleştirdik.

Toplantının ana amacı Ahmet Serdar’ın polis ifadesiydi. Hepimizin polis ifadeleri de okunacaktı. Doğal olarak benim de kendimi savunmam gündeme geldi. Her ne kadar büyük sorumluluklar yüklenmiş olsam da, 21 yaşında genç bir devrimciydim. 20-30 kişinin önünde kendimi savunmak zorunda kalmam, benim için polis sorgusundan sonra ikinci bir sorgu demekti. Toplantıda polis ifademi ve fezlekeyi kendim okudum. Sesim titliyordu. Terliyordum.

Özeleştiri yaptım. Ahmet Serdar’ın verdiği ifadeyi kabul etmemin hata olduğunu söyledim. Tecdübeli arkadaşlar bir noktaya dikkati çekti: Verdiğin ifade *İşçinin Sesi* örgütüne zarar vermemiş, örgütün tepe noktasında olmana karşın, örgüt hakkında hiçbir şey söylememişsin.

İşçinin Sesi’nden olduğumu bile kabul etmemiştim. Bu da benim artımdı. İkinci sorgu da böylece başarıyla sonuçlandı!

Yaz Taarruzu

O yaz, *İşçinin Sesi* örgüte maddi destek toplamak üzere “Yaz Taarruzu” adıyla bir kampanya düzenledi. Üyeler varını yoğunu ortaya koyup, ilan edilen hedeflere ulaşmaya çalışıyordu.

Amcaoğlum Özer’in ve Adnan Ayan’ın öncülüğünde bir grup genç arkadaşımız, Kasaba’nın dağlarından kesip topladıkları bir kamyon mersin ağacı dalını Karabağlar Mezarlığı önünde satmaya götürdüler. Kamyonu Hayri ayarlamış, genç yoldaşlara “bunları satıp bitirirseniz size pide ve ayran ısmarlayacağım,” demiş.

Mersin ağacı dalları taze mezarların yanı sıra, bayram arifesinde ziyaret edilen mezarların üzerine konulan, kutsal sanılan bitki dallarıydı. O gün genç yoldaşlar, “Ölülerinizi sevindirin, *İşçinin Sesi*’ni güçlendirin!” sloganı eşliğinde bir kamyon mersin ağacı dalını satmışlar ve Hayri’den ödülleri almışlardı.

Maden-İş Kongresi

17 Ağustos 1980’de Maden-İş sendikasının 3. Bölge Genel Kurulu vardı. Genel Kurul’a hazırlık için sendika binasında *DİSK* 3. Bölge Sekreteri ve *TKP* Yöre Sekreteri

Cemal Kırıl başkanlığında fabrika toplantıları yapıyordu.

Sendika yönetimine TEBA fabrikasında çalışan, *İşçinin Sesi*'nden Celal Yılmaz adlı işçi yoldaşımız aday olmuş, yönetime aday bir liste hazırlamıştı. Maden işçilerinin sendika binasındaki toplantısında, sendika yöneticisi *TKP*'liler *İşçinin Sesi*'nin aday yoldaşlarımıza baskı uygulamışlar, onları hain ilan etmişlerdi. Sendika yönetimine aday olan *İşçinin Sesi* taraftarı işçi yoldaşımız bu toplantıda konuşturulmamıştı. Sendika yönetiminin bu baskıları ve kongreyi herhangi bir kongre salonunda değil, Maden-İş sendikasının binasında yapma kararı kongre'nin baskı altında yapılacağını gösteriyordu.

Kongrenin adil bir yarış içinde olmayacağını gören *İşçinin Sesi* İzmir il yöneticileri kongreye katılacak işçi yoldaşlarımıza destek için biz gençlerden yardım istedi. Sendika parti değildi, sendika içinde çok farklı görüşlerde işçilerin olması doğaldı. Ancak *TKP* yöneticileri sendika içinde hiçbir farklı görüş istemiyordu. Biz Parti içinde görüş ayrılığı olabileceğini, tartışma açılmasını savunurken; sendika içindeki *İşçinin Sesi* taraftarı işçilere yapılan baskıları anlamak hiç mümkün değildi. *TKP* merkezi hem parti içinde, hem sendikalarda *İşçinin Sesi* taraftarlarını fiziki olarak ezmeye kararlıydı. *İşçinin Sesi* yöneticileri, bu baskılara karşı sendika yönetimine muhalif işçilerin kongreye katılımını sağlamak için bizden yardım istemişlerdi.

Kongreden bir gün önce Salihli'ye gittim. Orada 4 kişilik bir grubumuz oluşmuştu. Onlarla birlikte Turgutlu'ya geldik. Turgutlu'dan katılanlarla birlikte 20 kişilik bir grup olduk. Sabah geç kalmamak için evlerimize gitmedik, hep birlikte dışarıda bir tepede yattık.

Sabah erkenden İzmir'e vardık.

Maden-İş binasına yaklaştığımızda, bizden kat kat kalabalık İGD'li bir grubun binanın çevresini sarmış olduğunu gördüm. İşte o zaman, *İşçinin Sesi* yöneticilerinin bizi niye yardıma çağırdığını daha iyi anladım. *İşçiler kendi hallerinde bir kongre yapmıyorlardı. Muhalefet olarak İşçinin Sesi taraftarı işçiler baskı altındaydılar. Korkuları sınıfdaşlarından değil, TKP yöneticilerinin uyguladığı baskıydı. İşçinin Sesi'nden işçi yoldaşlarımız hain, düşman ilan edilmişti; Parti'den atıldıkları yetmiyormuş gibi, sendikalarında söz sahibi olmaları da engellenmeye çalışılıyordu. TKP yöneticileri bu amaçla, kongre binasının girişine ve çevresine militanlarını yığmıştı.*

Biz dışarıda *İşçinin Sesi* olarak ancak 40-50 kişi kadardık. Maden-İş binasının Kemeraltı tarafındaki sokaklarda ikili, üçlü gruplar halinde dolaşıyorduk. Görevimiz kongreye katılan işçi yoldaşlarımızın katılımı engellenirse, onlara destek olmaktı.

Sabah saat 11 civarında *İşçinin Sesi* üyesi işçilerin kongre salonuna alınmadığına dair bir haber ulaştı bize. İşçi yoldaşlarımıza destek olmak için kongre salonuna doğru yöneldik. 70-80 kişilik İGD'li bir grup bizi karşıladı. Sorumluları "mezarınızı buraya kazıyacağız," diye tehditler savuruyordu. "Karşı çıkarlarsa vurun bu hainleri," diyordu yanındakilere. Bir arkadaşımızın üzerine yürüdüler. Onları püskürtmek amacıyla bizim taraftan havaya savunma amaçlı dört el ateş edildi. İGD'liler hedef alınmadı. Öldürme ya da yaralama amacı yoktu bu ateşin. Kimse yaralanmadı. Direncimiz karşısında korkup geri çekilmek zorunda kaldılar.

Yıllar sonra *İşçinin Sesi*'nin adayı Celal Yılmaz, Kongre'ye girişin engellendiğini anlattı bana. Yani o gün olayları başlatan haber doğruymuş. Celal Yılmaz ve yanındaki arkadaşlarının Kongre binasına girişi İGD'li güvenlik ekibi tarafından engellenmiş. Baskılar ve saldırılar sonucu Celal Yılmaz ve arkadaşları kongreye katılamadan oradan ayrılmak zorunda kalmış.

İşçinin Sesi adayı Celal Yılmaz ve yanındaki işçi arkadaşları kongre binasından uzaklaştırılınca olaylar yatışmıştı. TKP'li Menşevikler bu sakinlik içinde, kendi kendilerine kongre yaparken, öğleden sonra İGD güvenlik sorumlusu Mehmet Bilgen geldi. Semih İra ve benim olduğum 4-5 kişilik gruba küfretmeye başladı. Yanında Bayram Yıldırım, Mustafa Top, Yaşar Köker, Halil Babadağ ve Vedat Akalın vardı. "Bu orospu çocuklarından mı korkuyorsunuz, ne kaçırıyorsunuz,

yürüyün!” diyerek, İGD’lileri küfürlerle ve taşlarla üzerimize saldırttı. Karşılıklı taşlaşmaya başladık. O sırada 3 el silah sesi duyuldu. Herkes kaçışmaya başladı.

Ben oradaki inşaatın bodrum katına kaçtım. Oradaki bir inşaat işçisi, “abi böyle belli oluyorsun,” diyerek üstüme, başıma kireç sürdü. İnşaat işçileri ile birlikte inşaatın önüne çıktım.

Asker kontrol etmek için bir otomobili durdurdu. Otomobil tam önümde durmuştu, içerisinde Yaşar Köker’in kucığında Halil Babadağ’ı gördüm. Alnından kan sızıyordu. O sırada Mehmet Bilgen bacağından yaralanmış, çevredeki sivil polisler duysun diye; “bizi Turgutlulular vurdu!” diye bağırıyordu. Bir yaralı daha vardı. Sonradan adının Vedat Akalın olduğunu öğrendim.

Oradan uzaklaştım, az ilerde Semih’le karşılaştım. O da Mehmet Bilgen’in, “bizi Turgutlulular vurdu!” diye bağışlarını duymuştu. Turgutlu arabalarına gidemezdik. “Yollar mutlaka tutulmuştur,” diye düşündük. Yürüyerek Bornova’ya geldik. Dr. Hasan Miri ve Jale’nin evine gittik. O gece orada kaldık. Yürümekten, yaşadıklarımızdan, Halil’i öyle görmüş olmaktan ötürü perişan durumdaydım. Yaralı halini görmüştüm, öldüğünü haberlerden öğrendim. Çok üzüldüm, karmakarışık duygular yaşadım.

İGD’liler çevrede ve otobüs garajında polislerle bizim arkadaşları gösterip, yakalatmaya çıkmışlar. Yasemin

Aymergen ve Salihli grubundan Muhammed Petekkaya, Rafet ve Savaş adlı arkadaşlarla, Turgutlu grubundan Mehmet Arun yakalanmış. Salihlili *İşçinin Sesi*'nden arkadaşlar polis sorgusunda benim adımı vermişler. Aslında onlar adımı Mustafa diye biliyorlardı; ama Buca Eğitim'de okuduğumu söylediklerinde ve fotoğraflarımdan teşhis ettiklerinde, Mustafa'nın benim takma adım olduğunu anlamış polis. *İGD*'liler Hayri'nin adını da vermiş. Böylece kaçak duruma düştük. 11 Eylül'e kadar, yaklaşık bir ay Kasaba'ya gitmedim.

Toplantıya katılanlardan öğrendiğime göre Kongre salonunda *İşçinin Sesi* taraftarı işçilere baskılar yapılmış. Halil'in ölümü Kongre salonunda duyulduğunda bu baskılar daha da artmış. İşçiler bu baskı altında *İşçinin Sesi* adayının alınmadığı toplantılarını tamamlamışlar. *TKP* yöneticileri günler önceden maden işçilerine baskı yaparak, sendika binasının çevresine *İGD* militanlarını yığarak; biz gençleri birbirine düşürmeyi, aramıza kan düşmanlığı sokmayı ve Halil Babadağ'ı kaybetmeye neden olmayı başarmışlardı.

Kan Düşmanlığı

Halil'in öldürülmesinden o gün orada görevlendirilen, kavga eden iki taraftan gençler sorumlu değildir. Yıllardır kardeşlik, arkadaşlık duyguları ile birlikte yaşayan, ortak idealler için mücadele eden,

yarınları için birlikte hayaller kuran gencecik insanların günahı olamaz bu ölüm!

Halil'in ölümünden sorumlu olanlar ne bize saldıran *İGD'*liler, ne onlara karşılık veren *İşçinin Sesi* üyesi gençler değildir. Halil'in gerçek katilleri, Parti içi görüş ayrılıklarını demokratik bir yoldan çözemeyen parti yöneticileridir. Sendikalarda bile kendi seslerinden başka sese tahammül edemeyip biz gençleri hasım yapanlardır.

Halil Babadağ'ın öldürülmesi anlık bir olay, bir kaza değildir. TKP yöneticileri tarafından 7-8 aydır tırmandırılan şiddetin varacağı yer başka neresi olabilirdi ki? *İGD'*li gençleri *İşçinin Sesi* üyelerine karşı silahlandıran, silahlı timleri ellerine listeler verip okullara, semtlere sevk eden yöneticiler amaçlarına ulaşmıştı. Kardeşlik toprağına kan düşmanlığının tohumlarını atmışlardı.

Halil'i o tek kurşun ya da o kurşuna yön veren el öldürmedi. Halil'i iki tarafın da oraya silahlı gelmesine neden olan, çatışma koşullarını yaratan *TKP* merkez yöneticileri öldürdü!

Halil Babadağ'ın öldürülmesinden sonra, *TKP* yönetimi *İşçinin Sesi* üyelerine saldırılarına hız verdi. Bu saldırılara karşı durabilmek için, ben dahil on kişilik Kasabalı bir grup İzmir'de kaldık. Karabağlara yerleştik. Ali Bulut'la birlikte bir gece konduda kalıyorduk. İnşaati

bitmemiş, elektriği ve suyu olmayan, çatısı akan, sıvası olmayan bir evdi. Su ve elektrik bağlanmamıştı. Evde hiç eşya yoktu. Sadece bir sedir vardı. İkimiz orada yatıyorduk. Zaten evi sadece yatmak için kullanıyorduk. Yemeğimizi Musa adlı işçi yoldaşımızın evinde, diğer arkadaşlarla birlikte yapıp yiyiyorduk.

İş çığıından çıkmış, olan olmuştu. Maden-İş Kongresi'ndeki kavgada silah kullanılması, ölüm ve yaralanmaların olması, çatışmaları silahlı seviyeye yükseltmişti. Turgutlu'dan silah yardımı istedik. Arkadaşlar üç tabanca getirdiler. Sözleşmemize göre Turgutlu'lu arkadaşlar silahları su deposunu yakınında, belirlediğimiz bir yere bırakacaklar, biz de silahları oradan alacaktık.

Arkadaşlar silahları bırakırken bir çoban onları görüyor. Orada nöbet tutan jandarmalara söylüyor. Jandarmalar silahları buluyor. Turgutlu Bölge Komitesi köy çalışmalarından sorumlu Mehmet Arun arkadaşı yakalıyorlar. O sırada biz üç kişi, İnanç Seçic, ben ve Ali Bulut silahları almak için oraya gittik. Jandarmalar "Durun!" diye bağırarak, bize doğru gelmeye başladılar. İnanç, parmağındaki yüzüğü çıkarıp, parmağıma taktı, elimden tuttu. Askerlere: "Biz nişanlıyız, geziyoruz," dedi. Serde kasabalılık var ya, İnanç'ın bu davranışı karşısında ben şaşkına dönmüştüm.

Ali Bulut: "Arkadaşlar benim misafirim, ben buralıyım," dedi. Köylüsü olan, Konyalı Mahalle muhtarının adını verdi tanık olarak. Muhtar bakkalmış,

askerler oradan alışveriş yapıyorlarmış. Güvendiler ya da işlerine öyle geldi, bizi serbest bıraktılar. Biraz ötede ise bir jandarma Mehmet'i tokatlıyordu, sonra o da serbest bırakıldı. Besbelli ki jandarmalar silahları karakola teslim etmeyecek, kendileri değerlendirecekti.

Akşamüzeri yöre sorumlumuzla buluştum. Sorumlum: "Silahlar mutlaka orada nöbet tutan jandarmalardadır, bir şekilde onları etkisiz hale getirip, silahları geri almalıyız," dedi. Ben, Cengiz ve Hasan Keser bir ekip oluşturduk. Kuşandık. Su deposunun olduğu tepeye tırmanmaya başladık. Bizi gören jandarma niye geldiğimizi tahmin etmiş olmalı ki, hiç uyarmadan, doğrudan üzerimize ateş etmeye başladı.

Kaçmaya başladı. Kaçarken bir köpek Hasan'ı paçasından yakaladı. Paçasını kurtaramayan Hasan tabancasını çekti, köpeği kafasından vurdu. O zavallı köpeğe yazık oldu; çok üzüldüm; fakat yapacak bir şey yoktu.

Böylece üç silahı kaybettik, ama en az üç de insan kaybedebilirdik. Ucuz kurtulmuştuk.

Sürek Avı

TKP ve İGD yöneticileri biz bir avuç İşçinin Sesi üyesinin peşini bırakmıyordu. Kendilerinin aylardır

tırmandırdıkları gerginliğin sebep olduğu kavgada gencecik bir fidanın, Halil Babadağ'ın ölümü onların aklını başına toplamasına yaramamıştı. Akıl tutulması içindeydiler. Bu ölümden ders çıkarıp, insanları yatıştırma, şiddeti durdurma, yeni canların yitirilmesinin önüne geçme çabası yoktu yöneticilerde. Tam aksine Halil'in kanını kendi amaçlarına alet ediyorlardı.

Yöneticilerin amaçları koltuklarını korumaktı. Dökülen bunca kanın altında yatan asıl neden buydu. Yoksa konuşarak, tartışarak, gerekirse koltuk değişikliğine razı olarak çözümlenecek bir sorun için akıtılan kanın başka açıklaması olamazdı.

TKP Merkez yöneticileri Halil Babadağ'ın öldürüldüğü gün bir ferman yayımlamışlar. Güvenlik ekipleri acilen toplantıya çağırılmış. Onlara, "İzmir hallaç pamuğu gibi atılacak, *İşçinin Sesi* üyeleri bulundukları yerde vurulacak!" diye emir verilmiş. Ekipler semtlere dağılmış. Karabağlar'da yaşadığımız evlerde aramışlar bizi. İnanç'ın evi gözetlenmiş. Otobüs Terminali'ne gitmişler, Turgutlu otobüslerinde bizi aramışlar. 30-40 kişilik bir ekip Turgutluya gitmişler o akşam. Aradıklarını bulamayıp geri dönmüşler.

TKP yöneticileri *İşçinin Sesi*'ni toptan, fiziki olarak yok etmek amacıyla saldırılarına hız verdiler. Adeta bir süre avı başlatıldı. İzmir'in İGD'li ve İLD'li güvenlik ekibi yetmemiş, İstanbul'dan da militanlar getirmişlerdi.

Bir avuç insanın üzerine yüzlerce militan sürülmüştü. Birçoğu da silahlıydı. Ellerinde ölüm emri verilmiş *İşçinin Sesi* üyelerinin listesi vardı.

TKP ve *İGD* yöneticileri biz Kasabalıların peşine düştüler. Militanlarını İzmir Otobüs Terminali'nde pusuya yatırmışlardı. Turgutlu otobüsü ile İzmir'e gelecek olan Kasabalı *İşçinin Sesi* üyelerini vurmak için emir vermişlerdi.

20 Ağustos günü İzmir Otobüs Terminali'nde pusuya yatan *İLD*'nin silahlı militanlardan biri İsmail Yıldırım'ı görmüş. Karabağlar son durağa kadar onu takip etmiş. 4326 sokağa geldiklerinde, İsmail Yıldırım'a arkasından beş el ateş etmiş. Kurşunlardan ikisi İsmail'in sol bacağına, biri sağ bacağına, birer tanesi de sol kalçasına ve uyluk üzerine isabet etmiş.

İsmail kendini beş yerinden vuran *İLD*'li militanı çok iyi tanıdığı halde, polis ve mahkeme ifadelerinde ele vermemiştir. Bu yüzden *İLD* militanı bu olaydan ceza almamıştır.

Bu saldırı İsmail Yıldırım'a yaptıkları ilk saldırı değildi. İsmail daha önce de *İGD*'lilerin saldırısına uğramış, bıçakla yaralanmıştı.

Bu süre avı sırasında 27 Ağustos günü Mustafa Top, Hatay otobüsünde İnanç Seçic ile karşılaşılıyor. Nokta durağında inmesi gerekirken inmiyor, İnanç'ı takip ediyor. İnanç, Poligon durağında iniyor. Mustafa Top da iniyor. Ancak indiğinde İnanç'ın, Cengiz Yılmaz'la

buluştuğunu görüyor. Yanlarına yaklaşıyor. Karşılıklı silahlar çekiliyor. Ama ikisi de ateşlemiyor silahlarını.

Kandan Duvar

Bu sürekle avı sırasında gerçekleştirilen kavgalar, yaralamalar; İGD üyeleri arasında yarattıkları kan düşmanlığı TKP'li yöneticilere yetmedi. Sonunda kadrolar arasına kandan bir duvar örmek için planlı bir cinayet işlediler. TKP İzmir yöneticileri 29 Ağustos günü bir can aldılar. Canımızı aldılar. İnanç'ı öldürdüler.

O gün İnanç ve Leyla, İşçinin Sesi'nin düzenlediği "Yaz Taarruzu Kampanyası" için Tepecik SSK Hastanesi Kan Merkezine kan vermeye gitmişlerdi. İnanç daha önce başka arkadaşları ile birlikte gitmişti birkaç kez. O gidişlerinden birinde İLD'li bir güvenlikçi onları görmüş. TKP İzmir yöneticileri İnanç'ın bu eyleminden böylece haberdar olmuşlar. İnanç'a bir tuzak hazırlamışlar.

İnanç ve Leyla o gün kan merkezine gittiğinde, onları bekleyen 10-15 kişilik İGD'li grupla karşılaştı. İGD'liler iki kız arkadaşı orada taciz etmeye başlamışlar. İnanç, Leyla'ya "korkma bize bir şey yapamazlar, barış oldu," demiş. Ama İGD'lilerin barış niyeti yoktu. İnanç tansiyonu düşük olduğundan kan verememiş. Leyla kan verdikten sonra oradan ayrılmışlar.

Leyla'nın anlattığına göre iki arkadaş Karabağlar semtine gidip, bir arkadaşlarından kitap almak için otobüse bindiler. Bir İLD'li onları takip ediyordu. İnanç ve Leyla peşlerindeki İLD'liden kurtulmak için sokak

içlerine daldılar. Bir evin kapısını çaldılar, evdekiler onları içeri almadı.

Saat 11:30 sıralarında 5778 sokakta kısırıldılar. Katil tabancasını çekti, “hain” diye bağırarak, bir metre kadar bir mesafeden İnanç’a ateş etmeye başladı. Onu başından ve göğsünden vurdu. İnanç yere düştü.

Bu arada Leyla kendini yan taraftaki dereye attı. İLD’li katil, Leyla’nın arkasından ateş etmeye başladı. Attığı kurşunlardan biri Leyla’nın sol eline isabet etti. Kurşunu biten katil ordan uzaklaştığında, Leyla, İnanç’ın yanına gitti. İnanç ölmüştü.

Leyla yoldaşım yaşadığı bu acı olayın etkisinden yıllarca kurtulamadı; ancak korkuya kapılıp inandığı davadan da vazgeçmedi. Leyla’nın yüreğindeki yeri aynı sıcaklığını koruyor.

Olay öğleye doğru olmuştu, biz akşamüzeri haber aldık. Haberi aldığımızda hep birlikte toplandığımız Musa yoldaşımızın evindeydik. Yıkıldık. Yıllarca içimizden çıkmayacak, hâlâ da çıkmayan bir acı saplandı yüreklerimize.

İnanç Seçic’in orak çekiçli kızıl bayrağa sarılı tabutu, dini tören yapılmadan toprağa verildi. Cenaze kortejinin başında TKP (*İşçinin Sesi*) İzmir İl Komitesi Sekreteri İsmail Yırtıcı vardı. Ali Bulut ve ben polis tarafından arandığımız için törenin sonuna, mezarı başındaki kısmına katılabildik.

İnanç Seçic bir komünist olarak yaşadı, bir komünist olarak öldü, bir komünist gibi toprağa verildi. İnanç’ın

ölümünden sonra, *İşçinin Sesi* gazetesinde çıkan, Tahsin Mert (Mehmet Tuna) yoldaşın “Seni Yaşatacağız” adlı yazısı hâlâ aklımdadır:

“Yoldaşım benim
Canımdan çok sevdiğim
Kardeşim benim
Acılar gördük
Ölümler de gördük
Ama ağlamadık hiçbir zaman
Biliyoruz
Bir komünist için en güzel ağıt
Savaşını yaşatmaktır
Yaşatacağız seni her zaman

Yoldaşım
Sana söz veriyoruz
Öldüğün yoldan dönmeyeceğiz

Yoldaşım
Sen İnançsın
Sen tertemiz yüzünle
Eğilmez başınla
Türkiye Komünist Partisi’nin
Şanlı bir üyesi olarak
Kalacaksın!”

Kandan Duvarı Kim Ördü?

İnanç hakkında Maden-İş olaylarında çantasında silah taşıdığı yalanı uydurularak merkezi bir şekilde ölüm kararı verilmiş. Bunlar herkesin bildiği ve konuştuğu gerçekler. İnfaz ekibini oluşturan kişiler, silahı sağlayan kişi, infaz kararını ekibe ileten kişi ve tetikçi belli.

TKP gibi merkeziyetçi bir parti de bu infaz kararının alındığı bir üst organ mutlaka vardır. Silahlı eylemlere katılan çoğu 17-18 yaşındaki liseli çocukların kendi başlarına bu eylemleri gerçekleştirmesine inanmak mümkün değildir.

Tarih; infaz ekibinin bireylerinin ve sorumlusunun kimler olduğunun, silahı kimin sağladığının, tetikçinin kim olduğunun peşinde değildir. Onları zaten hepimiz biliyoruz. Poliste, savcılıkta, mahkemede söylemese de İnanç'ın yanında olan Leyla da biliyor tetikçisini. Önemli olan bu infaz kararının *TKP*'nin hangi organında, kimler tarafından alındığının ortaya çıkarılmasıdır.

İnanç'ın infazına kimler, nerede, *TKP*'nin hangi organında karar verdiler? Bu giz çözülmeden kimse rahat uyuyamaz. Ta ki sorumlular çıkıp dökülen kardeş kanının siyasi sorumluluğunu üstlenip, özeleştiri yapıncaya

dek tarih bu infaz kararını alanların peşini bırakmayacaktır.

TKP Kana Doymuyor

İnanç'ı öldürdükten sonra *TKP* geri çekilmiyor, durmak bilmiyordu. Belli ki *İşçinin Sesi*'ni fiziksel olarak yok etme kararı almışlardı. Aslında bir avuç insandık. Yok etmeye çalıştıkları kadrolar, İzmir'den 10-15 kişi, Turgutlu'dan 9-10 kişi, toplam 25-30 kişi kadardık.

İGD'liler semt semt, sokak sokak *İşçinin Sesi* üyesi arıyorlardı. *TKP* yönetimi *İGD*'li silahlı militanları eski arkadaşlarının, yoldaşlarının üzerine sürüyordu. Artık hedef gözetmeden saldırmaya başlamışlardı. *İşçinin Sesi*'nden kimi görseler vuruyorlardı.

31 Ağustos 1980 günü Poligon semtindeki otobüs durağında Cengiz Yılmaz arkadaşımızı her iki ayağından vurdular. Vuranlar iki kişiydi. *İşçinin Sesi* kadrolarının “nerde görülürse vurulması” emrine uygun hareket etmişlerdi. Cengiz Yılmaz kendisine ateş eden *İGD*'li militanları çok iyi tanımasına rağmen, *İşçinin Sesi*'nin örgüt kararı gereğince mahkemede onların adını söylememiştir.

İGD ve *İLD* militanları sürek avına hız vermişlerdi. Hep birlikte toplanıp sohbet ettiğimiz, yemeğimizi yediğimiz Hasan Keser yoldaş'ın gecekondü evini tespit etmişler. İnanç'ın infazını gerçekleştiren *İLD*'li ekip 1 Eylül 1980 gününün akşamında Karabağlar'a hareket etmiş.

Saat 22.30 sıralarında bizim toplandığımız evin sokağına gelmişler.  kişi "evin etrafında tertibat almış-

lar.” İki kişi eve 30-40 metre uzaklıkta gözcü olarak kal mış. Bu sırada eve doğru gelmekte olan Nevzat Öztürk ve Recep Acet’i gören gözcüler taşları birine sürterek işaret vermişler.

O gece yarısına doğru Ali Bulut ile birlikte dolmuştan indik, eve doğru gidiyorduk. Bir arkadaşımız sokağa girmeden bize haberi ulaştırdı. Geri döndük. Biz gitmeden az önce İGD’liler eve giden Recep Acet ve Nevzat Öztürk’ü silahla taramış; Recep Acet adlı arkadaşımızı boynundan vurmuşlar. Arkadaşlar Recep’i hastaneye motosikletle götürmüşler.

Kaldığım evin silahla taranmasına alışkındım. Turgutlu’da birkaç kez evim taranmıştı. Tarayanlar faşistlerdi. Yine kaldığım ev taranıyordu, ama tarayanlar bu kez faşistler değil, yıllardır yoldaş dediğim insanlardı.

İLD’li bir ölüm timinin kaldığımız eve pusu kurup taradığı gece aynı saatlerde bir başka İLD’li infaz timi İsmail Çakır arkadaşımızı öldürdü. İsmail öldürülmeden iki gün önce Karabağlar’da Musa’nın gecekondu evinde onunla birliktaydım. İsmail, *İşçinin Sesi*’nin aktif bir militanı değildi. Buna rağmen öldürdüler onu!

Anlaşıldığına göre o gece iki ölüm timi “göreve” çıkmıştı. Birinci ekip görevini Karabağlar’da Recep Acet’i

boynundan yaralayarak tamamladı. İkinci ekip de İsmail Çakır'ı öldürdü.

İkinci ölüm timinin hedefinde, öncelikli olarak laborant Mustafa diye bilinen Mustafa Aydoğan varmış. Tim öncelikle onun evine gitmiş, ama Mustafa'yı evinde bu lamamışlar. Gürçeşme'de *İşçinin Sesi* üyelerinden kimseyi bulamayınca, tren yolu boyunca Zeytinlik semtine doğru yürümeye başlamışlar. O sırada İsmail Çakır arkadaşımıza rastlamışlar. Katiller İsmail'i yere yatırıp, üstünü aramış ve üzerine ateş etmişler.

İsmail oradan geçenler tarafından hastaneye kaldırılmış. İsmail hastaneye vardığında henüz ölmemişti.

Daha sonra kan kaybından komaya girmiş ve ölmüş.

Saldırılarda görev alan ve polis tarafından yakalanan *İGD'liler* ilk kez bu olayda bir üst sorumlunun adını açıkladı. Bu üst sorumlunun adı Nail Özkaya'ydı. Görev aldığı Parti organı *TKP Ege Bölge Gençlik Komitesi*'ydi. Böylece *İşçinin Sesi* üyelerine yapılan saldırıların ve infazların kararının alındığı bir *TKP* organı belli oluyordu. *TKP Ege Bölge Gençlik Komitesi* bu kararları nasıl almıştır? Bu komitenin sekreteri kimdir? Bu komitenin üst organı olan *TKP Yöre Komitesi* bu kararlardan ne kadar haberli ve sorumludur? Daha ötesi en üst Parti organı yani Merkez Komitesi üyelerinin bu silahlı saldırı ve infaz kararlarındaki rolü nedir? Bu soruların yanıtlarının bulunması gerekir.

-

İGD'lilerin infaz ettiği her iki arkadaşımızın katillerini biliyorduk. Bir karar aldık, bu isimleri polise ihbar etmeyecektik. Onlar piyundu, gerçek suçlular onları eski arkadaşlarına düşman edenlerdi. Öyle de yaptık. Katiller hâlâ aramızda yaşıyor, hatta siyasi çalışmalara devam ediyorlar ve biz onları tanıyoruz. Onları vicdanlarına ve tarihe havale ettik.

Ancak bu yaralamaların ve ölümlerin siyasi sorumlularının peşini bırakmamak gerektiğine inanıyorum. Bu ölümlerin gerçek sorumluları ortaya çıkmalı ve siyasi olarak sorumluluklarını kabul etmeli ve özeleştiri yapmalıdırlar. Olan biten bunca olayın, dökülen bunca kanın sorumluluğu, çoğu çocuk yaşıta birkaç genç insanın üzerinde kalmamalıdır.

İGD'nin sürek avından ben de nasibimi aldım. O günlerden birinde Karşıyaka'da *İGD*'lilerin saldırısına uğradım. Semih'lerin Karşıyaka'da evleri vardı. Arada orada kalırdım. Turgutlu *İGD*'den Karşıyakalı Can beni tanıdı. Bir grup *İGD*'li beni kovalamaya başladı. Bir duvardan atlayıp, evin bahçesinde bir kümese saklandım. Saatlerce orada kaldım. Döne döne beni aradılar, bulamayınca çekip gittiler.

Şimdi geriye dönüp baktığımda ucuz kurtulduğumu düşünüyorum. Ellerinde ölüm emri olan İGD'li ekibin beni yakalasalar sağ bırakmayacakları kesinmiş!

İGD'lilere gözdağı vermek, peşimizi bırakmalarını sağlamak için *Temel Dağıtım*ı bastık. Bir iki el havaya ateş açtık. Kimseyi hedef almadık. Amacımız saldırılara son vermelerini sağlamaktı. Nitekim işe yaradı. Örgüt sorumlum İsmail Yırtıcı bir gün TKP il sorumlusu Refik Tezel ile karşılaşmış. Refik Tezel: "Aga, bu işi durdurmamız gerekiyor," demiş. Başka kanallardan da kurulan irtibatlar üzerine görüşmeler yapıldı. Gültepe'de bir evde, bizden avukat Vahap'ın katıldığı bir görüşme ger çekleşti. Ve çatışmalara son verildi.

Olayların merkez yöneticileri arasında yapılan barış görüşmeleri ile sona erdirilmesinden anlaşılıyor ki; İGD genel güvenlik sorumlusu her ne kadar bu ölümler hakkında merkezi bir karar, merkezi bir akıl yok dese de, İGD güvenlik ekiplerine söz geçirecek merkezi bir kontrol varmış.

Keşke bu kontrol mekanizmasını çok önce harekete geçiren sağduyulu kişiler olsaydı. Her iki taraftan da kaybettiğimiz yoldaşlarımız olmasaydı. TKP merkezi planlı infazlar ve tuzaklarla yoldaşlar arasına kandan duvar örmeseydi.



Ekim 1975 lise yıllarım. Soldan sağa ayakta; Sabri Epsel, Hüseyin Demirdal (ben), Zafer Başsivri, Abdullah Deveci, Murteza Çokgöl. Oturan, Vedat Çokyavaş.



Hayri Bökü: 40 yıllık arkadaşım, dostum, yoldaşım.



Yıl 1972: Kasabanın ilk devrimci öbeklerinden. Soldan sağa; Hayri Bökü, Ali Tiryaki, Şevki Ali Şenoğlu, Erol Çankaya ve Nurettin Gürateş.



Nisan 1980: Üniversite yıllarım. Buca Eğitim Fakültesi arkadaş grubum.



Yıl 1993. İlk kez yurda döndükten sonra, Laz İbrahim'e hastalık ziyaretimiz. Soldan sağa ayakta: İbrahim'in bacanağı, Emin İra, ben, Laz İbrahim ve karısı ile çocuğu. Oturanlar; adını anımsayamadığım köylü delikanlı ve Hayri Bökü.



İzmir'de...

İzmir'in Karabağlar
mahallesinde kurşunlan-
mış öldürülen İnanç Se-
çic'in cesedi böyle bu-
muştur. Cinayetin es-
perdesi aradan bir
geçtikten sonra mey-
dan çıkarılabildi.

29 Ağustos 1980. İnanç Seçic toprağa düştü. 23 Mayıs 1981 tarihli günaydın gazetesindeki haber.



30 Ağustos 1980. İnanç Seçic, yoldaşlarının omzunda, orak
çekiçli bayrağa sarılı olarak, ibadethanelere sokulmadan doğrudan
toprağa verilen ilk komünistlerden oldu.



İsmail Çakır.

*1 Eylül 1980. Yolumuz işçi
sınıfının yoludur diyen İGD'liler
tarafından hunharca öldürülen
İşçinin Sesi sempaticanı genç işçi*

İZMİR YILLARIM

12 Eylül Faşizmi

İGD saldırıları bitince sınavlara gidip gelmeye başladım. Bir aya yakın süren çatışmalı dönemde hiç evime gidememiştim. Hep üzerimdeki elbiselerle geçirmiştım günlerimi. Bu arada Hayri ile karşılaştım. Bundan sonra örgütsel olarak İzmir'de çalışacağım kesinleştiği için, Turgutlu'ya gidip eşyalarımızı almaya karar verdik.

11 Eylül 1980 akşamı Ankara otobüsleri ile Kasaba'ya gittik. İkimiz de Turgutlu polisince arandığımız için sabah erken ayrılmaya karar verdik. Dönüş için sabah 5'te buluşmak üzere sözleştik. O gece darbeyi sezinlemiş

olmalıyız ki, Stadyum'un duvarına "Faşizmi İninde Geberteceğiz" yazılı bir pankart astık.

Gece uyuyamadım. Saat üç gibi uyandım. Pencereden dışarıya baktığımda askeri cemseleri gördüm. Radyoyu açtım, Hasan Mutlucan kahramanlık türküleri söylüyordu. İçime bir kuşku düştü. Daha sonra Kenan Evren'in konuşmasını duyunca emin oldum. Babamı uyandırdım. "Baba kalk, asker darbe yapmış," dedim. Babam: "Hayırlısı olsun," dedi. "Ne hayırlısı baba, darbe bize karşı yapıldı," dedim.

Hayri'ye haber vermem gerekiyordu. Babamı telaşlandırmak istemiyordum. "Baba sabah bizi sokağa çıkartmazlar, ben alt sokaktaki fırından ekmek alayım, geleyim," dedim. Sokağa çıktım. Hayri'lerin kapısını çaldım, Ruhi Amca çıktı kapıya. Ruhi Amca: "Ne var

yine?" diyerek ters ters baktı. Bizim devrimci kavgalarımızdan hoşlanmıyordu. "Hayri ile görüşmem lâzım," dedim. Bu arada Hayri uyandı, kapıya geldi. Hayri'ye darbe olduğunu, evleri terk etmemiz gerektiğini anlattım. Biraz sonra sokağın köşesinde buluşmak üzere sözleştik.

Fırından ekmeği aldım, eve geldim. Anne ve babama: "Ben gidiyorum," dedim. "Neden?" dedi babam. "Baba darbeciler bizim peşimize düşecek, yakalamak için evler basılacak, bir an önce evi terk etmem gerekiyor," dedim. Annem çok kötü oldu. "Nereye gidiyorsun oğlum?" dedi. "Bilmiyorum anne, ben size haber ulaştırırım," dedim. Deri ceketimi uzattı: "Üşürsün oralarda," dedi.

Sabaha karşı evden çıktım. Sokak başında Hayri ile buluştuk. Romen vatandaşların semti Subaşı mahallesine geçerken, polis minibüsü önümüzü kesti. Minibüs Uşak plakalıydı. Turgutlu'da direniş beklediklerinden dışarıdan polis takviyesi yapmışlardı. Polis: "Nereye gidiyorsunuz bu saatte?" diye sordu. Kiremit ocakları genellikle sabaha karşı boşaltılır. "Ocak boşaltmaya gidiyoruz," dedik. "Ocak mocak yok, sokağa çıkma yasağı var, evinize dönün!" dediler.

Polisler gidince, yolumuza devam ettik. Amacımız, Irlamaz çayına ulaşmaktı. Irlamaz çayının yatağı yerin iki metre kadar aşağısındaydı. Geniş bir yataktı, ortasından dere akardı, her iki yanında irili ufaklı taşların olduğu yürünebilecek boş alan vardı. Dere yatağı boyunca yürüyerek Kasaba'nın dışına çıktık. Sonra da orman

yolundan yolumuza devam ettik. Amacımız Laz İbrahim'in yanına gitmekti. Sabah 9 civarında daha önceden ilişkimiz olan bir alevi köyüne vardık. Muhtar bizi gördü. "Hayrola gençler, sabah sabah ne arıyorsunuz?" dedi. Biz de: "Duymadınız mı darbe oldu," dedik. İnanmadı muhtar: "Dün akşam *Bizim Radyo*'yu dinledim, darbe marbe demedi," dedi. Muhtar ile uzun süredir siyasal bağlantımız vardı. Yayınlarımızı, *Bizim Radyo* da dahil takip ederdi. Yan taraftaki kahveci de duydu söylediklerimizi. "A...na koyayım, olan yine bizim üzüme olacak," dedi. Kahveci üzümleri kesmiş, kurutuyor, kısa süre sonra da satacak. Darbe olunca, biliyor ki üzüm fiyatları düşecek, tepkisi bu yüzden.

Muhtara, Laz İbrahim'i sorduk. Bizim saklanmamız lâzım, köye jandarma gelmeden, Laz İbrahim'in yanına gidelim, dedik. Bize yerini söyledi, yanımıza 15-16 yaşlarındaki oğlunu verdi. Üç kişi yanımızda bir eşek ile 5-6 saat yürüdük. Ovacık yaylasına doğru korkunç güzel bir vadiye geldik. İbrahim abi bizi karşıladı. Hayalimdeki İnce Memed'i gördüm sanki. Omzunda bir ceket, içinde bir yelek, başında kasket, elinde tespih vardı.

İbrahim abi ile sarıldık. İbrahim abi lazdı. Babasının İsmail Bilen ile hapishane arkadaşlığı olduğu söylenir. Kan davası yüzünden Ege bölgesine geliyorlar. İzmir'in Bayındır ilçesi Sarıyurt köyüne yerleşiyorlar. Bir kıza sevdalanıyor Laz İbrahim. Ailesi vermeyince, kaçırmaya karar veriyor. Kızın evini basıyor, ama kaçırmayı başaramıyor. Cezaevine girmemek için dağa çıkıyor.

İbrahim abi çevre köylülere olduğu kadar, biz devrimcilere de her türlü destek olmuştur. Silah kullanmayı öğretme, silah temin etme konusunda yardımları çok olmuştur. İbrahim abi ile buluştuğumuz yerde bir tümsek vardı. Odun kömürü ocağı imiş o tümsek. “Bu dağlarda çok kaçak var, hepimiz geçimimizi odun kömüründen sağlarız,” dedi İbrahim abi. Orada kaldığımız sürede biz de çalıştık odun kömürü işinde.

Biz gittiğimizde orada *İşçinin Sesi* Ankara örgütünden gönderilmiş, idam istemi ile yargılanan bir arkadaş vardı. Hayri aracılığı ile oraya yerleştirilmiş arkadaşın adı Recep’ti. İbrahim abinin ovacık yaylasında, küçük bir dağ köyünde evi vardı, orada kalıyordu. İlk gün bizi yalnız bırakmadı, evine gitmedi. Yere serdiğimiz bir battaniyenin üzerine sıralanıp yattık.

Orada bir buçuk ay kaldık. Yaylada teke yöresinden gelen, hayvan otlatan yürükler vardı. Bizden kuşkulanıp jandarmaya ihbar etmişler. İbrahim abi dürbünle bakarken iki askeri kamyonun geldiğini gördü. Hemen dağın arka taraflarına çekildik. Jandarma dolaştı, bir şey göremeyince çekip gitti. İspiyonu yapan araştırıldı, bulundu ve cezalandırıldı.

Muhtarın oğlu, eşek ile haftada bir erzak getiriyordu. Yaşamımızı öyle sürdürebiliyorduk.

Bizim evde 2 tane silah kalmıştı. Cam zeytinyağı damacalarının altında çukurluk vardır. İki ayrı damacanın altındaki çukura yerleştirmiştim silahları. O silahları merak ediyordum. Muhtarın oğluna bir pusula

yazıp verdim. “Kasaba’ya pazara indiğinde bunu amcaoğlum Özer’e ver,” dedim. “Çarşamba günü köye gel,” diye mesaj yazdım Özer’e. Özer motosikleti ile geldi. Ona silahların yerini tarif ettim, duruyorsa onları al getir dedim. Özer evin basıldığını, ama silahlardan haberi ol

madığını söyledi. Akşama doğru silahlarla geldi.

Köye Özer’le buluşmaya giderken, yolu kaybetmemek için kendime kerterizler saptamıştım. Yine de kayboldum dönüş yolunda. Gece oldu. Dağın başında gece vakti yapayalnız kalmıştım. Korkmaya başladım. Yılkı atları çıktı karşıma. Yürükler dönerken atları yaylada bırakıyorlardı. Sürüler halinde, vahşi bir yaşam sürdürüyorlardı yılıkya bırakılan atlar. Yaklaşık on tane yılık atı bana doğru geldi. Bir kayanın kovuğuna girdim. Atlar ayakları ile eşinip, kişniyorlar, bana ulaşmaya çalışıyorlardı. Hayatımda çok korktuğum anlardan birini yaşadım orada.

Sabah olmuştu, ama bir türlü yolumu bulamıyordum. İbrahim abi, Hayri ve köylüler beni aramaya çıkmışlar. Öğleye doğru beni bulduklarında, yorgunluktan ve korkudan tükenmiş haldeydim. Beni arayanlar arasında Muhtarın oğlu da vardı. Hâlâ “Hüseyin abi nasıl kaybolmuştun,” diye dalga geçerek takılır bana.

Bir ara bitlendik. İbrahim abinin köyüne gittik. Köyün kadınları kazanlarla su kaynatıldılar. Soyunduk, yıkandık. Başımızı gaz yağı ile yıkadık. Bize peştamal verdiler. Elbiselerimiz kaynatıldı, kuruyuncaya kadar peştemallarla bekledik. Ekim ayı idi, epey üşüdük.

Profesyonel Devrimcilik Günlerim

Ekim ayı sonuna doğru, *İşçinin Sesi* İzmir örgütü, amcaoğlum Özer aracılığı ile bizimle bağlantı kurdu. Randevu yeri Kemeraltı girişinde, Ali Galip Pasta nesi'nin üst katıydı. Kemeraltı İzmir'in en kalabalık ve en çok sivil polisin bulunduğu yeridir. Biz saç sakalına karışmış, üstü başı perişan iki "dağlı" oraya gittik. Hiç tanınmasak, bilinmesek bile tipsizlikten tutuklanabilirdik!

Pastanede bizi *İşçinin Sesi* yöre sorumlusu bekliyordu. Halimizi görünce o da randevu yerinin yanlış seçilmiş olduğunun farkına vardı. *TKP (İşçinin Sesi)* (*TKP*'ye bu adla sahip çıkıyorduk) İl Komitesinden Rennan Pekünlü adlı arkadaşın Mezarlıkbaşı semtindeki evine yerleştirildim. Hayatımda ilk kez profesyonel devrimci olmuştum İlk kez bir Parti evinde kalıyor, masraflarımı Parti karşılıyordu. Bu durum üç ay sürdü.

İzmir İl Komitesinde görev aldım. Komitede parti adı Emin olan Hasan Kaya adlı tekel işçisi, parti adı Zeki olan İsmail Yırtıcı, Rennan Pekünlü ve ben vardım. İl Komitesinde gençlik çalışmalarından sorumluydum. Daha önce gençlik sorumlusu olan Ali Bulut deşifre olmuş, birçok kişi tarafından polis ifadelerinde adı verilmiş, dosyası kabarmıştı. İzmir'den ayrılmasına karar verildi.

Ali'nin ilişkilerini devralmaya başladım. Bir dönem birlikte çalıştık. İzmir'de yaklaşık 30-40 kişilik bir gençlik yapısı vardı. Ama çoğu ile bağlantımız kesilmişti. Faşizm döneminde koşullar sertleştikçe insanlar köşelerine

çekilmeye başlamıştı. Bu durumu Parti ilişkisini devralmaya gittiğim birçok arkadaşta, yoldaşta yaşadım.

Örneğin Cem Yaykın, Tıp fakültesinde *İşçinin Sesi*'ne ilk katılanlardandı. Bu durum çok açığa çıkmadan, Menşevikler içinde kalmasına, ordan bize bilgi sızdırmasına karar verildi. Nişanlısı Mehlika, Menşeviklerin yanında tavır almıştı. Bir gün Ali Bulut ile Cemlerin Güzelyalı'daki evlerine gittik. Cem ile otururken, kapı çalındı. Gelenler Bayram Yıldırım ve İbrahim Serpemen'di.

Cem ve Mehlika onları başka bir odaya aldı. Bir süre konuştular. Çok ilginç bir gündü. Bir odada *İGD*'nin en üst güvenlik sorumluları, diğer odada biz, yani *İşçinin Sesi*'nin gençlik ve güvenlik sorumluları aynı çatı altındaydık. Cem'in Menşevik taraf içine gömülü kalması ortaya çıkarmıştı bu rastlaşmayı. Cem ve Mehlika durumu iyi idare ettiler. Cem onları uğurladıktan sonra yanımıza geldi. Bir süre de bizimle konuştu. O görüşme Cem ile son görüşmemiz oldu. Bir daha görüşmelere gelmedi. Cem ile bağlantımızın kopmasının nedeni *TKP* Merkezi yanında yer alması değildi. Cem örgütsel yaşamının sonuna kadar *İşçinin Sesi* üyesi olarak kaldı. Yüklü bir cezası vardı, aranıyordu. Menşevikler sahiplenmeye çalışmış, ama onlara eyvallah etmemişti. Aynı zamanda bizden de uzaklaştı. Cem, *TKP Hareketi*'nin iki tarafı ile de bağını koparmıştı. Sonuç olarak Üniversite'den hiç kimseyle bağımız kalmamıştı. Genç

olarak Laborant Mustafa ve semtlerdeki liseli gençlerle ilişkimiz kalmıştı.

Bu arada Kezban Ustabaş'la ilişkim kopmuştu. Arka arkaya iki randevuya gelmeyince başının belada olduğunu düşünmeye başladım. Bir görüşmemizden dönerken Kezban, kardeşinin okulunu ve kardeşini göstermişti bana. O geldi aklıma. İki üç gün okulun çevresinde dolaştıktan sonra, bir gün tanıdım kardeşini. Kendimi

tanıttım, “ablana söyle yarın şuraya gelsin,” diye bir haber gönderdim.

Ertesi gün geldi Kezban, perişan bir durumdaydı. Alsancak sokaklarında yürüyerek konuşuyorduk. Görüşemediğimiz bir aylık sürede ikinci şubede işkencede kalmış. Birilerinin ifadesinde adı geçtiği için gözaltına alınmış. Ağır işkenceler görmüştü. Görüşme sırasında gördüğü işkenceleri anlatıyordu. Böyle görüşmenin sağlıklı olmayacağını görünce, Jale ve Hasan Miri’lerin evine gitme fikri geldi aklıma.

Bir dolmuşa atladık, Bornova’ya gittik. Bir odaya çekildik. Kezban durmadan ağlıyordu. Uzun uzun konuştuk. Kezban, *İGD*’liler tarafından öldürülen İnanç Seçic’in en yakın arkadaşıydı. *İşçinin Sesi Hareketi*’ne büyük katkıları oldu. *İGD*’lilerce yapılan zorbaca saldırıları birebir yaşadı. Bir gün okulundaki altı kız arkadaşı tarafından öldürülesiye dövüldüğünü hatırlıyorum.

Kezban onlara karşı onurluca direndi, hiç taviz vermedi.

1980 sonlarına doğru Rennan Pekünlü’nün yerleştirdiği Mezarlıkbaşı’ndaki evden çıkmam gerekti. Ev aramaya başladım. Tıp fakültesinden Dursun Uzun’un Kütahya’lı ekibinden laborant Mustafa Aydoğan aracılığı ile Tepecik’te bir ev bulduk. Ali Bulut’a da kendi sokağında işçilerin kaldığı odalardan birini ayarladı Mustafa.

O evde bir süre Laz İbrahim'in yanında birlikte olduğumuz Recep'le kaldım. Bir gün eve geldim ev sahibesi kadın ve zekâ özürlü oğlu ellerinde süpürge Recep'i odanın köşesine sıkıştırmışlar, "sen bu evde ne arıyorsun," diye sorguya çekiyorlar. Ben: "O benim akrabam, iş aramak için geldi," dedim. Ev sahibesi nine: "O zaman iki kişilik kira vereceksiniz," dedi. Bin lira olan kirayı iki bin liraya çıkarmak istedi. Biz iş büyümesin diye hemen olur dedik. Recep iki hafta sonra örgütün yardımıyla yurtdışına çıktı.

O günlerde *TKP (İşçinin Sesi)* İzmir İl Komitesi olarak tüm İzmir'de, Üniversite'de, Tekel Fabrikası'nda, Sümerbank'ta bir bildiri dağıttık. Polis peşimize düştü. Bir gece polis Laborant Mustafa'nın evini bastı ve onu tutukladı.

Mustafa'nın annesi hemen sokağın karşısındaki Ali Bulut'a gitmiş. Ali, Mustafa'nın annesini sakinleştirmiş. Ali sabaha karşı saat 4 gibi, sokağa çıkma yasağına rağmen bana geldi. Kapımı çaldı. O sırada dağıtılmak üzere *İşçinin Sesi* gazeteleri gelmişti. Hemen tuvalete attım onları. Kapıyı açtığımda Ali'yi gördüm karşımda.

Ali durumu anlattı. Mustafa'nın evlerimizi bildiğini, operasyonun bize ulaşmasının an meselesi olduğunu söyledi. Apar topar evi terk ettik. Nitekim 2 saat sonra evlerimiz basılmış. Ben Semih'lerin Karşıyaka'daki evlerine gittim. Ali de kendine bir yer buldu.

Semihlerde uzun süre kalamazdım. Mecburen çatısı akan, tuvaleti, elektriği ve suyu olmayan

Mezarlıkbaşı'ndaki eve dönmek zorunda kaldım. Gaz lambası ışığında kitap okuyup, ilişkileri götürmeye çalışıyordum.

Tepecikteki ev basılalı daha bir hafta olmuştu. Semih'le oraya gittik. Birkaç parça eşya aldım çıktım. Ev sahibi kadın, "senin yüzünden evimi mahvettiler," diye feryat etmeye başladı. Bu sırada Semih geldi koşa koşa. Sigara almak için girdiği bakkalın beni telefonla polise ihbar ettiğini duymuş. Hemen uzaklaştık ordan. Köşeyi döndüğümüzde polis arabalarının geçişini gördük. Ucu ucuna kurtulmuştuk.

Limontepe'den İl Sekreteri İsmail Yırtıcı'nın yeğeni Nevzat Öztürk'ü benim yanıma verdiler. O da aranıyordu. Nevzat değişik bir isimle evlerde, bürolarda tencere pazarlaması yapıyordu. Bir gün birlikte evden çıktık, genellikle bende anahtar olmazdı. Akşamüzeri sokaktaki lokantada buluşur, kuru fasulye ya da patates yemeğimizi yer, birlikte çıkardık eve. O akşam lokantaya geldiğimde Nevzat yoktu. Gece yarısına kadar eve giremedim. Başımın sıkıştığı her zaman yaptığım gibi soluğu Semihlerin evinde aldım.

Meğer polis Nevzat Öztürk'ü yakalamış. Bir gün önce Nevzat pazarlama yaparken kimliğini yere düşürmüş. İsminin farklı olduğunu gören işgüzar müşteri, Nevzat'ı polise ihbar etmiş. Böylece Nevzat'ın arandığı ortaya çıkmış. Polis apartmana karakol kurmuş, sabah ben ayrıldıktan sonra Nevzat'ı yakalamış. Nevzat iki üç gün birlikte kaldığımız evi söylememiş. Sonra nasıl olsa evi

terk etmiştir diyerek söylemiş. Ve ev basılmış. Ben evde olmadığım için bir kez daha yırttım.

Yılsonunda Ali'yi İstanbul'a uğurladık. Abisinin yanına gitmiş, örgüt yurt dışına çıkarmak için orada bekle demiş. Ben kendime kalacak bir ev aramaya başladım. Bir ara annemi getirdim İzmir'e, ana oğul kalacak küçük bir ev aradık, olmadı. Bu arada Göztepe'de çay ocağını işleten Lise'den tanıdığım bir arkadaşımı buldum. Ocağın arkasında bir odası vardı, orda yatıp kalktım on beş gün. Daha sonra bir ay bir işçi arkadaşın evinde kaldım. Ocak ayı böyle geçti.

İzmir'de kaçacak yerim kalmamış, hareket alanım daralmıştı. Laborant Mustafa yakalandığında, o operasyonda da adım geçti, iyice aranır oldum. O sıralar Reha'nın anne ve babası şehir dışında bir akrabaların ya da çocuklarının yanına gitmişler. Bir süreliğine, ev geçici olarak boşalmıştı. Reha komşularına beni bir akrabalarının çocuğu olarak tanıttı. Anneleri gelinceye kadar eve göz kulak olmak için, orada kalacağımı söyledi. İzmir'de kaldığım son ev orası oldu.

Bunlar olup biterken Hayri Bökü, Zeki, Rennan Pekünlü, 2.Leninciler Konferansına, Londra'ya gittiler. Bu süreçte Emin yoldaşla görüşüyordum. Göztepe Stadi'nın yakınında ikinci görüşmemize gittiğimde, Emin yoldaş bana pelür kağıda yazılmış bir mesaj verdi. Mesaj bir

bantla kapatılmıştı. Mesajda yazılı olan günde Eminönü'nde verilen bir adreste olmam yazılıydı.

O gün tesadüfen Hayri ile karşılaştım. Demek ki tesadüfleri sadece aşk değil, arkadaşlık da seviyormuş! Aylardır görüşmüyorduk Hayri ile. "Akşam ne yapıyorsun?" dedi Hayri. "İstanbul'a gideceğim," dedim. Sanırım Konferansta alınan bir karar olduğu için, Hayri her şeyi biliyordu. "Ben de İstanbul'a gideceğim," dedi. O akşam için aynı otobüse ayrı ayrı bilet aldık. Gece saat 11'de Basmane'deki otobüs yazıhanesinde buluşmaya karar verdik.

Babamın sağdıcı vardı Hatay semtinde, onu buldum. Durumu anlattım. Annemi, babamı, kardeşimi İzmir'e getirmesini söyledim. Uzun süre, belki de bir daha hiç görüşemeyeceğimizi düşünüyordum. Vedalaşmak istedim onlarla. Babamın sağdıcının evinde buluştuk.

Anneme, "Bursa'da iş buldum, orada çalışacağım, sonra sen de yanıma gelirsin," dedim. Babama: "Baba ben uzak yerlere gideceğim, uzun süre haberleşemeyiz, beni merak etme, başıma kötü bir şey gelirse *Tercüman* gazetesi yazar, o gazeteyi takip et," dedim. Babam çok kötü oldu: "Gitmek zorunda mısın?" dedi. "Evet, baba," dedim.

Bu arada Turgutlu'da bir operasyon olmuş. Hüseyin Uyarağlar gözaltından çıkınca babası ile babama haber göndermiş. "Hüseyin sakın yakalanmasın, çok kötü olur," demiş. Babam bu yüzden gitmeme sıcak baktı. "Nereye gideceksen git oğlum. Nasıl yapacaksan yap, buralardan uzaklaş. Yeter ki sağ olduğunu bileyim," dedi.

Annem, babam ve kardeşimle, Basmane Tren Garı önünde vedalaştık. Sonra Hayri ile buluştum. İstanbul'a hareket ettik.

Aksaray'da bir otel'e yerleştik. Örgüt sorumlusu ile randevuya Hayri gitti. İkinci görüşmeden sonra bana Ali Bulut'u bulmamı söylediler. Ben onun yurtdışına çıkmış olduğunu sanıyordum. Bir kopukluk olmuş, Ali hâlâ İstanbul'daymış. Abisi Süleyman abinin evinde buldum onu.

Pasaport için fotoğraf çekildik. Ali'nin fotoğraflarını da örgüte ilettim. Hayri ile ayrıldık, o İstanbul'da kalacaktı. Başka bir otele geçtim. İki hafta İstanbul'da kaldım. Çingene vapurlarına binip, boğazı baştan sona gidip gelerek vakit geçiriyordum. Bekletilmemin nedeni sonra belli oldu. Yurt dışına çıkışları ikişer kişi halinde planlıyorlarmış. Benim Rennan Pekünlü ile birlikte çıkmam planlanmış. Ancak Rennan'ın yurtdışına çıkış planı son anda aksamış.

Memleketi terk edeceğim o günlerde, dostluğun, dayanışmanın eşsiz bir örneğini yaşadım. Bir gün galata köprüsünde yürüyordum. Arkamdan biri "Hüseyin! Hüseyin!" diye bağırıyordu. Umursamadım, birkaç adım daha attım, bu sefer "Demirdal!" diye bağırmaya başladı. Döndüm baktım, ortaokul ve liseden arkadaşım Metin Keçeli. "Oğlum sağır mı oldun, niye bakmıyorsun?" dedi. Sarıldık, öpüştük.

“Ne yapıyorsun buralarda?” dedi. “Hiç gezmeye geldim,” dedim. “Bana maval okuma. Ben her şeyi biliyorum, evinizin basıldığından, arandığından haberim var,” dedi. “Serseri serseri dolaşman tehlikeli, gel seni çok ilginç bir yere götüreceğim,” dedi. Avcılar tarafında bir atölyeye gittik. 12 Eylül faşizmi Atatürkçülüğü resmi ideolojisi yapmıştı. Bu yüzden Atatürk heykelleri çok revaçtaydı. Metin’in abisi Güzel Sanatlar Fakültesi’ndeydi. Bu atölyede Atatürk heykelleri ve büstleri üretiyorlarmış.

Metin’i atölyenin başına koymuşlar, görevi fırınların ısınısını kontrol etmekmiş. Onunla takılmaya başladım. Bir gün Metin’e bir telefon geldi. Akademiye bir Atatürk büstü götürmesini istediler. Metin, “hadi beraber gidelim,” dedi. Gittik. Akademinin önüne geldiğimde, “eyvah, niye geldim ben buraya!” diye söylendim. Çünkü kapıda kimlik yoklaması yapıyorlardı. Metin: “Hiçbir şey olmaz, tut sen büstün bir ucundan,” dedi. Akademiye girerken herkes hazır ol pozisyonundaydı.

Günlerim böyle ilginç olaylar yaşayarak geçiyordu. Yurt dışına çıkarılmayı bekliyordum. Örgüt Rennan gelmeyince, o sırada hazırda biri de olmayınca, yurtdışına yalnız çıkmama karar vermiş. “Hazırlan,” dediler. Metin’e veda etmeye gittim. Ayrılırken Metin gözlerimi yaşarttı. “Sen dardasın, ihtiyacın olacak, al şu parayı,” diyerek birikmiş tüm parasını bana verdi.

Metin’in bana gösterdiği dostluğu ve dayanışmayı hiç unutamam. Kimsenin kimseyi görmek istemediği,

herkesin köşesine çekildiği faşizm döneminde, o beni sokaklarda dolaşırken yakalanma tehlikesinden korumuş ve ayrılırken de elinde avucunda ne varsa bana vermişti. Metin’le dostluğumuz halen devam eder. O benim gönlümde eşsiz bir dosttur!

Örgütün hazırladığı çıkış işlemlerinde Hayri hep yanımdaydı. İşlerimi benim adıma o takip ediyordu. Hayri ile birlikte benim için Milano’ya tren bileti aldı. Oturduk yurtdışına çıkıştan önceki son sohbetimizi yaptık. Bende kaçış havası yoktu. Savaş devam ediyordu. Savaşa daha donanımlı ve daha bilinçli devam edebilmek için bir süreliğine yurtdışına, eğitime gidiyorum havasındaydım. Hayri nasihatlerde bulundu. “İngilizceyi öğren, ehliyet al, iyi araba kullanmayı öğren,” gibi talimatlar verdi. Kafamızda yurda döndüğümüzde yapılacak işler vardı. Hayri bu işler için donanmamı istiyordu.

Sirkeci garında buluştuk. Bana sahte pasaportumu ve biletimi verdi. Daha önce aynı yoldan gittiği için, bana yol hakkında bilgiler verdi. “Yugoslavya’dan İtalya’ya geçerken İtalyan polisine yakalanırsan, seni Yugoslavya polisine iade eder. Öyle bir durumda Yugoslav polisi ile anlaşıp, İtalya’ya dağ yolundan geçebilirsin. Ben öyle yaptım,” dedi.

Hayri ile vedalaştık. Trenin kalkmasına yarım saat vardı. Pasaporttaki kimlik bilgilerimi ezberlerken, TV’de haberler başladı. İlk haber Osman Karabulut ve diğer

Kasabalı *Devrimci Kurtuluş* grubundan arkadaşların yakalanma haberi idi.

Yıllar sonra Osman Karabulut'la konuştuğumda o gün Manisa Cezaevi'nde olduğunu söyledi. Haber filmi, 136 gün yani dört buçuk ay süren işkenceli bir sorgudan sonra çekilmiş. O sorgu sırasında yakın arkadaşı, *Devrimci Kurtuluş*'un önde gelen militanı Bedrettin Şırnak işkence ile öldürülmüş. Bir deri bir kemik kalmış.

Gitmeden önce ülkede yaşadığım son anı bu haber oldu.

Trene bindim. Hayri'nin tavsiyesine uyarak cam kenarına oturdum. İçim içime sığmıyordu.

Hiç görmediğim, neler yaşayacağımı bilmediğim yerlere doğru gidiyordum. Hayatımda yepyeni bir dönem başlıyordu.

İNGİLTERE: İLK SÜRGÜN YILLARIM

Geleceğe Yolculuk

Tren hareket etti. Geleceğe yolculuk başladı. Kompartmanda 5 Polonyalı ile birlikteyim. Onlar sohbet ediyorlar, ben cam kenarından dışarıyı seyrediyorum. Garip bir ruh hali içindeyim. Beynimde geçmiş yaşantıları terk etmenin hüznü ile gelecek hayatın heyecanı harmanlanmış durumda. Karla kaplı Trakya köyleri hüznümü daha arttırıyor.

Gece 12'ye doğru Kapıkule'ye vardık. Trenden indik. 15 kadar Türk dışarıda bekliyoruz. Polisler geniş bir odada çıkış işlemlerini yapıyorlar. Polislerden biri adımı seslenerek beni çağırdı. "Eyvah, yakalandık!" diye telaşlandım. Odaya girdim. "Gel bakalım Nazillili," dedi. Sahte pasaportu hazırlayan örgüt arkadaşlarım liseyi Nazilli'de okuduğumu bildikleri için, pasaporta Nazilli doğumlu yazmışlardı. Polisin yanına gittim, sorgu başladı:

-Sen Nazilli'nin neresindensin?

-Aşağı Nazilli'den.

-Aşağı Nazilli'nin neresinden?

-Sümer Mahallesinden. Orada Koca Hamam var, o hamamın karşısında oturuyorum.

-Yurtdışına niye çıkıyorsun?

-Dil öğrenmek için Londra'ya gidiyorum?

-Kimin yanına gidiyorsun?

-Ablam var Londra'da, onun yanına gidiyorum?

-Ben de Nazilliliyim. Sakın anarşi işlerine karışma.

"Anarşi ile işim olmaz memur bey," deyip dışarı çıktım. Polis beni sorguya çekerken, diğer taraftan arananlar listesine bakıyorlardı. Pasaport Aydın bölgesinden verilmiş gibi düzenlendiği için, o bölgede arananlar listesine baktıklarını fark ettim. Bu durumda pasaportum ve adım sahte olduğundan dolayı listelerde bulmaları mümkün değildi. Ancak fotoğrafımdan

bulmalarından korkuyordum. Çünkü poliste arananların fotoğraflarının olduğu bir kitapta resmim vardı.

Polis yanıtlarımı inandırıcı buldu herhalde, arananlar listesinden de sonuç çıkmayınca, pasaportu elime verdi. Bir diğer polis hemen elimden aldı: “Pasaportlar hep birlikte dağıtılacak,” dedi.

Dışarı çıktığımda, doğru bahçedeki su tulumbasına gittim. Başımı soğuk suyun altına soktum. Polis: “Hayrola, bu soğukta ne yapıyorsun böyle, üşüteceksin,” dedi. “Sobayı nasıl yakmışsınız öyle, sıcaktan bayılacaktım,” dedim. Hâlbuki pasaportumun sahte olduğu anlaşılabilecek diye heyecandan ateş basmıştı. Trene bindim. Başımdan aşağı suların aktığını gören Polonyalılar şaşkın şaşkın bakıyorlardı bana.

Pasaportlarımız verilmiş, tren Bulgaristan topraklarına geçiyordu. Ağır çekim bir film sahnesi gibi gerçekleşen bu geçiş sırasında çok hüznümlendim. Geçmiş ile gelecek arasındaki kopuş noktasındaydım sanki.

Bulgaristan polisi sahte pasaportlar konusunda çok tecrübe kazanmıştı. Daha önce Mehmet Tuna’nın başına gelenleri, Bulgar polisi tarafından Türkiye’ye geri gönderilmekten nasıl zorluklarla kurtulduğunu biliyordum. Bu nedenle tedirginliğim, heyecanım geçmiş değildi.

Bulgaristan sınırından geçtikten sonra vagonlardaki Türklerde bir kaynaşma başladı. Herkes birbirine para

soruyordu. Çorabımın içine sakladığım 500 dolarım vardı. Kaptırmamak için, tembihlendiğim üzere bende para yok dedim. İtalya kapısına geldiğimizde, İtalyanlar biz Türkleri asker gibi tek sıra dizdiler. Herkesin yanında ne kadar para olduğuna baktılar. Parası az olanı geri çevirdiler. Yanımdaki 500 dolar turist olarak İtalya'ya girmek için yeterli görüldü. Trieste kapısından İtalya'ya girdim. Trende Türkler arasındaki para sohbetinin ve alışverişin nedenini orada anladım. Giriş için yeterli para sağlamaya çalışıyorlardı.

Trieste'den Milano'ya vardık. Kaçak işçi olarak gelen Türkler de benimle birlikte orada indi. Onların Milano'da inme nedeni, gece 12'de Milano'dan Zürih'e giden trende pasaport kontrolü yapılmamasıymış. O trenle Zürih'e, oradan Almanya, Avusturya ve Fransa'ya geçiyorlarmış. Milano'da inince bavulları orta yere koyduk, etrafında halka oluşturup kapkaççılara karşı eşyalarımızı korumaya aldık.

Almanya'dan sınır dışı edilmiş bir Türk kuaförle tanıştım. Türkiye'ye gitmek istemediğinden, Avusturya'ya geçmeye çalışıyordu. Ondan yardım istedim, elimdeki adresteki pansiyona gitmek istediğimi söyledim. Bana bir taksi çevirdi. Taksiciye adresi verdi, beni oraya götürmesini tembihledi.

Pansiyona yerleştim. Yatağın üzerine oturdum, başka bir ülkeye, başka bir hayata geldiğimi o anda tüm çıplaklığı ile kavradım. Ertesi akşam İngiltere'den aradılar. Yanımda ne kadar para olduğunu sordular.

Türkiye’den gelen trenin saatini söylediler, “o saatte her gün Milano tren istasyonuna git, iki yoldaş gelecek, onları karşıla,” dediler. Gelecek olanların kim olduğunu söylemediler, sadece tanıdığım kişiler olduğunu söylediler.

Türkiye’den gelecek arkadaşlarımı beklerken sadece domates, ekmek yedim. Çünkü parayı harcama, İngiltere’ye girişte gerekli olacak demişlerdi. Yaklaşık 25 gün sadece domates ve ekmek yediğim için domates bende bir takıntı oldu, yıllar geçti hâlâ domates yiyemiyorum.

Bir gün yine meçhul yolcularımı beklerken, istasyondaki pizzacıdan bir dilim pizza aldım. Pizzacı para üstünü eksik verdi. İtiraz ettim, polis de geldi, ama dil bilmediğim için derdimi anlatamadım. Kenara çekildim. Bu arada birine daha aynı numarayı yaptı pizzacı. Adam Türkçe küfretti. Hemen yanına yaklaştım. “Türksün galiba, pizzacı bana da aynı numarayı yaptı,” dedim. “Gel o zaman polise gidelim, ben dil biliyorum,” dedi.

Polise gittik, paramızı aldık.

Günler sonra Türkçe konuşan birini bulunca çok sevindim. Günlerdir hiç konuşmadan yaşamaktan sıkılmıştım. Benim gibi konuşmayı seven bir insana verilecek en büyük ceza buydu. Adam Manisalıymış, hemşeri çıktık. Almanya’da cezaevinden çıkınca, sınır dışı edilmiş. Almanca bildiğinden Avusturya’ya gitmeye çalışıyormuş. Tüm günümü onunla geçirdim. Parka

gittik, imlere uzandık, elinde m zık çalar vardı, Orhan Gencebay dinledik. Bana çok iyi geldi.

25 gün sonra beklediğim yoldaşlar geldi. Ali Bulut ve Yasemin Aymergen'di gelenler. Yasemin İngilizce bildiği için, bilet işlerini kolay hallettik. Giriş daha kolay olur diye Luton havaalanına bilet aldık.

Londra'da Bir Kasabalı

Hayatımda ilk kez uçağa biniyordum. Yasemin havaalanında bir İngilizce emanet etti beni. Dil bilmediğimi, İngiltere'ye girişte bana yardımcı olmasını söyledi. Emanetim birinci ligde oynayan bir futbolcuymuş. Emanetine oldukça sadık davrandı. Giriş kapısında benim yanımdaydı. Polisler benim durumumu anlatmaya çalıştı. İşaretlerinden anladığım kadarıyla birlikte olduğumuzu söylüyordu. Polis onu dinlemedi.

Daha sonra tercümanlık etmesi için Kıbrıslı bir Türk buldular. Onun aracılığı ile dil okuluna gittiğimi söyledim. Yanımda 500 dolar olduğunu belirttim. Polis memuru pasaportuma giriş damgasını bastı. Beni karşılayacak olan arkadaş da kapının öbür tarafında beni izliyordu. Konuşmalardan anlamış, bana şu taraftan gel diye işaret ediyordu.

İsminin  mer olduğunu sonradan öğrendiğim arkadaş: "Hoş geldin yoldaş," dedi. Ömer sahte pasaport

işlemlerini organize eden teknik ekiptendi. Elimdeki sahte pasaportu aldı. “Bundan sonra senin adın Erdinç, seni bir eve bırakacağım, orada *İşçinin Sesi* matbaasında çalışan arkadaşlarla kalacaksın,” dedi. Daha sonra Parti’den yoldaşlar seninle ilişki kuracak dedi.

Eve girdiğimde Nihat diye bir arkadaş yemek yapıyordu. Daha sonra kapı çalındı bir arkadaş daha geldi. Baktım Turgutlulu Ali Hikmet abi. İkimiz de şaşırdık. Gizlilik kurallarını bozmak istemiyorduk. Ali Hikmet hiç tanıımıyormuş gibi: “İsim ne yoldaş?” dedi. “Erdinç,” dedim. Tanıştığımızı Nihat’a belli etmek istemiyorduk.

Tekrar kapı çalındı, bu kez yine Turgutlu’dan kıyı komşumuz Ali Rıza abi girdi içeri. Şok üstüne şok yaşıyordum. “Ne haber lan Hüseyin,” dedi. Ali Rıza abi matbaada çalışmıyor, belediyede danışmanlık yapıyormuş. Aynı zamanda *İngiltere Türkiyeli İlericiler Birliği (İTİB)* başkanymış. Onun arkasından tanımadığım bir kişi daha geldi. Evde beş kişi olduk. Kasabalılar arasına düşmekten çok mutlu olmuştum. Her ikisinin de Turgutlu’da yaşarken devrimci hareketle bir ilişkileri yoktu. Onları *İşçinin Sesi* üyesi olarak görünce çok şaşırdım. İngiltere’de *İTİB* aracılığıyla örgütlenmişler.10 gün orada bekledim,10 gün içinde bir kez dışarı çıktım. İzmir’den tanıdığım Hikmet Esen’le birahane oturduk sohbet ettik.

Ne olacağım, nerede çalışacağım, nerede yaşayacağım belli değildi. 10 gün sonra bir arabayla

İşçinin Sesi matbaasına gittim. İlk kez örgütümle tanıştım. Matbaada Yürükoğlu, Süleyman Sakallı, Matbaa sorumlusu Bedri Aydemir ve Haluk Yurtsever ile tanıştım. Yürükoğlu ve Süleyman Sakallı beni bir odaya aldılar. Yürükoğlu:” Erdinç yoldaş, burada herkes kendi geçimini kendi sağlar. Partiden bir şey bekleme,” dedi. Cebinden 5 pound çıkardı; “Partinin sana verip vereceği bu kadardır, seni bir eve yerleştireceğiz, yarından itibaren kendine bir iş ara,” dedi. *İşçinin Sesi* gazetesinde Kıbrıs konusunda yazı yazan asıl adı Mustafa Ekmekçi olan Yıldırım Gırneli’ye bağlı olarak çalışacağımı söylediler.

Serhan adlı Kıbrıslı bir arkadaşın tek odalı öğrenci evine yerleştim. Serhan, *İşçinin Sesi* dergisini Türkiye’ye sokan Kıbrıslı bir öğrenciydi. Parti tarafından *İngiltere Türkiyeli Öğrenciler Federasyonunda* (İTÖF’ de) görevlendirildim. Mustafa Ekmekçi, Tümer ve ben *TKP (İS)* İngiltere örgütünün gençlik komitesini oluşturduk. *İTÖF* var, Parti Gençlik Komitesi var, ama ortada gençlik yoktu.

İTÖF Kongresi yapıldı. Yıldırım Gırneli (Mustafa Ekmekçi) başkan, ben sekreter, Tümer de sayman oldu. *TKP (İS)*’nin İngiltere Gençlik Komitesi olarak legalde *İTÖF* yönetimini oluşturmuş olduk. Zaten ortada başka kimse yoktu. *İTÖF* Kongresi, *İTİB*’de çalışanların genç olanlarından 10-15 kişiyle toplanmıştı.

Örgüt önemli militanlarını Türkiye’ye gönderdiği için zayıflamaya başlamıştı. Yine de İngiltere’de en güçlü Türkiyeli örgütlenmeydi. Onun dışında sadece Sarp

Kuray'ın liderliğini yaptığı *Partizan Yolu* grubu vardı Londra'da.

Partizan Yolu'nun örgütlenmesi de *İşçinin Sesi*'ne dayanıyordu. *İşçinin Sesi*'nin Türkiye örgütlenmesi için Türkiye'ye ilk gidenlerden Süleyman Sakallı'nın kayın biraderi Ali Ertan, Sarp Kuray ile ilişkiye girmiş. Sarp Kuray'ı *İşçinin Sesi*'ne kazandırmaya çalışırken, kendisi *Partizan Yolu*'na yaklaşmış. İngiltere'ye döndüğünde *İşçinin Sesi* içinde *Partizan Yolu*'nun propagandasını yapmaya başlamış ve örgütten atılmış. İngiltere'nin öğrenci dernekleri federasyonu başkanı da Alaattin adında bir Türk öğrenciydi. Alaattin de *İşçinin Sesi*'nden ayrılıp *Partizan Yolu*'na geçmiş. Böylece *Partizan Yolu*, İngiltere'de ikinci Türkiyeli örgüt olarak çalışmalara başlamış.

Partizan Yolu, *İşçinin Sesi*'nin örgütsel işleyişinden memnun olmayan, bu nedenle *İşçinin Sesi* tarafından bir kenara atılan insanları kucaklayarak büyümeye başlamıştı.

Proleter Hüseyin

Bir ay iş aradım. Karşıma hep dil sorunu çıkıyor, iş bulamıyordum. Benim gibi Türkiye'den gelen kadrolar genellikle konfeksiyon işinde çalışıyorlardı. Çünkü o işyerleri genellikle Kıbrıslı Türklere ya da Türkiyeli Türklere aitti. Dil sorunu böyle aşılıyordu. Bir de bizler İngiltere'de kaçak durumdaydık. *İşçinin Sesi*

pasaportlarımızı almış, bize bir kimlik vermemiştir. Sahte kimliğimiz bile yoktu. Her an polis tarafından yakalanma tehlikesi altındaydık. Bu yüzden ucuz işgücüyüydük. Türkiyeli ve Kıbrıslı fabrika sahipleri bizim gibilerin durumundan yararlanıyordu. Ben de konfeksiyon atölyelerini dolaşmaya başladım.

Örgüt olarak sahiplenilmiyor, iş bulmam için bana yol gösterilmiyordu. Kişisel olarak da hiç kimse iş bulmamı dert etmiyordu. İngiltere'ye gelirken yanımda getirdiğim 500 doları Partiye teslim etmiştim. Beş parasız kaldım diyemezdim, çünkü Yürükoğlu'nun temsili olarak verdiği 5 poundum vardı! Sabah *İTİB*'e gidiyor, orada üyelerden birine, "vaktin varsa benimle iş aramaya gelir misin?" diye rica ediyordum. İş aramaya gidecek param yoktu. Bu yüzden insanlara benimle iş aramaya gelir misin demekte bile zorlanıyordum.

Serhan ile kalıyordum. Odada tek kişilik bir yatak vardı, sırt sırta verip yatıyorduk. Aynı binanın üst katında Mustafa Çerkes diye bir arkadaş kalıyordu. Mustafa, beyaz eşya ticareti yapan Lefkoşalı varlıklı bir ailenin çocuğuydu. Tertemiz, pırlanta gibi bir arkadaştı. Yine de hafta sonları garsonluk yapıyordu. Serhan da yoksul sayılmazdı, babası Kıbrıs'ta avukatlık yapıyordu. Babası yetecek kadar para gönderiyordu. Ancak ben iş bulamadığım için evin masraflarına ortak olamıyordum. Serhan iki kişilik harcama yapmak zorunda kalıyordu. Serhan'ın şikâyetçi olduğunu duymadım, böyle bir şey sezdirmedi. Ancak yük olduğum için, ben rahatsızdım.

Mustafa bir gün bana, “hadi gezmeye gidelim,” dedi. Param olmadığını biliyordu. Londra’nın merkezini gezdirdi, hayatımda ilk kez Kentucky Chicken’da soslu tavuk yedim. Bir ay geçti, hâlâ iş bulamamıştım. O sırada Ankara’dan Halil Koyutürk adlı bir arkadaş geldi. Cezaevinden çıkmıştı, legal pasaportla geldi. *TKP (İS)* Eşgüdüm Komitesinden Ankaralı Tahir Albayrak, Halil hakkında şüphe uyandıracak bilgiler vermiş Parti yönetimine. O da sahipsizdi. Beraber iş aramaya başladık.

Yine bir sabah *İTİB*’de oturuyordum. Niğdeli bir Türk, “bizim kıyımızda bir bina yıkılacak, işçi arıyorlar,” dedi. Halil’le birlikte, kalktık gittik. Binanın sahibi Kaptan ve Gündüz isimli Karşıyakalı iki kardeşti. Daha sonra Kaptan’ın Akdeniz’de batırılan eroin yüklü “Kısmetim-1” gemisi işinin içinde olduğunu öğrendim. Yani patronumuz mafya idi. Bina çok eski bir binaydı. Dış cephe kalacak, iç duvarlar olduğu gibi yıkılacaktı. Yevmiye usulü çalışıyorduk. Kaçak olduğumuzu bildikleri için ücretimiz yarı yarıya düşüktü. Bir de o sokaktaki Bursalı vatandaşın kebabçı dükkânında öğle yemeği yiyiyorduk. Bir ay içinde binayı yıktık. Toz içinde, başımıza poşu bağlıyor, don atlet çalışıyorduk. İngiltere’deki işçilik hayatım inşaat işçisi olarak başlamış oldu.

Bir gün sohbet ederken Gündüz: “Baban ne iş yapıyor,” diye sordu. “Babam tornacı, torna-kaynak

atölyesi var,” dedim. “Nerelisin?” dedi. “Turgutluluyum,” dedim. Halil’in babasını sordu: “Ankaralılar, bildiğim kadarıyla astsubay emeklisi,” dedim. Güldü, meğer Gündüz aynı soruyu Halil’e de sormuş. Halil babasının asker olduğunu söylemiş. Rütbesini sorunca da, “rütbesini bilmiyorum, ama omzunda çok yıldız vardı,” demiş.

O sırada Halil geldi. Gündüz: “Gel lan buraya, general çocuğu,” dedi. Halil bana bozuldu. “Oğlum ne bileyim senin böyle söylediğini,” dedim. Halil, “yüksekten atarsam, çekinirler, belki ücretimize zam yaparlar diye düşündüm,” dedi.

Bir ay sonra yıkım işi bitti. Piyasaya girdikten sonra işin arkası geliyordu. Hemen yemek yediğimiz kebabçıda bulaşıkçı olarak çalışmaya başladım. Gece yarısına kadar çalışıyor, sabah *İTÖF*’de arkadaşlarla buluşuyor, Tümer’in kırık dökük arabasıyla İngiltere’nin değişik şehirlerine örgütlenme çalışmalarına gidiyorduk. Tümer “arkadaşlar bu araba suyla çalışmıyor,” dedikçe, bulaşıktan kazandığımı benzine yatırıyordum. Akşamüzeri saat altıda Londra’ya dönüyor, bulaşıkçılığa başlıyordum.

Haftada bir gün, Pazar günleri izinliydim. O gün *İTİB*’de yapılan genel üye toplantısına katılıyordum. O toplantılardan birinde Mehmet Tuna ile karşılaştım. 12 Eylül’den sonra ilk kez görüşüyorduk. Çok sevindim.

Mehmet Tuna da sevindi. O günlerde İzmir’li bir yoldaşımızın çocuğu oldu diye konuşuluyordu. Meğer Handan ve Tuna’nın bir oğlu olmuş ve adını İnanç koymuşlar.

Bir gün baktım Ali Bulut bizim yıktığımız binanın yerine yapılan Pizzacı’da çalışmaya başlamış. Onunla da görüşmeye başladım. İzmir grubu bir araya gelmiştik.

Daha önce Cüneyt’le ilginç bir şekilde karşılaşmıştım. Bir gün *İTİB* Lokalinde otururken alt kattan tanıdık bir ses geliyordu. İndim baktım, Cüneyt Yurtsever bilardo oynuyor. Kucaklaştık. Sohbeteye başladık. O gün anlatmadı, ama daha sonra öğrendim ki, Cüneyt’in örgütle sorunları başlamış o dönemde. Cüneyt’i *İTİB*’den alıp, ayrı bir binada çalışan *Londra İşçi Birliği*’ne vermişler.

Geceleri bulaşıkçılık, gündüzleri örgütlenme gezileri derken, bir deri bir kemik kaldım. Baktım bu tempoyla gidemeyeceğim, başka bir iş aramaya başladım. Cüneyt, Deniz Musabali ve Ankara ekibinden Burhan Şölen’in eşi Günnur ile bir konfeksiyon atölyesine ütücü olarak girdik. Cüneyt ile ben giysilerin dikiş yerlerini açıyorduk ütüyle. Deniz ile Günnur da overlokçuluk yapacaklardı. Ancak arkadaşlar kısa süre sonra ayrıldılar işten, işyerinde yalnız ben kaldım. Sonra Halil Koyutürk de benim yanıma geldi.

İş yerinde giderek terfi etmeye başladım. Üretimi tamamlanmış kadın giysilerinin gidecekleri yerlere göre ayrıldığı paket servisinin sorumlusu oldum. Emrimde 6 kadar işçi vardı. Bunlardan biri, genç bir Kıbrıslı Türk her

iş verişimde bana İngilizce bir şeyler söylüyordu. Baktım küfrediyor, ben de aynısını sana demek için “same me you,” diyordum. Ama olmuyordu, benim gibi her türlü küfrü bilen biri, bu küfürlerin altında kalmamalıydı. Ona yanıt vermek için İngilizce bütün küfürleri öğrendim. Bu yüzden İngilizce olarak bildiğim tek şey küfürdür.

İş yerinde kariyerim yükselmeye devam ediyordu. Kesim bölümüne geçtim. Orada da başarılıydım. Ustabaşı sen kendini büyük kesimhaneye hazırla diyordu. Maddi durumum da düzelmişti. İngiltere’de kaldığım sürece o konfeksiyon atölyesinde çalıştım.

Halil de benimle çalışıyordu. İş yerinde Mehmet adlı bir Kıbrıslı ustabaşı vardı. Bizim Türkiye’den kaçak geldiğimizi anlamıştı. Kendinin Kıbrıslı mücahit olduğunu söylüyor, bize laf atıyordu. Her idam gerçekleştiğinde yanımıza geliyor, “sallandırıcaksın, asacaksın, keseceksin bu anarşistleri,” diyordu.

Halil ile bu faşiste bir ders vermeye karar verdik. Kıbrıs Türkçesinde “koçum” kelimesinin bizdekinin tam aksine, “boynuzlanmış erkek” anlamına geldiğini öğrenmiştik. Mehmet’in aynı iş yerinde çalışan eşi hakkında kendisinin de bildiği dedikodular çok yaygındı. Bir gün çay molasında yine yanımıza geldi Mehmet. Halil: “Koçum Mehmet,” dedi durduk yerde. Mehmet Usta: “Koçum deme bana,” diye diklendi. Halil: “Koçum Mehmet, sen Nihat Erim’i bilir misin?” dedi. “Bilirim,” dedi Mehmet. “Allah rahmet eylesin şimdi selvinin altında yatıyor,” dedi Halil.

Ertesi gün Mehmet'in tavrı tam tersine döndü. Bizi el üstünde tutmaya başladı. Bize kahve servisi yapmaya başladı. Halil'in, Nihat Erimi hatırlatması korkutmuştu onu. Halil yine onun yanından geçerken fısıldar gibi, "koçum Mehmet," diyerek kızdırmaya devam ediyordu. Mehmet Usta bir gün bana geldi: "Erdoğan her şey iyi güzel, sizi seviyorum, ama şu koçum lafını kaldırın artık," dedi. Ben de: "Peki, Mehmet Usta," dedim. Barış yaptık.

Parti İçi Sorunlar

Mehmet Tuna yakınımızda bir konfeksiyon atölyesinde çalışıyordu. O da birçok arkadaşımız gibi ütüculük yapıyordu. Mehmet Tıp Fakültesi mezunuydu, ama kaçak durumda olduğumuzdan diplomalarımız işe yaramıyordu. Tuna örgütsel olarak *İşçinin Sesi*'nin yayın kurulunda çalışıyordu. Her öğle yemeğinde bir araya gelip, sorunlarımızı konuşmaya başladık. Ben örgütsel sorunlardan yakınıyordum. Mehmet de aynı sorunları yaşadığını anlatıyordu.

1981'i 1982'ye bağlayan yılbaşı gecesi *İşçinin Sesi* kendi yoldaşlarını eğlenmek için bir araya toplamıştı. O günlerde belim tutulmuş, evde yatıyordum. Tümer'in arabasıyla, koltuk değnekleriyle gittim eğlenceye. Eğlencenin orta yerinde Mehmet Tuna'yı ayrı bir odaya çağırdılar. *İşçinin Sesi*'nin üst düzey yönetimi bir masada toplanmıştı. Mehmet Tuna'yı karşılarına oturttilar. Oda sorgu odası şeklinde düzenlenmişti. Mehmet o yılbaşı

gecesi sorgulanacaktı. Yürükoğlu, Mehmet'in memnuniyetsiz halinden, asık suratından rahatsızdı. Yürükoğlu diğer merkez yöneticilerinin önünde Mehmet'i "Türkiye'ye geri yollamakla" tehdit etti. Tuna'nın gözünü korkutup teslim almak istiyorlardı. Mehmet, "Türkiye'ye geri gönderilmesini" kabul etti. Türkiye'de başına ne gelirse gelsin, yoldaş diye karşısında oturanların yaptığı psikolojik zulümden daha kötü olamazdı. İşte, R. Yürükoğlu'nun böyle yöntemleri vardı. Yoldaşlarını "Türkiye'deki faşist yönetime teslim etmekle" tehdit edecek kadar yoldaşlığa sığmayan yöntemlerdi bunlar!

Sorgulamada bulunan diğer merkez yöneticileri R. Yürükoğlu'nun bu tutumuna sessiz kaldılar. Ağızlarını açıp, "yapılan bu tehdit yoldaşlığa sığmaz" diyemediler.

Türkiye'den gelen gençlik ekibini örgütsel olarak bana bağlamışlardı. Ali Bulut, Halil ve Ahmet adlı bir yoldaşın Parti sekreteriydim. Mehmet'le konuştukça ben dayanamadım, küfürle karışık örgütten memnun olmadığımı dillendirdim. Meğer Mehmet Tuna, Ali Bulut'la da konuşmuş. Ali parti disiplini gereği benden habersiz bir şey konuşmak istememiş. Ben çıkışı yapınca her şey ortaya dökülmeye başladı. Anladım ki, Türkiye'den gelenlerin hepsi aynı sorunları yaşıyordu. O öğle yemekleri sohbetlerimiz aslında ileride ortaya koyacağımız Parti içi muhalefetin temellerinin atıldığı konuşmalardı.

Sorunların başında Nihat Akseymen'in (R.Yürükoğlu'nun) mutlak otoritesi geliyordu. Kimse eleştiremiyor, karşı çıkamıyordu ona. Eleştirenler, aykırı ses çıkaranlar izole ediliyordu. *İşçinin Sesi* kadrolarını değirmen gibi öğütüyor, limon gibi sıkıp bir kenara atıyordu. Faal olan üye sayısından çok örgüte küsmüş, bir kenara çekilmiş üye vardı. Bunun nedeni ideolojik değil, parti işleyişindeki yanlışlıklardı.

Biz Türkiye'den gelen kadrolar gördüklerimiz karşısında şok olmuştuk. Yürükoğlu başka konuşuyor, başka yönetim tarzı güdüyordu. TKP içindeki mücadelesinde hep açık tartışma isteyen, "açıklık açtığı yarayı iyileştiren kılıçtır," diyen Yürükoğlu, kimseye eleştiri hakkı tanımıyordu.

TKP (İS) yönetsel açıdan koyu bir Stalinci partiydi. Örneğin çok şaşırdığım bir uygulama vardı toplantılarda. Herkes toplantıya üç enformasyon getirmek zorundaydı. Belki uygulama başlangıçta dışa dönüktü. Her üyenin çalıştığı, yaşadığı alanla ilgili bilgiler toplamasına yarıyordu. Ancak bu uygulama yozlaşmış, içe dönük çalışmaya başlamıştı. Gördüğüme göre üyeler birbirleri hakkında bilgi, dedikodu taşımaya başlamıştı. Bu tür uygulamalar Partiyi zayıflatmış, bürokratik bir örgüt yapısı oluşmuştu.

Memnuniyetsizler Muhalefeti

Türkiye'den gelen yaklaşık 20 kişiden 15 kişi, bir de İngiltere'de yaşayan Ahmet adlı arkadaşıyla 16 kişiden

oluşan muhalif bir grup olduk. Muhalefet ideolojik nitelikli bir muhalefet değildi. Ortak noktamız memnuniyetsizlikti. Parti işleyişinden, Yürükoğlu'nun davranışlarından, sahipsiz bırakılışımızdan memnun değildik. Bizimle yani Türkiye'den kaçak gelenlerle, İngiltere'de yaşayanlar arasındaki ayrımcılıktan rahatsızdık. Partide yoldaşça ilişki yoktu.

Siyasi mültecilik için başvurumuzun engellenmesinden, kimliksiz bırakılışımızdan şikâyetçiydik. Kimliksiz elimiz kolumuz bağlıydı. Dil kursuna gidemiyorduk. Yaşadığımız yere adapte olmamız için hiçbir yardım alamıyorduk partiden. Doktora bile gidemiyorduk. Yürükoğlu bu tavrı ile bizleri köle olarak, kendine bağlı tutuyordu.

Sınırdan aldığımız altı aylık vize ile kalıyorduk İngiltere'de. Vizelerimizin süresi dolduğunda tamamen kaçak duruma düştük.

Cüneyt, ben ve bir sorumlu ile ayrı ayrı uçaklarla Milano'ya gittik. Orada üç dört gün kaldık. O süre içinde ne olduğunu bilmediğimiz çantalarda getirdiğimiz evraklarla bize yeni pasaportlar yapıldı. Muhammed olarak çıktığım Londra'dan, Ahmet olarak geri dönüyordum. İngiltere'ye girişte yine dil sorunu yaşadım. Bize ne kadar kalacağımız sorulduğunda "İngilizce altı ay deyin," dediler. Pasaport kontrolü yapan polis sorduğunda ben "six month," dedim. Polis: "Twelve Month," dedi. Ben itiraz ettim, ama polis dinlemedi, başını salladı. Kapıdan geçtiğimde arkadaşlar dalga

geçmeye başladılar, “sana en yükseğini, 12 aylık vize verdi, sen itiraz ediyorsun,” diye alay konusu oldum.

Muhalefet olarak ortak davranıyorduk, akşamları bir evde toplanmaya başladık. Ancak aramızda örgütsel bir birlik yoktu. Yani onların dediği gibi hizip değildik. Parti içi hiziplerin bir ideolojik görüşü, örgütsel yapısı olur. Bizde öyle bir yapı yoktu. Kişisel çıkarları nedeniyle bile bize katılanlar vardı. Ortak tek noktamız Yürükoğlu’nun otoritesinden, baskıcı tutumundan, bizi aşağılayan davranışlarından kurtulmaktı.

Biz hizip olmasak da Parti yönetimi bizi hizip olarak değerlendiriyordu. Aynı *TKP*’de yaşadığımız gibi, hizipçilik bahanesiyle muhalif grubu dağıtmak için harekete geçtiler. İlk yöntem kariyer vermek şeklinde oldu. Beni ve Cüneyt’i İngiltere Yöre Komitesine aldılar. Bölge sekreterimiz Ömer yoldaştı. Mustafa Ekmekçi ve adını hatırlamadığım bir yoldaş daha vardı komitede. Bana gençlikten sorumlu sekreterlik görevi verdiler. Bana bağlı gençlik komitesinde Ali Bulut, Halil Koyutürk ve Ahmet adlı İngiltere’de yaşayan yoldaş vardı.

Bu Parti Gençlik Komitesi aynı zamanda *İTÖF*’ün yönetimini oluşturunuyordu. *İTÖF* olarak *İTİB* binasından ayrılıp ayrı bir daire tutmuştuk. Dairede üç oda vardı. Bu odalarda Halil Ahmet ve ben kalıyorduk. Bunun karşılığında derneğin kirasını biz ödüyorduk.

Yöre Komitesi ve Gençlik Komitesi’nde ben ve Cüneyt muhalif üyelerdik. Yani Yürükoğlu’nun planı tutmamıştı. Bu yapıyı dağıtmak amacıyla bir Cumartesi

günü, Politbürodan Yürükoğlu, Emine Engin ve Süleyman Sakallı'nın bizi ziyarete geleceği söylendi. Biz yemek hazırlığı yaparken Süleyman Sakallı geldi. *Filistin Kurtuluş Örgütü'nün (FKÖ)* toplantısına giden 7-8 kişilik *İşçinin Sesi* grubuna, daha kalabalık olan *Partizan Yolu* grubunun saldıracağı ihbarını almışlar, bizim oraya gitmemiz gerektiğini söyledi.

Partizan Yolu ile aramızda uzun süredir gerginlik vardı. *İşçinin Sesi*, *Dev-Sol* ve *Partizan Yolu*'nu polis örgütü olarak ilan etmişti. Muhalif grup olarak karşı çıktığımız bir tavır da buydu. Eğer böyle bir düşünceniz varsa bunu devrimci kamuoyu karşısında kanıtlamak zorundasınız diyorduk.

Her ne kadar muhalif olsak da parti üyesi olduğumuzdan dört kişi kalktık gittik. Toplantıdan *Partizan Yolu* üyeleri önce çıktı. Arkasından da önlerinde ben olmak üzere bizim grup çıkmaya başladık. Kapıda *İngiltere Öğrenci Dernekleri* başkanı Alaattin ile yüz yüze geldik, karşılıklı küfürleşmeye başladık. Kavganın başlayacağı belli olmuştu. Alaattin siyah kuşak karateciydi. Ondan atik davranıp ilk hareketi yapmak zorundaydım. Boyu benden uzun olmasına karşın, zıplayarak yüzüne kafa attım. Burnu kırıldı, kanamaya başladı. İlk hareketi yapmanın avantajı ile onları dağıttık. Araya FKÖ üyeleri girdi. Kavga bitti.

Ertesi gün Pazar toplantısı vardı. Toplantıya olağanüstü bir ilgi vardı. Üyeler tam kadro toplantıdaydı. Örgütten kopmuş, uzak duran üyeler bile gelmişti.

Yürükoğlu güvenliğini arttırmış bir şekilde geldi toplantıya. Toplantıda örnek bir partili ilan edildim. Yürükoğlu'dan övgüler aldım.

Kavgaya katılmam muhalif grup içinde hiç hoş karşılanmadı. Mehmet Tuna'dan, hâlâ çok net hatırladığım sıkı bir eleştiri aldım. "Hadi gittin, kavgaya niye öncülük yaptın," diyordu. Bilinçli bir şekilde önde gitmediğimi, salona en son girdiğim için çıkarken grubun en önüne düştüğümü, olayın tamamen kendiliğinden geliştiğini anlattım onlara.

Yürükoğlu'nun Muhalefetle Hesaplaşması

Kariyer dağıtarak muhalif gurubu bölme çabaları sonuç vermemişti. Muhalefet tırmanmaya devam ediyordu. Özellikle Mehmet Tuna'nın çabaları ile grup ideolojik bir yön arayışına da girmişti. O sıralar Yürükoğlu *Yaşayan Sosyalizm* adlı kitabı yayımlanmıştı. Yürükoğlu o kitabında Sovyetler Birliğini ve Stalin'i eleştirmeye başlamıştı. Biz Yürükoğlu'nun o görüşlerine karşı çıkıyorduk. Sovyetler Birliğinin hâlâ sosyalist ülke olduğunu ve devrimci merkez olduğunu savunuyorduk. Stalin'in açıktan eleştirisine karşı çıkıyorduk. Stalin'in yanlısları olsa da emperyalistlere koz vermemek gerektiğini savunuyorduk. Şimdi geriye dönüp baktığımda aslında ideolojik olarak Yürükoğlu'ndan

daha geri bir konumda olduğumuzu teslim etmek gerekiyor.

Ayrıca faşizm, faşizmin ihraç edilmesi (Kıbrıs özelinde) ve komünist parti normlarında da tartışmalar yapıyorduk. Bu sırada *TKP* merkezi, politbüro üyesi Aydan Bulutlugil ve diğer yöneticiler yakalandığında, tüm parti dokümanlarını polise verdikleri için görevleri nin askıya alındığını duyurmuştu. Yürükoğlu bu kararı eleştiriyor, partiden atılmaları gerektiğini savunuyordu. Aslında *TKP* merkezinin sorununun Yürükoğlu'nu ilgilendirmemesi gerektiği düşünülebilir. Ancak Yürükoğlu bu tavrı ile kendi kadrolarına gözdağı veriyordu.

Yürükoğlu kendi partisi söz konusu olunca bu konuda da yan çizdi. *TKP (İS)*Türkiye örgütü Avşa adasında bir konferans toplamış. Türkiye sorumlusu Hikmet Esen ile İstanbul sorumlusu Hayri Bökü'nün bir pastanedeki görüşmesini polis basmış. O sırada Hikmet Esen'in üzerinde yapılan konferansın mikrofilmlere yüklenmiş belgeleri varmış. Hikmet Esen bu belgeleri Londra'ya götürecekti. Gitmeden önce İstanbul sorumlusu Hayri ile randevulaşmışlar. Baskın yiyince bu bilgiler polisin eline geçmiş. Yürükoğlu bu olayda Hikmet'i aklıyor, Hayri'yi sorumlu tutuyordu.

Ben Hayri'ye güveniyordum, ama bilgim olmadığından bir şey söyleyemiyordum. Sonunda dayanamadım avukatım İbrahim İncial'dan benim

-

hakkımdaki tüm polis belgelerini göndermesini istedim. Babam gidip İbrahim'den belgelerin fotokopilerini aldı. Asker arkadaşı Kemal amcanın İstanbul-Zürih arasında çalışan otobüsü ile evrakları yurt dışına çıkardı. Evraklar Zürih'ten Almanya'daki amcama, oradan da bana ulaştı. Gelen evraklar arasında Hayri ile bağlantım nedeniyle, Hayri'nin ve eşinin İstanbul'daki olayla ilgili ifadeleri de çıktı. O ifadelerde ve tutanaklarda söz konusu belgelerin Hayri'nin üzerinde yakalandığına dair bir bilgi yoktu. İçim rahatlamıştı.

Yürükoğlu kökten bir çözüme gitme kararı aldı. Muhalefeti, politbüro ile toplantı yapmaya çağırdı. *İşçinin Sesi* redaksiyon salonunda toplandık. Biz 15 kişiydik. Karşımızda ise bir masada sıralanmış beş politbüro üyesi vardı. Bunlar Yürükoğlu, Emine Engin, Süleyman Sakallı, Bedri Aydemir ve Haluk Yurtsever'di.

Biz toplantıda tutanak tutulmasını ve sonunda bir nüshasının bize verilmesini talep ettik. Yürükoğlu: "Tutanak tutmaya gerek yok, konuşulanları kasete alacağız, bir kopyasını size vereceğiz," dedi.

Yürükoğlu'nun sunumu ile başlayan toplantı, verilen aralarla birlikte 16 saat sürdü. Bizim en büyük talebimiz açık tartışmaydı. Parti içi sorunların yayın organında tartışılmasını istedik. Kabul etmediler. Yürükoğlu *TKP* içinde sorunlar yaşarken savunduğu açık tartışma görüşüne şimdi karşı çıkar hale gelmişti.

Toplantıda en derli toplu konuşmayı Mehmet Tuna yaptı. Yaşadığımız sorunları, sahipsiz bırakılışımızı, siyasi mülteci hakkımızın engellenmesini, partideki otoriter yapıyı, bizlere karşı uygulanan ikinci sınıf üye muamelesini ve ideolojik ayrılıklarını anlattı.

Ben içimde yara olan Hayri'ye çamur atılması sorununu gündeme getirdim. "Parti belgelerinin polisin eline geçmesinden, Hayri değil Türkiye sorumlusu Hikmet sorumludur," dedim. Yürükoğlu kabul etmedi: "Senin bilmediğin şeyler var, ben Parti sekreteri olarak ne diyorsam odur," dedi. "Bizim de Türkiye ile bağlantılarımız var, söylediklerimin kesin doğru olduğunu kanıtla yabilirim," dedim.

Burhan Şölen söz aldı. "Ben adamı duvara mıhlardım," diye bitirdi sözünü. Yürükoğlu'nun gözleri fal taşı gibi açıldı. "Ne oluyor yoldaş, sakın ol!" dedi. Söz alan herkes asıp kesiyordu.

Haluk Yurtsever söz aldı. Muhalefeti eleştirdi, Yürükoğlu'nun yanında tutum aldı. Yaptığımızın hizipçilik olduğunu, doğru bulmadığını söyledi. (Yeri gelmişken söyleyeyim; bizim *İşçinin Sesi'*nden ayrılmamızdan bir süre sonra Yürükoğlu'nun baskılarına, örgütsel komplolarına karşı kendisi de tavır almak zorunda kalacak, o da *İşçinin Sesi'*nden kopacaktı.)

Toplantıdan bir sonuç çıkmadı. Yürükoğlu son olarak: "Alın örgütü siz yönetin, ama yayınları, matbaayı bana bırakın," dedi. Yürükoğlu davulu bizim

omuzlarımıza asıp, tokmağı kendi elinden tutmak istiyordu. Yük haline gelen örgüt sorumluluğundan kurtulmak istiyordu. Kabul etmedik. Artık Yürükoğlu ile birlikte çalışamayacağımız belli olmuştu. Parti suçlusu ilan edilmiştik, parti görevlerimizden alındık. Yoldaşlık bitmişti, “geçici yol arkadaşları” sıfatına layık görüldük. Ama hâlâ parti üyesiydik. İngiltereli üyeler bize hain demeye başladı. Mesela Yusuf Zamir’le karşılaştık. Selam vermedi.

Mustafa Ekmekçi bana bağlı olarak çalışan Yaşar adlı bir arkadaşı doldurmuş, benim üzerime gönderdi. Yaşar’la bir parkta konuştuk. Yaşar bizi hain olarak suçluyordu. Yaşar’a: “Bak Yaşar, biz hain değiliz, Yürükoğlu da bildiğin Yürükoğlu değil,” dedim. Yaşar’la yıllar sonra Tuna’nın oğlu İnanç’ın düğününde karşılaştık. Yaşar: “Hüseyin sen haklıymışsın, o gün parkta söylediklerin doğru çıktı, aynı şeyler benim başıma gelince anladım,” dedi.

Kendi içimizde birlik olamadık. Üçe bölündük. İki grup Londra’da kalmak istemiyordu. Farklı zamanlarda farklı şekillerde Londra’yı terk ettik. İlk grup Burhan Şölen, eşi ve oğlu Baran ile Cüneyt Yurtsever ve Deniz’den oluşuyordu. Onlar İsveç’e gitmek istediklerini söylediler. Partili olarak ve parti çalışması yapmak için İsveç’e gönderildiler. Burhan Şölen’in Eşgüdüm Komitesi üyeliği devam ediyordu.

İkinci grupta Tahir Albayrak, Yasemin Aymergen, Halil Koyutürk, Ahmet, Kemal Yılmaz ve eşi Emel ile oğlu Ali'den oluşan 7 kişi vardı. Bu gruptaki arkadaşlar parti ile bağlarını kopardılar, İsveç'e gidip siyasi mülteci olarak başvuracaklarını söylediler. Yürükoğlu bu noktada sorumlu davrandı, partiden ayrılmalarına rağmen bu arkadaşların İsveç'e gitmelerini sağladı.

En son grupta Mehmet Tuna, Handan, İnanç, Ali Bulut ve ben kaldık. Parti üyeliğimiz sürüyordu. Görüşmeleri hepimiz adına Süleyman Sakallı ile Mehmet Tuna yapıyordu. Murat Dilli de Fransa'dan gelip bizimle davranmaya başladı. Biz Londra'da kalmak istiyorduk. Yürükoğlu bizi bir tehlike olarak gördüğü için İngiltere'den ayrılmanızı dayatıyordu.

Biz Fransa veya Almanya'ya gitmek istediğimizi belirttik. Çünkü bu iki yerde de Parti örgütü vardı. Biz partili olarak aktif siyasi çalışma yapmak istiyorduk ve bu isteğimizi gerçekleştirebileceğimiz en iyi yerler buralarıydı. Yürükoğlu isteğimizi kabul etmedi, bize İsveç'i dayattı. Süleyman Sakallı ile son görüşmeye Mehmet'le ikimiz gittik. Bize üç gün süre verdi: "Ya İsveç'e gidersiniz, ya da başınızın çaresine bakarsınız," dedi.

Yürükoğlu bizi *Partizan Yolu*'na karşı kullanmak istiyordu. *Partizan Yolu*'nun en güçlü örgütü İsveç'teydi. "Madem parti çalışması yapmak istiyorsunuz, gidin İsveç'te *Partizan Yolu* ile mücadele edin, sınav verin" demek istiyordu. Yürükoğlu'nun asıl niyeti bizi başından atmaktı.

Gerçek bir pasaportumuz, geçerli bir kimliğimiz yoktu. Çaresizdik, yapacak bir şeyimiz yoktu. Üç gün sonra tekliflerini kabul ettiğimizi söyledik. Sahte pasaportların kendi adlarımıza düzenlenmesini, bize eşlik edecek bir sorumlu verilmesini istedik. Kabul ettiler. Sonunda İngiltere'den örgütümüz tarafından "sürgün" edilmeyi kabul etmek zorunda kaldık.

Heathrow Havaalanına gittik. Havaalanına bizi uğurlamaya Yürükoğlu, Emine Engin ve Süleyman Sakallı geldi. Kendi adlarımıza düzenlenmiş, ama sahte olan pasaportları tek tek Yürükoğlu verdi. Yanımıza sorumlu vermeye gerek duymadıklarını söyledi. Handan'a dönüp; "Bunları sana emanet ediyorum," dedi.

Yürükoğlu kontrol kapısından geçiş yaptığımızı görünceye kadar bekledi. Yürükoğlu'nun gittiğimizden emin olup rahatlamak için mi, yoksa pasaport kontrolünde başımıza bir şey gelmesinden çekindiği için mi son ana kadar beklediğini hâlâ merak ederim. Herhalde birinci neden için bekledi. Bizi İngiltere'den gönüllü olarak değil, istemediğimiz bir ülkeye sürgüne uğurluyordu.12 Eylül faşizminden kaçmak zorunluluğu ile başlayan birinci sürgünümüz, yoldaş bildiğimiz Yürükoğlu'nun bize layık gördüğü "ikinci sürgünle" tamamlanıyordu.

R.Yürükoğlu Türkiye devrimci hareketinin yetiştirdiği ender teorisyenlerden biriydi. Ondan teorik olarak çok şey öğrenmiştik. TKP merkezine karşı yaptığı ideolojik mücadele doğrudu; haklıydı. Ne var ki, kendi içinden çıkan muhalefet gruplarının hepsine, bir zamanlar eleştirdiği TKP merkezinin yanlış tavrının aynısını sergiledi. R. Yürükoğlu'nun teorik çapı bugün bile Türkiye solunun ortalamasından çok üstündür. Ama Yürükoğlu "yoldaşlık sınavından" geçemedi. Türkiye'den kaçmak zorunda kalmış yoldaşlarına insanlık dışı psikolojik baskı yöntemleri uyguladı.

İSVEÇ: İKİNCİ SÜRGÜN YILLARIM VE BUGÜN

İsveç'e bir grup arkadaşın yaptığı gibi *TKP (İ.S)* örgütü ile siyasal bağlarımızı koparmadan geldik. Ancak pratik olarak Londra ile aramızda bir bağlantı kalmamıştı. Sonuçta siyasal ve pratik olarak *İşçinin Sesi'*ne ve *TKP'*ye karşı bağımsız bir konuma gelmiştik.

O sırada *TKP Hareketi* 5. Kongresine hazırlanıyordu. *Mustafa Suphi Tezleri'*ni tartışmaya açmışlardı. *TKP* merkezi geçmişteki yanlışlarının özeleştirisi içindeydi. Yüzünü sola dönmüştü. Yavaş yavaş *TKP'*ye yönelmeye başlamıştık. *TKP'*nin 5. Kongre hazırlığı olarak İsveç'te yaptığı toplantıya çağrıldık. Toplantıya katıldık ve görüşlerimizi söyledik.

5. Kongre'de kabul elden *Mustafa Suphi Tezleri'*ne, izlenen sol politikaya olumlu baktığımız için, arkadaş grubu olarak yeniden *TKP'*de görev aldık. Ben göçmenler alanında çalışmaya başladım.

1985 yılında Sovyetler Birliği yönetimine Gorbaçov ekibi geldi. Gorbaçov yönetimi ülkenin rotasını yavaş yavaş kapitalizme doğru kırmaya başladı. Bu değişikliği hemen fark etmedim. Ancak *TKP*’nin 5. Kongre’de çizdiği sol politikadan vazgeçip sağa yönelmesi gecikmedi.

Sovyetler Birliği’ne koşulsuz bağlılık, *TKP*’yi yine yanlış bir yola sokmuştu. *TKP* içinde sol çizgiye bağlı kalan bir grup arkadaşımla birlikte muhalif konuma geçtik. Muhalif ruhum yine harekete geçmişti. Yeni bir yol görünmüştü yine bana. Benim gibi düşünen bir grup arkadaşımla *TKP* yönetimini eleştiren bir bildiri yayımladık. Bu bildiri *TKP* Hareketinden kesin kopuş bildirgemdi aynı zamanda.

Bir süre sonra Sovyetler Birliği dağıldı. Arkasından *TKP* Hareketi de likide oldu. *TKP*’ye karşı haklı çıkmıştık; ama Sovyetler Birliği’nin yıkılması benim de psikolojik olarak yıkımım oldu. Zor, sancılı günler yaşadım. Sovyetler Birliği’nin neden dağıldığını hemen zmleyemedim. Kafam sorularla doluydu ve bu sorulara yanıt bulamıyordum. Sonunda anladım ki, Sovyetler Birliği Marksizmi uyguladığı için değil, uygulamadığı için yıkılmıştı. Lenin’in dünya devrimini hedefleyen yolundan daha 1930’larda kopmuştu. Marksizm hâlâ çağımızın kapitalizme karşı tek ilacıydı. Bu noktaya gelmem beynimi rahatlatmış ve duygularım yeniden canlanmıştı.

Sosyalizm bitti yaygaraları altında yaşadığım acılı ve bunalımlı günler geride kalmıştı. Bu yeniden doğuş

sürecini elbette yalnız yaşamadım. Aynı süreci yaşayan arkadaşlarımla, özellikle Mehmet Tuna ile birlikte yeniledik kendimizi. Tuna'nın okuma ve yazmalarında yanı başında olmam benim için büyük bir şanstı. Bu konuda ona müteşekkirim. Tuna ile 70'li yıllara dayanan dostluğumuz, yoldaşlığımız, kardeşlik ilişkimiz halen tüm sıcaklığı ile devam ediyor.

Kasabalı bir genç olarak 1974'de devrime adanmış hayatımı dolu dolu yaşadığıma inanıyorum. Seçtiğim devrimci yoldan, yaşadıklarımın hiçbir zaman pişmanlık duymadım. Şimdi, yaşlılık merdivenlerinden yukarıya doğru yürüyorum. Bu merdivene yaşlılık basamaklarında da aynı düşünce ve duygular içinde tırmanıyorum. Yine kavganın içindeyim. Kapitalizmin yaşattığı adaletsizliklere, yoksulluğa, doğa yıkımına karşı gençliğimde duyduğum öfkemi koruyorum. Elimden geldiği kadar özgürlük yolunda savaşanlarla birlikte olmaya çalışıyorum.

Sosyalizme beslediğim umudum hiç eksilmeden devam ediyor. Geleceğin sosyalizmde olduğunu, kapitalizmi yıkıp sosyalizmi kuramazsak dünyamızın barbarlığın karanlığına gömüleceğini düşünüyorum. Kapitalizmin dünyayı sürükleyeceği barbarlığa karşı sosyalizmin kazanması için, nefesimin yettiği yere kadar koşacağım. Bu kararlılık gençliğimde kendime verdiğim bir sözdü. Bugün de sözümün arkasındayım. Eski solcu

olarak anılmadım, anılmayacağım. Kasabalı asi bir genç olarak, oradaki mücadeleden edindiğim devrimci direniş ruhumu ölene dek koruyacağım.

Sözüm söz!



Haziran 1982. Ali Bulut'la Londra'da son günümüz.



Aralık 1984. İsveç Türkiyeli İlericiler Birliği Kongresi'nde Yönetim Kurulu'na seçilen üyelerle bir arada.



Eylül 1993. 12 Eylül 1980 faşist darbesinden sonra Kasaba'ya ilk gelişimde ailemle.

Türkiye Komünist Partisi'ne

Türkiye Komünist Partisinin 5. kongresi ve 4. parti programı üzerine görüşlerimi öz olarak belirtmek istiyorum.

İlk önce bunu belirtmek istiyorum; TKP'nin 5. kongresinden dolayı tüm parti yöneticilerini ve militanlarını kutlarım.

5. kongre öncesi tartışmaya asılan Mustafa Suphi 100. yıl tezlerini, partinin bizlere güven temelinde tanımamızı olarak sağlanması; bende partiye karşı olumlu düşüncelerin oluşmasında temel olmuştur. Bu tartışmaları parti kongresinde Leninci parti programıyla sonuçlandırması, en olumlu gelişmedir. Şüphesiz şu anda bütün fikirleri tam olarak uyduğumuzu söyleyemem. Fakat bunların zamanı içerisinde geliştirileceğine inanmaktayım.

4. TKP programı Türkiye devriminin yol gösterici ve Leninci program olarak görüyorum. Bence sorun parti programını pratiğe geçirmektir. Burada TKP'nin programında belirtilenleri hayata geçireceğine inanmaktayım.

Bugün Leninci partiyi "TKP" ideolojik ve örgütsel yönden güçlendirmek Türkiye devrim mücadelesinin ana halkasını oluşturmaktadır.

Leninci parti saflarında döğüşmek ve yukarıda belirtmeye çalıştığım görevleri yerine getirmeye omuz vermek için partiye üye olmak istiyorum. Parti üyeliğimin kabul edilmesini saygılarımla rica ederim.

4-03-1984

Hüseyin Demirdal

H. Demirdal

Mart 1984. TKP 5. Kongresinde oluşan Leninci atmosfer sonucu Parti'ye verdiğim üyelik dilekçesi.